Załącznik do Uchwały nr
Rady Miejskiej w Gniewie
z dnia

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY GNIEW NA LATA 2021-2027

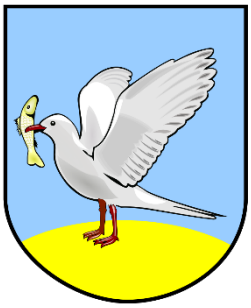

PROJEKT

2020

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE 3

I. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII 5

1. PODSTAWY PRAWNE 5

2. UWARUNKOWANIA STRATEGICZNE I PROGRAMOWE 6

II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE 13

1. DANE PODSTAWOWE O GMINIE 13

2. TRANSPORT I KOMUNIKACJA 13

3. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA I PROBLEM STARZENIA SIĘ 14

4. ZASOBY MIESZKANIOWE 17

5. GOSPODARKA I SYTUACJA NA RYNKU PRACY 18

6. EDUKACJA I WYCHOWANIE 24

7. KULTURA, SPORT I REKREACJA 25

8. ZDROWIE I PROBLEM NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI 28

9. UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE 32

10. PROBLEM BEZDOMNOŚCI 37

11. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE 38

12. POMOC SPOŁECZNA I WSPARCIE RODZINY 40

13. AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA 52

14. WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH „PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU LOKALNYM” 56

15. ANALIZA SWOT 70

16. WNIOSKI Z DIAGNOZY 75

III. MISJA, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ 77

IV. PROGRAMY I PROJEKTY 91

V. WDROŻENIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA STRATEGII 94

SPIS TABEL I WYKRESÓW 98

WPROWADZENIE

Polityka społeczna oznacza racjonalną działalność państwa i innych podmiotów zmierzającą do kształtowania ogólnych warunków pracy i bytu ludności, pożądanych struktur społecznych i stosunków społeczno-kulturowych, służących efektywnemu i sprawiedliwemu zaspokojeniu potrzeb społeczeństwa. Na poziomie lokalnym jednym z podstawowych narzędzi służących jej realizacji jest strategia rozwiązywania problemów społecznych.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych to dokument przedstawiający koncepcję działań zmierzających do racjonalizacji lokalnej polityki społecznej, szczególnie w aspekcie rozpoznawania zagrożeń społecznych, ich profilaktyki i minimalizowania negatywnych skutków występujących problemów społecznych. Strategia stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych w obliczu zagrożeń dla prawidłowego funkcjonowania lokalnej społeczności.

Niniejsza strategia została opracowana w Miejsko-Gminny Ośrodku Pomocy Społecznej w Gniewie. Powstała w procesie partycypacyjnym z uwzględnieniem interesów różnych grup społecznych i przy szerokich konsultacjach społecznych. W pracach nad dokumentem uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, w tym sektora pomocy społecznej, oświaty, kultury, sportu i rekreacji, rynku pracy, ochrony zdrowia, a także policji, organizacji pozarządowych, kościoła oraz mieszkańcy gminy.

Strategia została przygotowana na lata 2021-2027. Ma umocowanie w dokumentach strategicznych z zakresu polityki społecznej przygotowanych na poziomie globalnym, europejskim, ogólnopolskim i samorządowym skąd, stosownie do potrzeb mieszkańców, przenosi priorytetowe cele i kierunki działań na poziom lokalny. Dokument umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, i stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej.

Strategia składa się z pięciu części. W pierwszej z nich zostały przedstawione podstawy prawne tworzenia dokumentu oraz jego uwarunkowania strategiczne i programowe.

Druga część strategii obejmuje podstawowe informacje na temat gminy oraz diagnozę sytuacji społecznej w gminie, która została przygotowana w oparciu

o dane pozyskane z instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców, identyfikację mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (analiza SWOT), a także analizę ankiet skierowanych do mieszkańców gminy, w tym przedstawicieli samorządu lokalnego. Diagnoza została przeprowadzona w następujących obszarach: *Transport i komunikacja; Sytuacja demograficzna i Problem starzenia się, Zasoby mieszkaniowe; Gospodarka i sytuacja na rynku pracy; Edukacja i wychowanie; Kultura, sport i rekreacja; Zdrowie i problem niepełnosprawności; Uzależnienia i przemoc w rodzinie; Problem bezdomności; Bezpieczeństwo publiczne; Pomoc społeczna i wsparcie rodziny oraz Aktywność obywatelska.*

W trzeciej części strategii, na podstawie wniosków płynących z przeprowadzonej diagnozy oraz przy uwzględnieniu kompetencji samorządu gminnego, zostały sformułowane: misja, cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki działań niezbędnych do podjęcia w okresie programowania dokumentu. Zostali również wskazani realizatorzy strategii, przedstawione źródła finansowania dokumentu i czas realizacji wyznaczonych w nim kierunków działań, ramy finansowe strategii oraz prognoza zmian.

W czwartej części dokumentu wskazane są programy oraz przedstawiona jest informacja na temat projektów mogących służyć realizacji strategii.

Piąta część strategii zawiera informacje na temat sposobu realizacji dokumentu oraz prowadzenia jego monitoringu i ewaluacji przy wykorzystaniu przygotowanego zestawu wskaźników monitoringowych.

Przy istniejącym obecnie ogromnym zapotrzebowaniu na myślenie i działanie strategiczne należy pamiętać, że sam fakt przygotowania strategii to dopiero część teoretyczna procesu, którą należy uzupełnić praktyką i działaniem, czyli wdrożeniem dokumentu. Tutaj, odpowiedzialność spada na lokalnych polityków, działaczy, przedstawicieli różnych instytucji, zarówno administracji samorządowej, jak i organizacji pozarządowych. I tylko ich skoordynowana współpraca, wola i determinacja w przeznaczaniu i pozyskiwaniu środków finansowych przełoży się na skuteczność realizacji strategii.

I. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII

1. PODSTAWY PRAWNE

Obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Gniew na lata 2021-2027 wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka".

Do aktów prawnych regulujących treść strategii oraz wpływających na jej realizację należą również m.in.:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym,
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci,
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych,
- ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej,
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego,

- ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali socjalnych, mieszkań chronionych, noclegowni i domów dla bezdomnych,
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego,
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych,
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny,
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty,
- ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe.

2. UWARUNKOWANIA STRATEGICZNE I PROGRAMOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Gniew na lata 2021-2027 pozostaje w zgodności z dokumentami strategicznymi i programowymi, które opracowano na szczeblu globalnym, europejskim, krajowym i samorządowym. Należą do nich:

- Przekształcamy nasz świat: Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030,
- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju,
- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności,
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- Założenia do Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027,
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Tczewskim na lata 2018-2025.

Przekształcamy nasz świat: Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju jest przyjętym przez Organizację Narodów Zjednoczonych programem działań, definiującym model zrównoważonego rozwoju na poziomie globalnym. Zgodnie z Agendą 2030 współczesny wysiłek modernizacyjny powinien koncentrować się na wyeliminowaniu ubóstwa we wszystkich jego przejawach przy równoczesnej realizacji szeregu celów gospodarczych, społecznych i środowiskowych.

Dokument obejmuje 17 celów zrównoważonego rozwoju oraz powiązanych z nimi 169 zadań. Cele te są następujące: 1. wyeliminować ubóstwo we wszystkich jego formach na całym świecie, 2. Wyeliminować głód, osiągnąć bezpieczeństwo żywnościowe i lepsze odżywianie oraz promować zrównoważone rolnictwo, 3. Zapewnić wszystkim ludziom w każdym wieku zdrowe życie oraz promować dobrobyt, 4. Zapewnić wszystkim edukację wysokiej jakości oraz promować uczenie się przez całe życie, 5. Osiągnąć równość płci oraz wzmocnić pozycję kobiet i dziewcząt, 6. Zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wody i warunków sanitarnych poprzez zrównoważoną gospodarkę zasobami wodnymi, 7. Zapewnić wszystkim dostęp do stabilnej, zrównoważonej i nowoczesnej energii po przystępnej cenie, 8. Promować stabilny, zrównoważony i inkluzywny wzrost gospodarczy, pełne i produktywne zatrudnienie oraz godną pracę dla wszystkich ludzi, 9. Budować stabilną infrastrukturę, promować zrównoważone uprzemysłowienie oraz wspierać innowacyjność, 10. Zmniejszyć nierówności w krajach i między krajami, 11. Uczynić miasta i osiedla ludzkie bezpiecznymi, stabilnymi, zrównoważonymi oraz sprzyjającymi włączeniu społecznemu, 12. Zapewnić wzorce zrównoważonej konsumpcji i produkcji, 13. Podjąć pilne działania w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i ich skutkom, 14. Chronić oceany, morza i zasoby morskie oraz wykorzystywać je w sposób zrównoważony, 15. Chronić, przywrócić oraz promować zrównoważone użytkowanie ekosystemów lądowych, zrównoważone gospodarowanie lasami, zwalczać pustynnienie, powstrzymywać i odwracać proces degradacji gleby oraz powstrzymać utratę różnorodności biologicznej, 16. Promować pokojowe i inkluzywne społeczeństwa, zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wymiaru sprawiedliwości oraz budować na wszystkich szczeblach skuteczne i odpowiedzialne instytucje, sprzyjające włączeniu społecznemu, 17. Wzmocnić środki wdrażania i ożywić globalne partnerstwo na rzecz zrównoważonego rozwoju.

Polska perspektywa działań na rzecz Agendy 2030 została sformułowana w **Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju**, która stanowi instrument elastycznego zarządzania głównymi procesami rozwojowymi kraju, wskazując cele i niezbędne działania, instrumenty realizacyjne i kluczowe projekty zapewniające jej wdrożenie. Dokument ustala także system koordynacji, wyznaczając role poszczególnym podmiotom publicznym oraz sposoby współpracy ze światem biznesu, nauki i społeczeństwem.

Strategia przedstawia nowy model rozwoju, tj. rozwój odpowiedzialny, czyli taki, który budując siłę konkurencyjną z wykorzystaniem nowych czynników wzrostu, zapewnia udział i korzyści wszystkim grupom społecznym zamieszkującym różne miejsca naszego kraju. Jednocześnie w nowym modelu potrzeby obecnego pokolenia będą realizowane bez umniejszania szans przyszłych pokoleń.

Głównym celem wszystkich działań i przedsięwzięć przewidzianych w dokumencie jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym. Oczekiwanym efektem realizacji strategii będzie zwiększenie zamożności Polaków oraz zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności jest dokumentem określającym główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju, obejmującym okres co najmniej 15 lat.

Celem głównym dokumentu Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności jest poprawa jakości życia Polaków. Osiągnięcie tego celu uzależniono od podjęcia działań w trzech obszarach strategicznych: konkurencyjności i innowacyjności (modernizacji), równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski (dyfuzji) oraz efektywności i sprawności państwa. W każdym z tych obszarów strategicznych zostały określone strategiczne cele rozwojowe, które uzupełniono sprecyzowanymi kierunkami interwencji.

Do celów rozwojowych zaliczono następujące cele: 1. Wspieranie prorozwojowej alokacji zasobów w gospodarce, stworzenie warunków dla wzrostu oszczędności oraz podaży pracy i innowacji, 2. Zmniejszenie długu publicznego i kontrola deficytu w cyklu koniunkturalnym, 3. Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki, 4. Wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki, 5. Stworzenie Polski Cyfrowej, 6. Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state", 7. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska, 8. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów

regionalnych, 9. Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego, 10. Stworzenie sprawnego państwa jako modelu działania administracji publicznej, 11. Wzrost społecznego kapitału rozwoju.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 roku, w którym odzwierciedlenie znajdują określone w filarze „rozwój społecznie i terytorialnie zrównoważony" postanowienia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju.

Strategia jest punktem odniesienia dla Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027, będąc zbiorem wspólnych wartości, zasad współpracy rządu i samorządów oraz partnerów społeczno-gospodarczych na rzecz rozwoju kraju i województw. Dokument określa systemowe ramy prowadzenia polityki regionalnej, zarówno przez rząd wobec regionów, jak i wewnątrzregionalne. Kładzie nacisk na zrównoważony rozwój całego kraju, czyli zmniejszanie dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego różnych obszarów, głównie miejskich i wiejskich. W strategii przewidziano skuteczniejszą identyfikację potrzeb rozwojowych wszystkich obszarów kraju, a także efektywniejsze rozpoznanie zasobów jakimi dysponują, wskazanie wyzwań i barier rozwojowych. Takie podejście ma się przełożyć na lepsze dopasowanie narzędzi interwencji (np. programów) do możliwości i potencjałów rozwojowych poszczególnych obszarów kraju.

Jednym z celów dokumentu jest zapewnienie większej spójności rozwojowej Polski przez wsparcie obszarów słabszych gospodarczo; wskazano w nim obszary strategicznej interwencji, które otrzymają szczególne wsparcie (tj. obszary zagrożone trwałą marginalizacją, miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze, Śląsk i tereny Polski wschodniej).

Strategia wspiera konkurencyjność regionów i zakłada kontynuację działań zmierzających do podniesienia jakości kapitału ludzkiego i społecznego oraz rozwoju przedsiębiorczości i innowacyjności. Istotny nacisk położono w niej również na rozwijanie kompetencji administracji publicznej w zakresie prowadzenia skutecznej polityki rozwoju, w szczególności na terenach o niskim potencjale rozwojowym, a zwłaszcza wspierania powiązań pomiędzy lokalnym i regionalnym sektorem publicznym a światem biznesu i nauki. W tym kontekście

zakładając zwiększenie roli i odpowiedzialności samorządów lokalnych jako podmiotów decydujących o polityce rozwoju w skali lokalnej, stworzono w dokumencie warunki do większego angażowania się samorządów gminnych i powiatowych w realizację wspólnych projektów i we współpracę ponad granicami administracyjnymi.

Założenia do Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027 są elementem prac nad Umową Partnerstwa oraz krajowych i regionalnych programów operacyjnych dla interwencji finansowanych przez Europejskie Fundusze Inwestycyjne i Strukturalne w latach 2021-2027.

Dokument zawiera m.in. wyzwania i cele rozwojowe kraju, w tym diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej Polski, cele rozwojowe kraju w perspektywie do roku 2030, opis podejścia terytorialnego oraz matrycę potrzeb na lata 2021-2027 oraz uzasadnienie wyboru realizacji 5 celów Polityki Spójności na lata 2021-2027: 1. Bardziej inteligentna Europa, 2. Bardziej przyjazna dla środowiska niskomisyjna Europa, 3 Lepiej połączona Europa, 4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, 5. Europa bliżej obywateli. Dokument obejmuje również opis warunków podstawowych, których spełnienie determinuje możliwość uruchomienia środków w poszczególnych celach polityki w kolejnej perspektywie, opis mechanizmów koordynacji i komplementarności polityki spójności z innymi politykami Unii Europejskiej, tj. Wspólną Polityką Rolną i Wspólną Polityką Rybołówstwa oraz instrumentami finansowanymi z Unii Europejskiej, tj. programami zarządzanymi centralnie przez Komisję Europejską, zarys finansowania programów operacyjnych w ramach Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027, katalog programów operacyjnych w Polsce w latach 2021-2027 oraz opis systemu instytucjonalnego służącego realizacji Umowy Partnerstwa.

W latach 2021-2027 w ramach Polityki Spójności możliwe będzie finansowanie przedsięwzięć ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego + i Funduszu Spójności. Proponowane **programy operacyjne** obejmują: program operacyjny w zakresie infrastruktury transportu, energetyki i środowiska, zdrowia, kultury, nauki i edukacji oraz spraw społecznych, program(-y) operacyjny(-ne) w zakresie badań, rozwoju oraz innowacyjności oraz rozwoju cyfrowego, program operacyjny w zakresie rozwoju kapitału ludzkiego, program operacyjny w zakresie województw wschodniej Polski, program operacyjny w zakresie wspierania

regionów z deficytem/obszarów słabszych gospodarczo, program operacyjny Pomoc Techniczna oraz 16 regionalnych programów operacyjnych.

W okresie programowania 2021-2027 zaproponowano również nowe rozwiązanie w postaci Funduszu Sprawiedliwej Transformacji, którego zadaniem ma być wspieranie działań na rzecz ograniczenia negatywnych skutków społecznych, gospodarczych i środowiskowych związanych z odejściem od węgla i zaadoptowanie się do nowych warunków.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Tczewskim na lata 2018-2025 jest dokumentem, w którym na podstawie diagnozy sytuacji społecznej sformułowano założenia polityki społecznej powiatu. Ujęto je w ramach celu głównego, celów strategicznych, zadań i działań.

W obrębie celów głównych i szczegółowych zaplanowano zadania i działania zakładające wzmacnianie pozycji rodziny i dziecka w środowisku lokalnym, dostosowanie form i metod pracy z dzieckiem do jego możliwości i potrzeb psychofizycznych, rozwijanie rodzinnych i instytucjonalnych form pieczy zastępczej, wspieranie procesu usamodzielnienia osób opuszczających pieczę zastępczą, wsparcie środowiskowe rodzin i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie, wzrost efektywności oddziaływań w zakresie profilaktyki przemocy i uzależnień, poprawę sytuacji zdrowotnej mieszkańców powiatu, wzrost świadomości społecznej w zakresie zagrożeń społecznych, edukację na rzecz profilaktyki w przedszkolach i szkołach, rozwijanie i modernizację infrastruktury medycznej wraz z wyposażeniem w nowoczesną aparaturę diagnostyczną oraz poprawę jakości usług medycznych.

Zwrócono również uwagę na potrzebę monitorowania skali niepełnosprawności, przygotowania osób z niepełnosprawnością do pełnienia różnych ról społecznych, wspierania zatrudnienia tych osób oraz umożliwienia im aktywizacji zawodowej poprzez zastosowanie elementów wspierających ich zatrudnienie i poprzez podwyższenie kwalifikacji, zapewnienia wsparcia osobom wymagającym całodobowej opieki przez domy pomocy społecznej, ułatwienia cudzoziemcom integracji na terenie powiatu, zwiększenia umiejętności poruszania się po rynku pracy osób bezrobotnych oraz wkraczających na rynek pracy, zwiększenia szans na zatrudnienie osób młodych (30+), wspierania osób długotrwale bezrobotnych, osób zamierzających rozpocząć własną działalność gospodarczą, wspierania istniejących podmiotów funkcjonujących na lokalnym

rynku pracy, doskonalenia systemu szkoleń, dostosowania oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy oraz zapewnienia młodzieży wsparcia specjalistycznego w zakresie znalezienia się na rynku pracy.

Za istotne uznano również zapewnienie dzieciom i młodzieży bezpieczeństwa podczas wypoczynku, zapewnienie prawidłowych warunków higieniczno-sanitarnych podczas imprez masowych, realizowanie programów profilaktycznych w zakresie bezpieczeństwa, zapobieganie możliwości powstania zagrożeń w powiecie, ograniczenie ich zasięgu oraz likwidowanie ich skutków, realizowanie zadań ustawowych przez państwową straż pożarną oraz zapewnienie ochrony przeciwpożarowej, a także zagwarantowanie praw obywateli.

II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE

1. DANE PODSTAWOWE O GMINIE

Gmina Gniew jest gminą miejsko-wiejską, położoną w województwie pomorskim, w powiecie tczewskim. W obrębie powiatu tczewskiego graniczy z gminami Morzeszczyn i Pelplin, a dalej z gminami Kwidzyn, Ryjewo i Sadlinki (w powiecie kwidzyńskim), Smętowo Graniczne (w powiecie starogardzkim) oraz Sztum (w powiecie sztumskim), a także gminą Nowe (w województwie kujawsko-pomorskim).

Gmina zajmuje powierzchnię 194,78 km², co stanowi 27,92% powierzchni powiatu, a w jej skład wchodzi miasto Gniew oraz 19 sołectw: Brody Pomorskie, Ciepłe, Gogolewo, Jaźwiska, Jeleń, Kolonia Ostrowicka, Kuchnia, Kursztyn, Nicponia, Opalenie, Piaseczno, Pieniążkowo, Polskie Gronowo, Półwieś, Rakowiec, Szprudowo, Tymawa, Widlice, Wielkie Walichnowy. Siedziba władz gminy znajduje się w Gniewie.

Obszar gminy położony jest na skraju Pojezierza Starogardzkiego i Doliny Kwidzyńskiej, u ujścia Wierzycy, na lewym brzegu Wisły. W krajobrazie gminy dominuje Wzgórze Zamkowe oraz rozległe, pofalowane pola uprawne. Na terenie gminy występują obszary prawnie chronione – Gniewski Obszar Chronionego Krajobrazu oraz Nadwiślański Obszar Chronionego Krajobrazu.

Historię gminy dokumentują zachowane zabytki, świadczące o jej długiej historii i kulturze. Do najciekawszych zabytków w gminie zaliczyć można średniowieczny układ przestrzenny starego miasta w Gniewie; Zamek krzyżacki z końca XIII wieku; Pałac Marysieńki zbudowany przez Jana Sobieskiego, gotycki kościół parafialny pw. św. Mikołaja, pozostałości murów obronnych.

2. TRANSPORT I KOMUNIKACJA

Gmina Gniew ma bardzo korzystny zewnętrzny układ komunikacyjny. Przez jej teren przebiegają 2 drogi krajowe – nr 90 i 91 – zapewniające dogodne połączenie zarówno z północą, jak i południem kraju. Sieć komunikacyjną gminy uzupełniają drogi wojewódzkie i powiatowe. Długość gminnych dróg publicznych wynosi 169,5 km (z czego 66,8 km utwardzonych).

Gniew położony jest w odległości ok. 30 km od Tczewa i Starogardu Gdańskiego, 70 km od Gdańska, a od Warszawy dzieli go ok. 330 km.

Usługi komunikacji publicznej w gminie realizuje PKS Kwidzyn, PHU Latocha, Inwest –Kom Sp. z o.o. oraz Usługi transportowe Jerzego Górki. Ocenia się, że dobre połączenia komunikacyjne mają mieszkańcy Gniewu, natomiast z trudnościami borykają się mieszkańcy miejscowości: Brody Pomorskie, Jelenica i Pieniążkowo.

3. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA I PROBLEM STARZENIA SIĘ

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2017-2019 liczba ludności gminy stale zmniejszała się (z 15.651 w 2017 r. do 15.443 w 2019 r.). Na koniec kolejnych lat większość wśród mieszkańców stanowiły kobiety.

W analizowanym okresie systematycznie malała liczba dzieci i młodzieży oraz osób w wieku produkcyjnym, rosła natomiast liczba osób starszych. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykresy 1-2. Ludność gminy oraz jej struktura wiekowa w latach 2017-2019

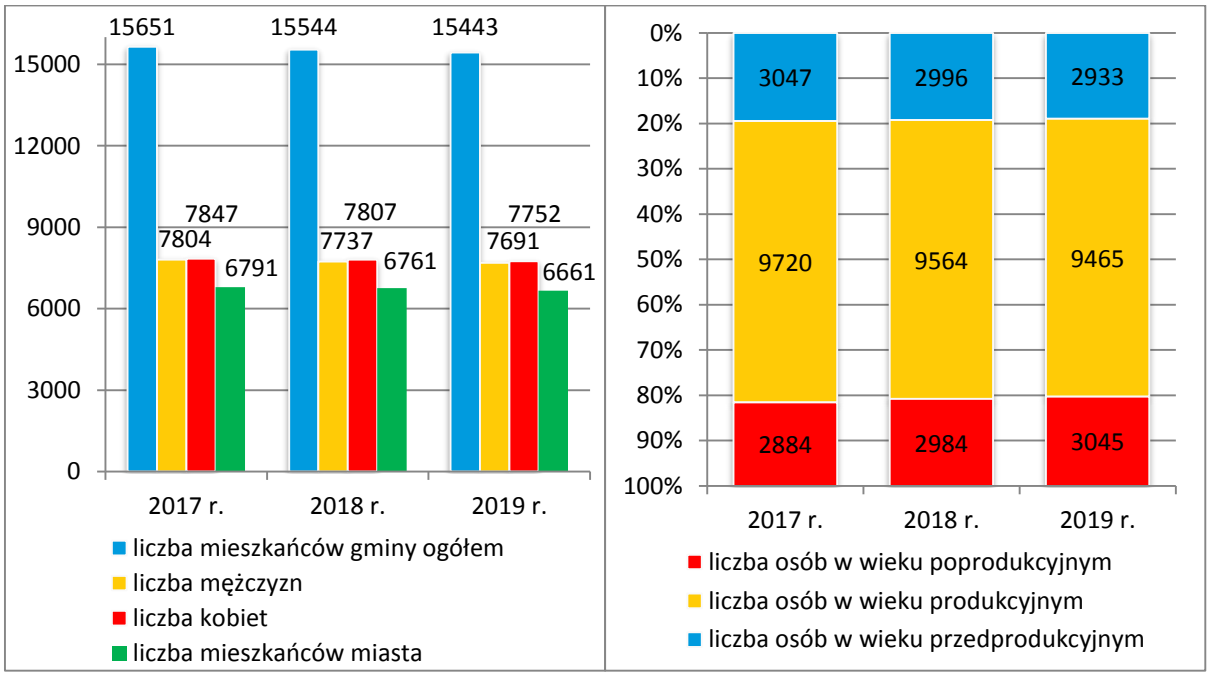

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2017-2019 przyrost naturalny w gminie był ujemny (odpowiednio -9, -22 i -24), podobnie jak saldo migracji, odbywającej się głównie w ruchu wewnętrznym (-87 w 2017 r., -73 w 2018 r., -42 w 2019 r.).

Dane szczegółowe na temat ruchu naturalnego i salda migracji mieszkańców gminy przedstawiają poniższe wykresy.

Wykresy 3-4. Ruch naturalny i saldo migracji ludności gminy w latach 2017-2019

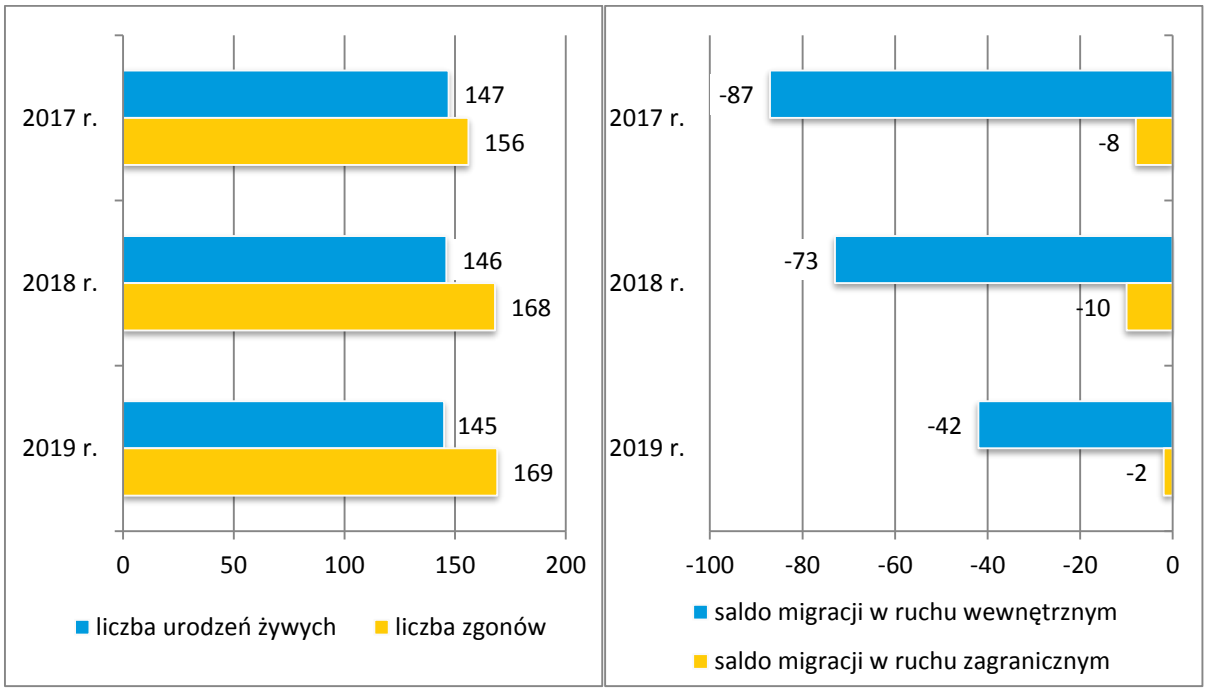

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Analizując sytuację demograficzną w gminie, należy zwrócić uwagę na systematycznie rosnący udział osób starszych w populacji gminy. W analizowanym okresie współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi zwiększał się z roku na rok (22 w 2017 r., 22,8 w 2018 r. i 23,5 w 2019 r.), podobnie jak odsetek osób w wieku 65+ wśród ogółu mieszkańców gminy (15,1 w 2017 r., 15,6 w 2018 r., 16 w 2019 r.) Na tej podstawie przypuszczać należy, że w niedługim czasie gmina zmagać się będzie z postępującym procesem starzenia się społeczności lokalnej.

Mający obecnie miejsce dynamiczny proces starzenia się społeczeństw postępuje wskutek nakładania się spadku liczby urodzeń przy jednoczesnym wydłużaniu średniej długości życia. Według prognoz Głównego Urzędu

Statystycznego do 2025 roku będzie wzrastał udział „młodszej" subpopulacji, tj. osób w wieku 65-79 lat, bowiem tę grupę będą sukcesywnie zasilały osoby urodzone w latach 1949-1965, a jednocześnie będzie ubywało osób w wieku 80 lat i więcej urodzonych w latach 1934-1945. Po 2025 roku znacząco wzrośnie odsetek osiemdziesięciolatków i osób starszych z uwagi na fakt, że ten wiek – w kolejnych latach – osiągną osoby urodzone w czasie powojennego boomu urodzeń. Szacuje się, że w2040 roku osoby w zaawansowanej starości (ponad osiemdziesięcioletnie) będą stanowiły aż 36% zbiorowości osób starszych.

Systematyczne postępowanie zjawiska starzenia się wymaga podjęcia z wyprzedzeniem, działań zmierzających do stworzenia nowoczesnego systemu polityki społecznej ukierunkowanej na zaspokajanie specyficznych potrzeb osób starszych. Starzenie się i starość jawią się jednym z kluczowych problemów społecznych, zarówno w aspekcie ekonomicznym i medycznym, jak i etycznym.

Problem starzenia się lokalnej społeczności staje się nowym wyzwaniem dla pomocy społecznej. Należy przy tym pamiętać, że w najbliższej perspektywie 2020-2025 będziemy mieć do czynienia z 2. grupami seniorów – młodszą (do 79 lat) i starszą (80 lat i więcej). Istnieje więc potrzeba podjęcia działań adresowanych do obu grup – prewencyjnych, zapobiegających chorobom i niedołęstwu, umożliwiających podnoszenie jakości życia i wykorzystanie potencjału młodszych oraz opiekuńczych wobec starszych.

W gminie Gniew do najistotniejszych problemów dotykających seniorów zalicza się: niski standard życia, deprywacja potrzeb, utrudniony dostęp do świadczeń zdrowotnych oraz samotność.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gniewie wspiera seniorów poprzez m.in. usługi opiekuńcze, pomoc finansową, a także pomoc rzeczową w postaci posiłków, ułatwianie dostępu do placówek wsparcia oraz kierowanie do domów pomocy społecznej. Na terenie gminy działają także podmioty świadczące i mogące, w razie potrzeby, świadczyć wsparcie seniorom. Są to m.in.: Stowarzyszenie Gniewski Uniwersytet Trzeciego Wieku, parafialne zespoły Caritas oraz Koła Gospodyń Wiejskich.

Seniorzy z gminy mają możliwość udziału w licznych przedsięwzięciach kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych, m.in. w organizowanych przez gminę imprezach okolicznościowych i integracyjnych dla mieszkańców.

4. ZASOBY MIESZKANIOWE

Sytuacja demograficzna w gminie jest jednym z uwarunkowań lokalnej polityki mieszkaniowej. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2017-2019 liczba mieszkań w gminie zwiększała się z roku na rok (z 4.772 w 2017 r. do 4.817 w 2019 r.). Z kolei z danych Urzędu Miasta i Gminy Gniew wynika, że w latach 2017-2019 liczba mieszkań komunalnych pozostających w zasobach gminy zmniejszyła (z 324w 2017 r. do 225 w 2019 r.). Wśród nich wydzielono kilkadziesiąt mieszkań socjalnych (46 w 2017 r., 55 w 2018 r., 61 w 2019 r.).

W 2019 roku liczba wniosków od osób oczekujących na mieszkanie komunalne z zasobów gminy była większa niż w latach 2017-2018 (75 w 2017 r., 74 w 2018 r., 80 w 2019 r.). Z kolei stale zwiększała się liczba osób oczekujących na przydział lokalu socjalnego (8 w 2017 r., 10 w 2018 r., 16 w 2019 r.).

Dane szczegółowe na temat zasobów mieszkaniowych w gminie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 5. Mieszkania w gminie w latach 2017-2019

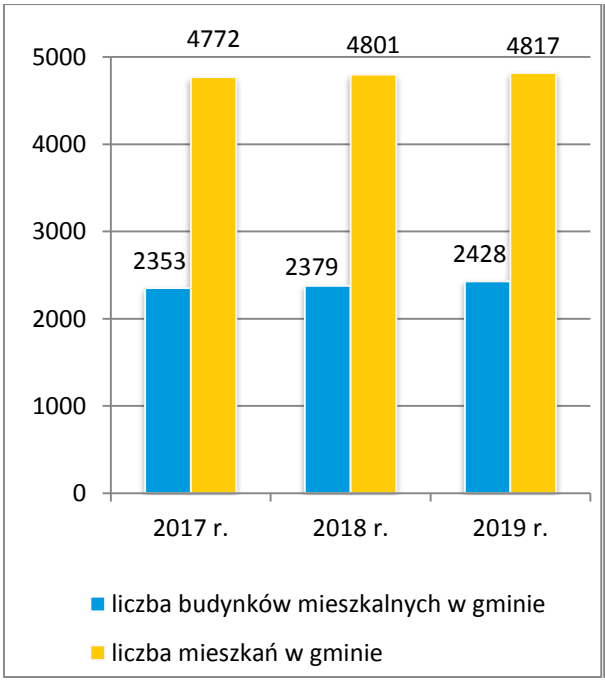

Wykres 6. Mieszkania pozostające w zasobach gminy w latach 2017-2019

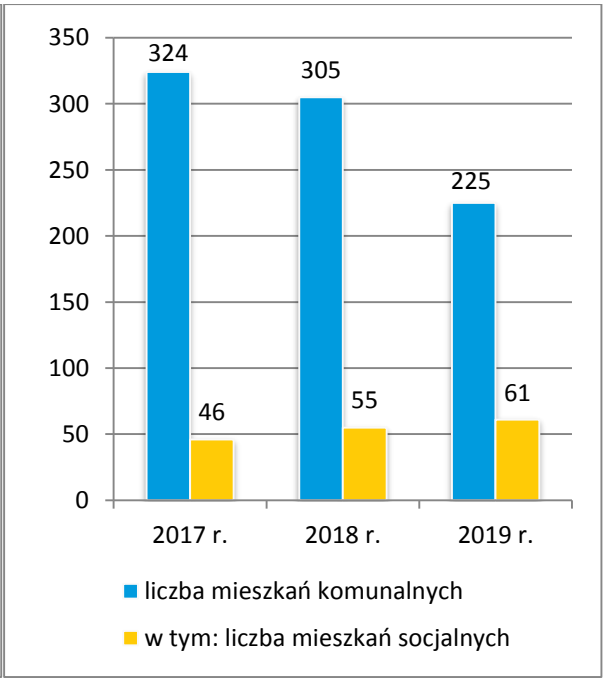

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny oraz Urząd Miasta i Gminy Gniew.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, na koniec 2018 roku większość mieszkań w gminie była wyposażona w instalacje techniczno-sanitarne w postaci wodociągu, łazienki i centralnego ogrzewania. Do sieci wodociągowej podłączonych było 99,1% mieszkań w mieście oraz 89,4% na obszarze wiejskim gminy, łazienkę posiadało 92,5% mieszkań w mieście oraz 78% na wsiach, a centralne ogrzewanie 86,1% mieszkań w mieście oraz 65,6% na wsiach. W gminie jest także sieć gazowa – korzystało z niej 81,2% mieszkańców miasta i 6,1% mieszkańców wsi.

Mieszkańcy gminy, którzy z uwagi na trudną sytuację materialną nie byli w stanie pokryć kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, otrzymywali, po spełnieniu określonych warunków, dodatki mieszkaniowe oraz dodatki energetyczne. Są to świadczenia pieniężne udzielane w ramach zadań własnych gminy. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Dodatki mieszkaniowe i energetyczne przyznane w gminie w latach 2017-2019

	2017 r.	2018 r.	2019 r.
liczba gospodarstw, którym przyznano dodatki mieszkaniowe	377	344	329
wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych (w zł)	761.721	689.867	687.482
liczba gospodarstw, którym przyznano dodatki energetyczne	62	60	60
wartość przyznanych dodatków energetycznych (w zł)	7.727	7.606	7.288

Źródło danych: Urząd Miasta i Gminy Gniew.

5. GOSPODARKA I SYTUACJA NA RYNKU PRACY

Gmina Gniew jest gminą o charakterze rolniczym z rozwijającym się sektorem usługowym. W strukturze użytkowania gruntów dominują użytki rolne (67,4%), w tym grunty orne (53,2%) oraz łąki i pastwiska (11,3%). Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione zajmują 21,17% obszaru gminy. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 7. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki (w ha) w gminie

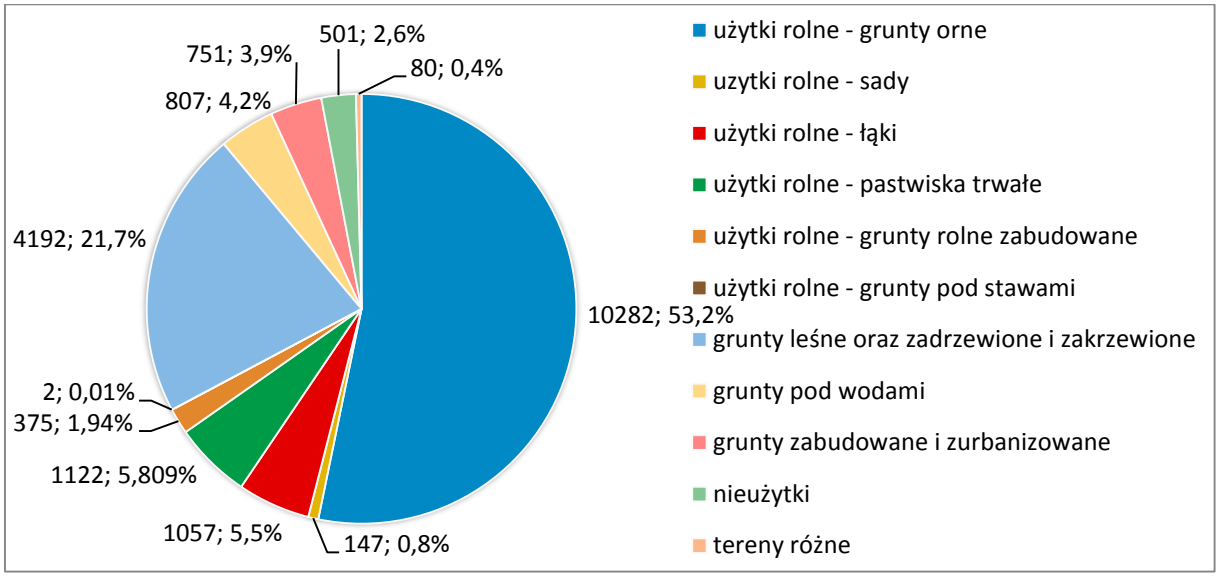

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Na terenie gminy Gniew przeważają dobre jakościowo gleby – głównie w III i IV klasie bonitacyjnej, co umożliwia uprawę pszenicy i jęczmienia a także predysponuje do produkcji zdrowej żywości. W gminie znajdują się także złoża kopalin – głównie kruszywa naturalne i piaski budowlane.

W 2019 roku liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie była wyższa niż w latach 2017-2018 (1.254 w 2017 r., 1.246 w 2018 r., 1.286 w 2019 r.). Zdecydowana większość z nich znajdowała się w rękach prywatnych (1.203 w 2017 r., 1.194 w 2018 r., 1.233 w 2019 r.).

Dane szczegółowe na temat podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 8. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2017-2019

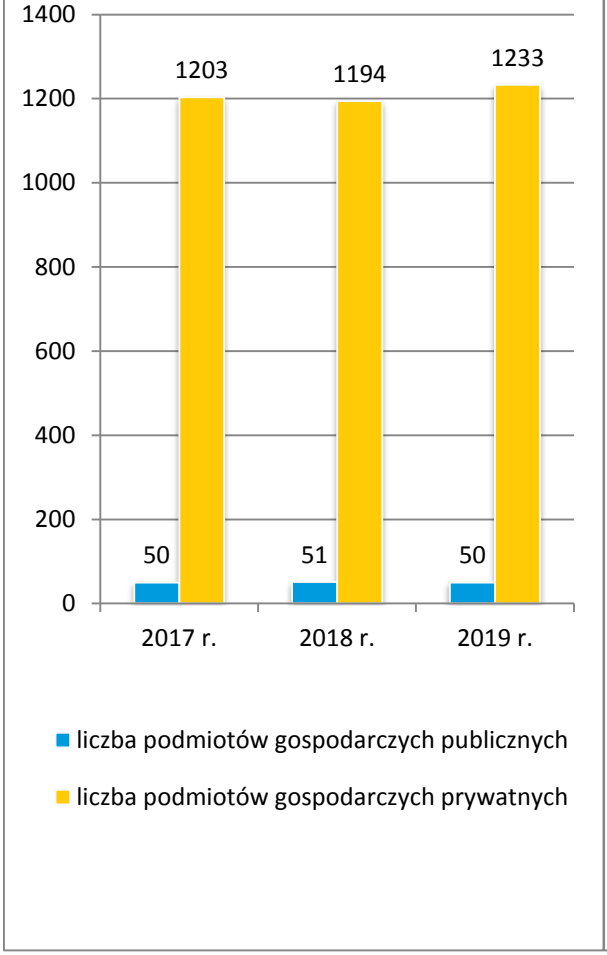

Wykres 9. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) w 2019 roku

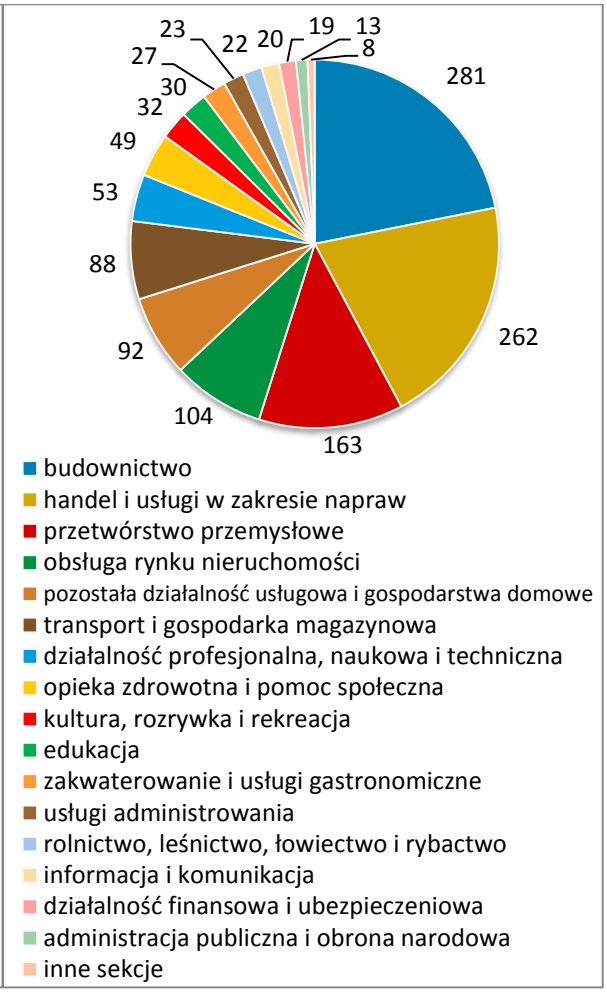

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Sytuacja gospodarcza w gminie wpływa na kondycję lokalnego rynku pracy. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2019 roku liczba posiadających zatrudnienie mieszkańców gminy Gniew była wyższa niż w latach 2017-2018 (2.057 w 2017 r., 2.118 w 2018 r., 2.160 w 2019 r.; liczba osób pracujących na 1.000 mieszkańców wyniosła odpowiednio 131, 136 i 140).

W latach 2017-2019 liczba osób bezrobotnych w gminie systematycznie zmniejszała się (z 426 w 2017 r. do 361 w 2019 r.).Wśród osób pozostających bez pracy większość stanowiły kobiety (285 w 2017 r., 301 w 2018 r., 240 w 2019 r.).

W latach 2017-2019 udział osób bezrobotnych w ogóle mieszkańców gminy będących w wieku produkcyjnym stale zmniejszał się (4,4% w 2017 r., 4,3%

w 2018 r., 3,8% w 2019 r.). Dane szczegółowe na temat pracujących i bezrobotnych mieszkańców gminy przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 10. Mieszkańcy gminy posiadający zatrudnienie w latach 2017-2019*

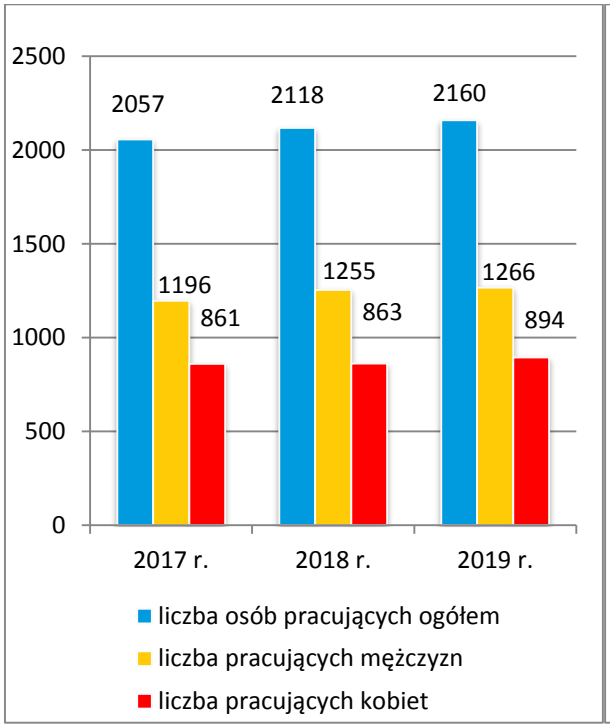

Wykres 11. Bezrobotni w gminie według płci w latach 2017-2019

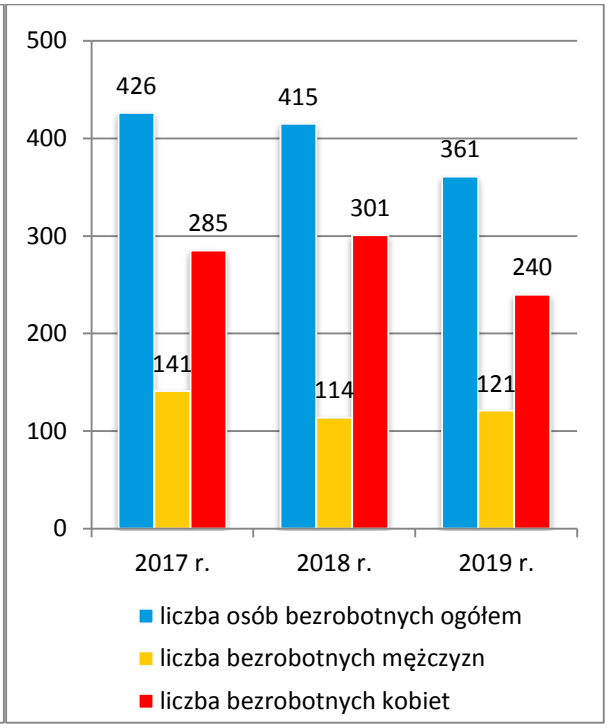

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

*bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach, bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

W latach 2017-2019 stopa bezrobocia w powiecie tczewskim była wyższa niż w województwie pomorskim i wyższa niż w kraju. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 12. Stopa bezrobocia w powiecie tczewskim, w województwie pomorskim i w kraju w latach 2017-2019 (w %)

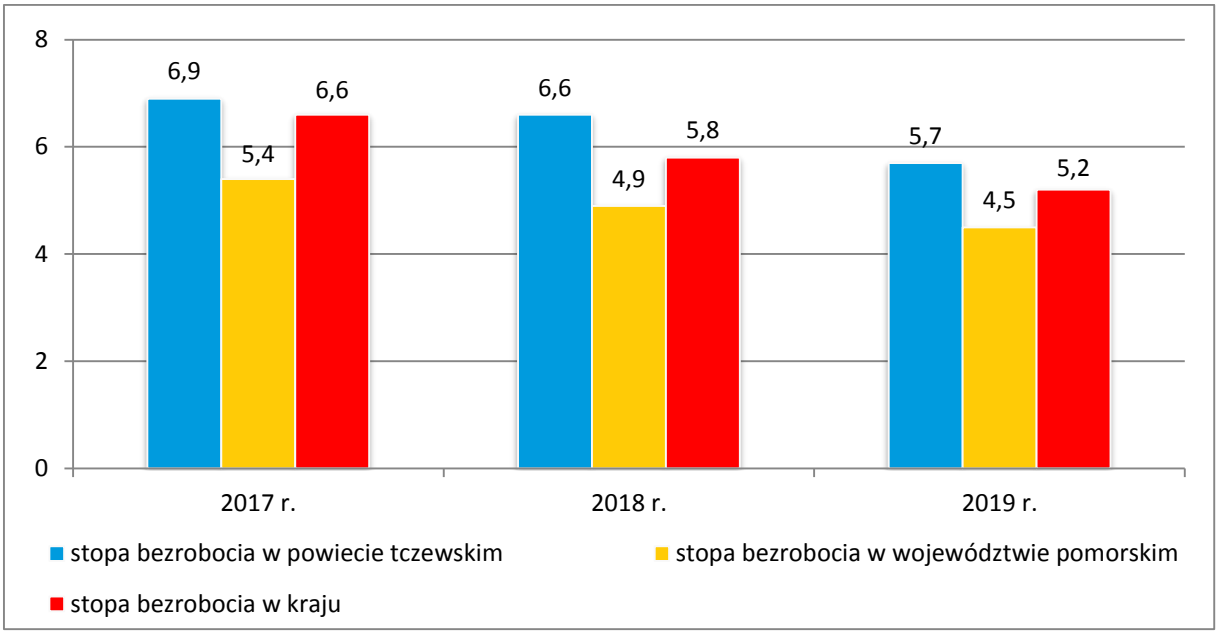

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Na koniec 2019 roku wśród bezrobotnych w gminie największe grupy stanowiły osoby młode w wieku 25-34 lata (110 osób, w tym 82 kobiety), osoby pozostające bez zatrudnienia długotrwale, powyżej 24 miesięcy (104 osoby, w tym 86 kobiet), osoby ze stażem pracy od roku do 5 lat (100 osób, w tym 73 kobiety), a także osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niższym (134 osoby, w tym 84 kobiety) oraz zasadniczym zawodowym (109 osób, w tym 63 kobiety).

Dane szczegółowe uwzględniające podział bezrobotnych w gminie według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i poziomu wykształcenia przedstawiają poniższe wykresy.

Wykresy 13-16. Bezrobotni w gminie na koniec 2019 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy oraz poziomu wykształcenia

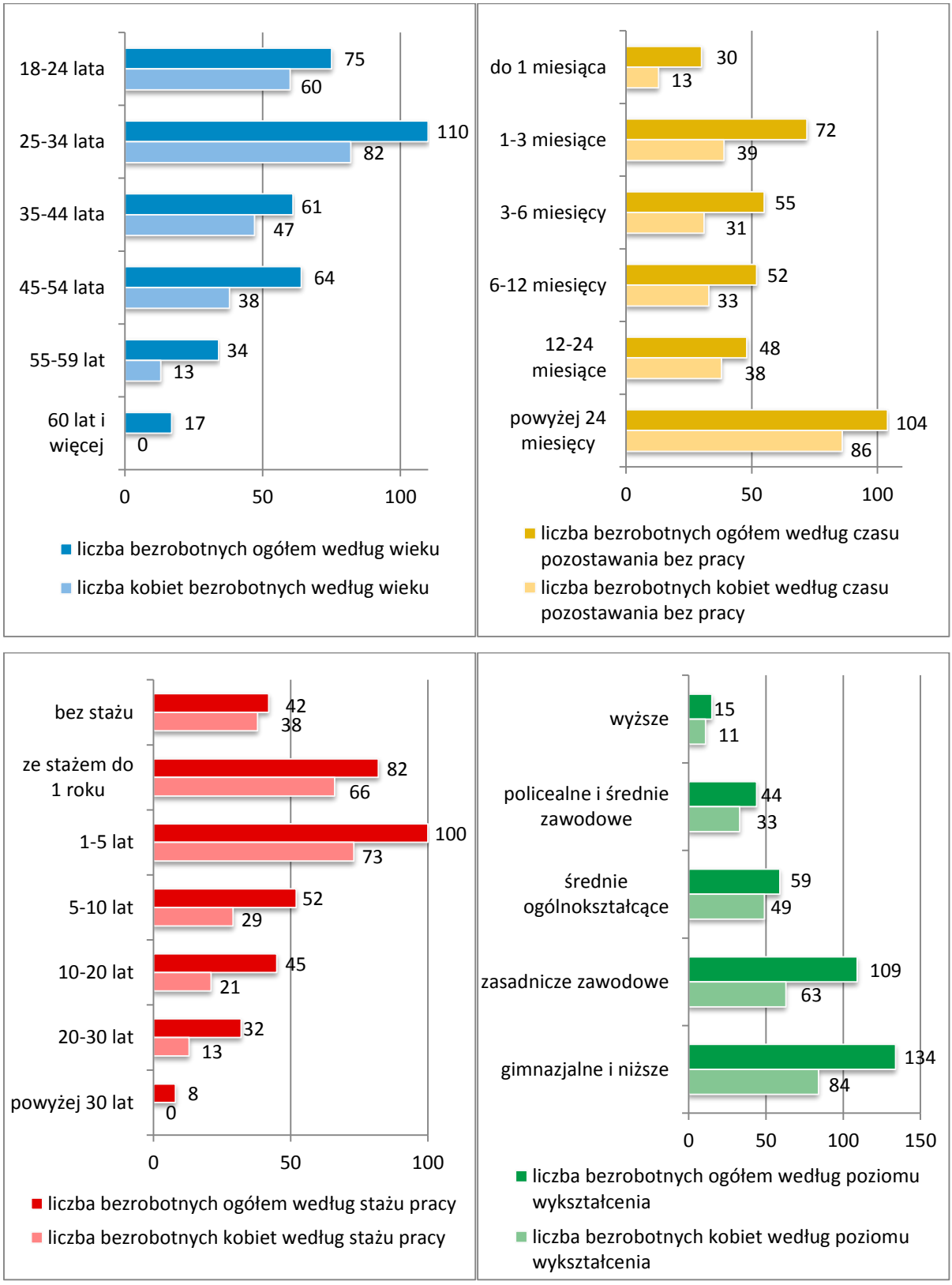

Źródło danych: Powiatowy Urząd Pracy w Tczewie.

6. EDUKACJA I WYCHOWANIE

W gminie Gniew funkcjonują 3 przedszkola (w tym 1 niepubliczne), 7 szkół podstawowych (w tym 2 niepubliczne prowadzone przez Stowarzyszenie Przyjaciół Szkół Katolickich) oraz 1 szkoła ponadpodstawowa, dla której organem prowadzącym jest powiat tczewski. Najmłodsze dzieci znalazły opiekę w żłobku.

Dane szczegółowe na temat działających w gminie placówek oświatowych i opieki nad dziećmi do lat 3. przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Placówki oświatowe i opieki nad dziećmi do lat 3 w gminie

lp.	nazwa placówki	adres placówki
1.	Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Jana III Sobieskiego w Gniewie	ul. Gdańska 16, 83-140 Gniew
2.	Szkoła Podstawowa Nr 2 im. gen. J. Hallera w Gniewie	ul. 27 Stycznia 19, 83-140 Gniew
3.	Szkoła Podstawowa w Polskim Gronowie	Polskie Gronowo 31, 83-140 Gniew
4.	Szkoła Podstawowa im. bł. ks. J. Popiełuszki w Piasecznie	ul. Kardynała Wojtyły 15, 83-140 Gniew
5.	Zespół Szkół im. Józefa Czyżewskiego w Opaleniu w tym: Szkoła Podstawowa Przedszkole	ul. Księdza L. Warneckiego 10, 83-136 Opalenie
6.	Publiczna Szkoła Podstawowa Stowarzyszenia Przyjaciół Szkół Katolickich w Gogolewie z oddziałem przedszkolnym	Gogolewo 11, 83-140 Gniew
7.	Publiczna Szkoła Podstawowa Stowarzyszenia Przyjaciół Szkół Katolickich w Tymawie z oddziałami przedszkolnymi	Tymawa 47, 83-140 Gniew
8.	Przedszkole Nr 1 w Gniewie w tym: Oddział Zamiejscowy w Nicponi	ul. Stroma 1, 83-140 Gniew
9.	Przedszkole Niepubliczne „Bajeczna Kraina”	ul. Behrendta 36, 83-140 Gniew
10.	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Henryka Mrossa w Gniewie	ul. J. Sobieskiego 11, 83-140 Gniew
11.	Żłobek „Jaś i Marysia”	ul. Kopernika 9, 83-140 Gniew

Źródło danych: Urząd Miasta i Gminy Gniew.

W roku szkolnym 2019/2020 do placówek oświatowych prowadzonych przez gminę uczęszczało 1.268 uczniów, do przedszkoli 360 dzieci. Gmina organizowała dowozy uczniów do szkół i przedszkoli na terenie gminy, a także dowoziła 20 dzieci z niepełnosprawnością do placówek oświatowych poza gminą. W roku szkolnym 2019/2020 gmina zatrudniała 197 nauczycieli w wymiarze 167,8 etatu łącznie, tj. mniej niż rok wcześniej (218 nauczycieli w wymiarze 172,82 etatu) łącznie.

Placówki oświatowe w gminie są wyposażone w sprzęt audiowizualny, zapewniają dostęp do sali gimnastycznej, boiska szkolnego, świetlicy, stołówki, biblioteki i sprzętu komputerowego. Uczniowie objęci są opieką pedagoga szkolnego i pielęgniarki, mogą również korzystać z pomocy logopedy i doradcy zawodowego. Warto dodać, że w 2019 roku gmina wypłaciła uczniom pomoc materialną o charakterze socjalnym na łączną kwotę 232.640 zł, to jest więcej niż rok wcześniej (161.910 zł).

Szkoły organizują zajęcia pozalekcyjne, w tym koła zainteresowań – tematyczne, artystyczne i sportowe, uczestniczą w projektach i programach służących rozwijaniu umiejętności uczniów i wyrównywaniu ich szans edukacyjnych oraz doskonaleniu nauczycieli, a także realizują programy profilaktyczne i wychowawcze. Szkoły prowadzą także lekcje na temat uzależnień i działania w kierunku pedagogizacji rodziców. Uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi mogą korzystać z zajęć dydaktyczno-wyrównawczych, rewalidacyjnych, korekcyjno-kompensacyjnych i nauczania indywidualnego.

Pedagodzy wskazali, że uczniom w gminie potrzebny jest dostęp do profesjonalnych obiektów sportowych oraz gabinety stomatologiczne w każdej szkole. Niezbędne są także środki na wyposażenie pracowni przedmiotowych i komputerowych oraz dostęp do nowoczesnych form nauczania.

7. KULTURA, SPORT I REKREACJA

Głównymi instytucjami prowadzącymi działalność kulturalną w gminie Gniew są: Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna im. ks. Fabiana Wierzchowskiego w Gniewie oraz Gminny Ośrodek Kultury, który wznowił działalność od stycznia 2020 roku.

Ośrodek zajmuje się prowadzeniem wielokierunkowej działalności społeczno-kulturalnej, działalności rozwijającej i zaspokajającej potrzeby kulturalne, oświatowe, rekreacyjne i informacyjne mieszkańców, a także uczestniczy w upowszechnianiu i promocji wiedzy, kultury, sztuki lokalnej i dziedzictwa kulturalnego.

Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna służy rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb oświatowych, kulturalnych, informacyjnych i czytelniczych mieszkańców gminy oraz uczestniczy w upowszechnianiu wiedzy i kultury. Do jej zadań należy w szczególności gromadzenie, opracowywanie, przechowywanie i ochrona

materiałów bibliotecznych, udostępnianie zbiorów na miejscu i wypożyczanie na zewnątrz, prowadzenie wypożyczeń międzybibliotecznych z uwzględnieniem szczególnych potrzeb dzieci i młodzieży oraz osób niepełnosprawnych.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2019 roku księgozbiór biblioteki liczył 41.062 woluminy, liczba czytelników wyniosła 1.188, a liczba wypożyczeń księgozbioru na zewnątrz – 23.711 woluminów. Placówka umożliwia czytelnikom korzystanie z komputerów z dostępem do sieci Internet. Biblioteka prowadzi 2 filie: w Opaleniu i Wielkich Walichnowach.

Obok podstawowej działalności Biblioteka prowadzi działania kulturalno-oświatowe i promocyjne. Należą do nich głównie wystawy, wernisaże, ekspozycje związane z promocją książki, rocznicami państwowymi i literackimi, organizowane są również spotkania autorskie, konkursy, warsztaty i lekcje biblioteczne. Placówka bierze również udział w projekcie pn. „Dyskusyjne Kluby Książki", będącym elementem wieloletniego ogólnopolskiego programu promocji czytelnictwa, objętego patronatem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Biblioteka jest także lokalnym inspiratorem ogólnopolskich akcji pn. „Noc Muzeów", „Narodowe czytanie", „Noc Bibliotek", „Tydzień Bibliotek" czy „Cała Polska czyta dzieciom". Biblioteka prowadzi również działalność wydawniczą – wydając miesięcznik Nowiny Gniewskie. Przy Bibliotece działa Uniwersytet Trzeciego Wieku oraz Klub Seniora.

Ponadto, działalność kulturalną w gminie uzupełnia gdański Oddział Muzeum Archeologicznego czynny na Zamku w Gniewie. Muzeum prezentuje m.in. 3 stałe wystawy: Życie codzienne w średniowiecznym zamku, Grunwald 1410 i Galeria kowalstwa artystycznego. Poniższa tabela zawiera wykaz placówek kulturalnych funkcjonujących w gminie.

Tabela 3. Placówki kulturalne w gminie

lp.	nazwa placówki		adres placówki
1.	Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna im. ks. Fabiana Wierzchowskiego w Gniewie		Plac Grunwaldzki 16/17, 83-140 Gniew
	w tym:	Filia w Opaleniu	ul. J. Czyżewskiego1, 83-136 Opalenie
		Filia w Wielkich Walichnowach	83-122 Wielkie Walichnowy 8
2.	Gminny Ośrodek Kultury		Plac Grunwaldzki 16/17, 83-140 Gniew
3.	Muzeum w Zamku		ul. Plac Zamkowy 2, 83-140 Gniew

Źródło danych: Urząd Miasta i Gminy Gniew.

Gmina Gniew posiada różnorodny kalendarz imprez kulturalnych, rozrywkowych i sportowo-rekreacyjnych. Do ważniejszych imprez organizowanych w gminie należą: Majówka na Zamku w Gniewie, Festyn Rodzinny, Powiatowy Konkurs Poetycki im. Juliusza Słowackiego, Olimpiada Sportowa UTW, Turniej Rycerski Króla Jana, Przegląd Zespołów Folklorystycznych Polski Północnej, Gniewskie Spotkania Kameralne, Wojskowe Mistrzostwa Świata w Szermierce, Bieg Gniewski, Turniej Piłki Siatkowej Kobiet, Gminne Igrzyska Dzieci w mini piłce siatkowej i piłce nożnej, Memoriał Longina Nagórskiego w piłce siatkowej mężczyzn.

Organizacją kultury fizycznej, sportu i turystyki, a także administrowaniem obiektami sportowymi w gminie zajmuje się Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji w Gniewie. Upowszechnianiu kultury fizycznej, sportu i rekreacji w gminie służy dostępna na jej terenie infrastruktura sportowo-rekreacyjna. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4. Obiekty sportowo-rekreacyjne w gminie

lp.	nazwa obiektu	adres obiektu
1.	Hala widowiskowo-sportowa w Gniewie	83-140 Gniew
2.	Kompleks sportowy „Orlik” w Gniewie	83-140 Gniew
3.	Boisko do siatki plażowej w Gniewie	83-140 Gniew
4.	Siłownia w Gniewie	83-140 Gniew
5.	Siłownia zewnętrzna w Gniewie	83-140 Gniew
6.	Place zabaw w gminie	83-140 Gniew
7.	Skatepark w Gniewie	83-140 Gniew

Źródło danych: Urząd Miasta i Gminy Gniew.

Gmina Gniew posiada bogate zasoby pozwalające na rozwój na jej terenie różnych form wypoczynku i rekreacji. Wyróżnikiem krajobrazu oraz dominantą miasta jest średniowieczny zamek krzyżacki gdzie odbywają się rokrocznie turnieje rycerskie. Obok znajduje się śmigłowcowe lądowisko Zamek Gniew.

Przez gminę przebiegają oznakowane szlaki turystyczne – piesze, rowerowe i kajakowe; m.in.: Szlak Dolnej Wisły, Szlak Nadwiślański Doliny Dolnej Wisły, szlak Opaleński, Szlak Rzeki Wierzycy, Trasa rowerowa „Grzymisława”, Szlak wodny „Dolna Wisła” i „Wierzyca”.

8. ZDROWIE I PROBLEM NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

W gminie Gniew funkcjonują 2 zakłady opieki zdrowotnej, prowadzone są 3 prywatne praktyki lekarskie i działają 3 apteki. Dane szczegółowe na temat zakładów opieki zdrowotnej i aptek w gminie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5. Zakłady opieki zdrowotnej i apteki w gminie

lp.	nazwa jednostki	adres jednostki
1.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Medical" Sp. z o.o. w Gniewie	ul. Witosa 10, 83-140 Gniew
2.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Pelmed" Sp. z o.o. w Gniewie	os. Kopernika 8a, 83-140 Gniew
3.	„Moja Apteka" Sp. z o.o. w Gniewie	ul. Piłsudskiego 17, 83-140 Gniew
4.	Apteka „Kociewska" Sp. z o.o. w Gniewie	os. Kopernika 8a, 83-140 Gniew
5.	Apteka „Dyżurna" w Gniewie	ul. Piłsudskiego 17, 83-140 Gniew
6.	Apteka w Gniewie	ul. Witosa 10, 83-140 Gniew

Źródło danych: Urząd Miasta i Gminy Gniew.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2019 roku liczba porad udzielonych w gminie w ramach podstawowej opieki zdrowotnej była niższa niż w latach 2017-2018 (79.496 w 2017 r., 79.115 w 2018 r., 76.395 w 2019 r.), a liczba porad udzielonych w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej spadała z roku na rok (96.441 w 2017 r., 94.453 w 2018 r., 91.456 w 2019 r.).

Specjalistyczne świadczenia zdrowotne, świadczenia zdrowotne w warunkach zamkniętych oraz nocną i świąteczną opiekę lekarską i pielęgniarską dla mieszkańców gminy realizują placówki poza gminą, głównie w Tczewie, w tym Szpitale Tczewskie S.A. w Tczewie (ul. 30-go Stycznia 57/58, 83-110 Tczew).

Schorzeniami najczęściej stwierdzanymi u dorosłej populacji są choroby układu krążenia. Obok schorzeń narządów ruchu i neurologicznych należą one do najczęstszych przyczyn niepełnosprawności, która oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Relatywnie rzadziej o obniżonej sprawności w codziennym życiu decydują uszkodzenia narządu wzroku i słuchu, choroba psychiczna oraz upośledzenie umysłowe.

Mimo upływu lat, jedynym, pełnym źródłem informacji, które na szczeblu gminnym pozwala ustalić liczbę osób niepełnosprawnych oraz dokonać ich charakterystyki są dane Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 roku. Wyniki ostatniego, przeprowadzonego w 2011 roku Spisu nie zostały bowiem szczegółowo opracowane na szczeblu gminnym.

W 2002 roku w gminie Gniew mieszkało 2.455 osób niepełnosprawnych. Wśród nich większość stanowiły kobiety (1.254 osoby) oraz osoby niepełnosprawne prawnie (2.139 osób), czyli takie, które w czasie badania posiadały aktualne orzeczenie ustalające niezdolność do pracy, stopień niepełnosprawności, celowość przekwalifikowania lub inwalidztwo (osoby w wieku 16 lat i więcej) lub dysponowały uprawnieniem do pobierania zasiłku pielęgnacyjnego (dzieci poniżej 16 roku życia).

Udział osób dotkniętych niepełnosprawnością w ogóle mieszkańców gminy wynosił 15,5%, a w ich strukturze wiekowej największą grupę stanowiły osoby w wieku poprodukcyjnym (1.390 osób). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 17. Osoby niepełnosprawne w ogóle mieszkańców gminy w 2002 roku

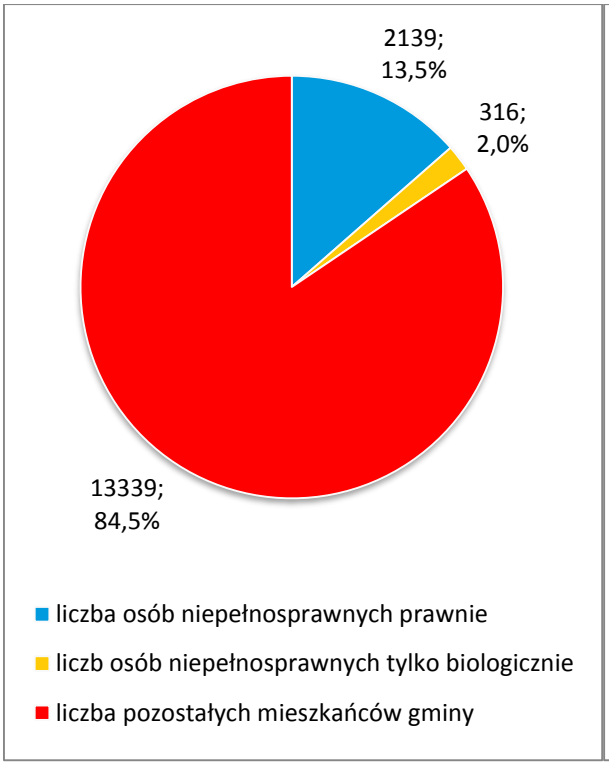

Wykres 18. Struktura wiekowa osób niepełnosprawnych w gminie w 2002 roku

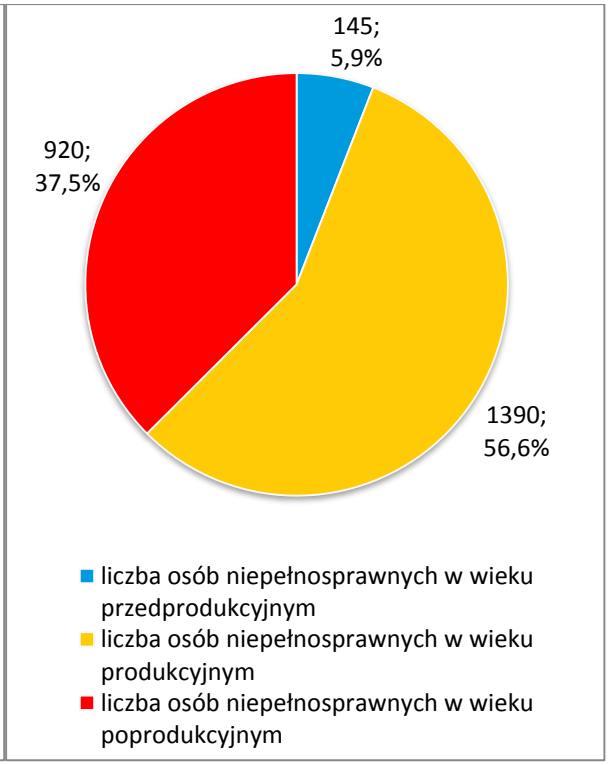

Źródło danych: Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2002.

Osoby niepełnosprawne będące w wieku produkcyjnym stanowiły 14,6% ogółu ludności gminy będącej w tej ekonomicznej grupie wieku w 2002 roku. Dużo większy był udział osób dotkniętych niepełnosprawnością w gronie osób starszych w gminie, wynosił on bowiem 47%.

Poniższe wykresy przedstawiają dane szczegółowe na temat poziomu wykształcenia osób niepełnosprawnych z gminy oraz ich aktywności ekonomicznej.

Wykres 19. Osoby niepełnosprawne w wieku 13 lat i więcej w gminie według poziomu wykształcenia w 2002 roku

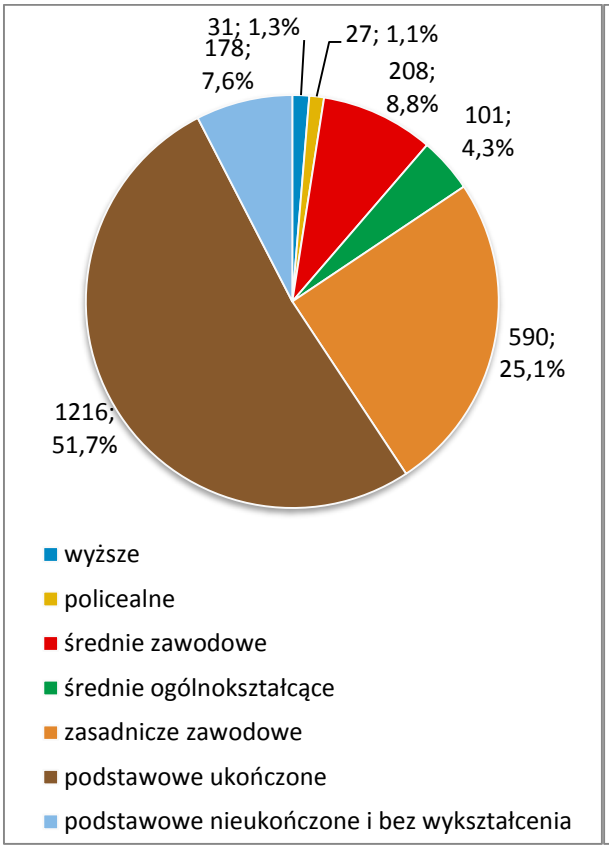

Wykres 20. Osoby niepełnosprawne w gminie według aktywności ekonomicznej w 2002 roku

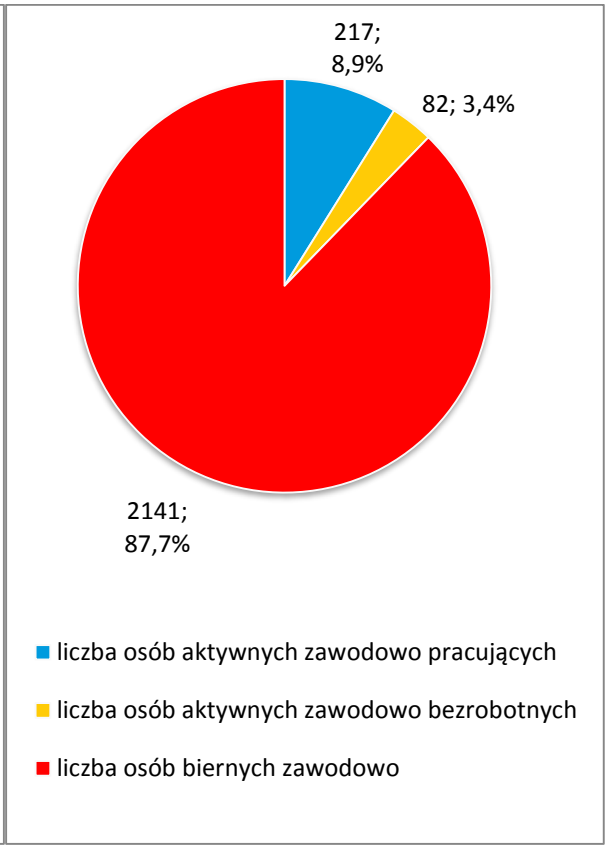

Źródło danych: Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2002.

Na poziom uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym ma wpływ nie tylko rodzaj i stopień niepełnosprawności czy wiek, ale również posiadane wykształcenie, a co za tym idzie przygotowanie zawodowe. W 2002 roku wśród mieszkańców gminy w wieku 13 lat i więcej dotkniętych niepełnosprawnością największą grupę stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym (1.216 osób). Niski poziom wykształcenia w znaczący

sposób utrudniał osobom niepełnosprawnym znalezienie i utrzymanie zatrudnienia. Potwierdzają to dane dotyczące poziomu ich aktywności zawodowej, z których wynika, że zdecydowana większość osób dotkniętych niepełnosprawnością była bierna zawodowo (2.141 osób).

Orzecznictwem o niepełnosprawności w odniesieniu do mieszkańców gminy Gniew zajmuje się Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Tczewie. Według jego danych, w latach 2017-2019 liczba wydanych mieszkańcom gminy orzeczeń o niepełnosprawności (dla dzieci do 16 roku życia) zmniejszała z roku na rok (49 w 2017 r., 37 w 2018 r., 31 w 2019 r.), a liczba wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności (dla osób powyżej 16 roku życia) w latach 2018-2019 była wyższa niż 2017 roku (385 w 2017 r., 481 w 2018 r., 473 w 2019 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 21. Mieszkańcy gminy zaliczeni przez PZON w Tczewie do osób niepełnosprawnych i stopnia niepełnosprawności w latach 2017-2019

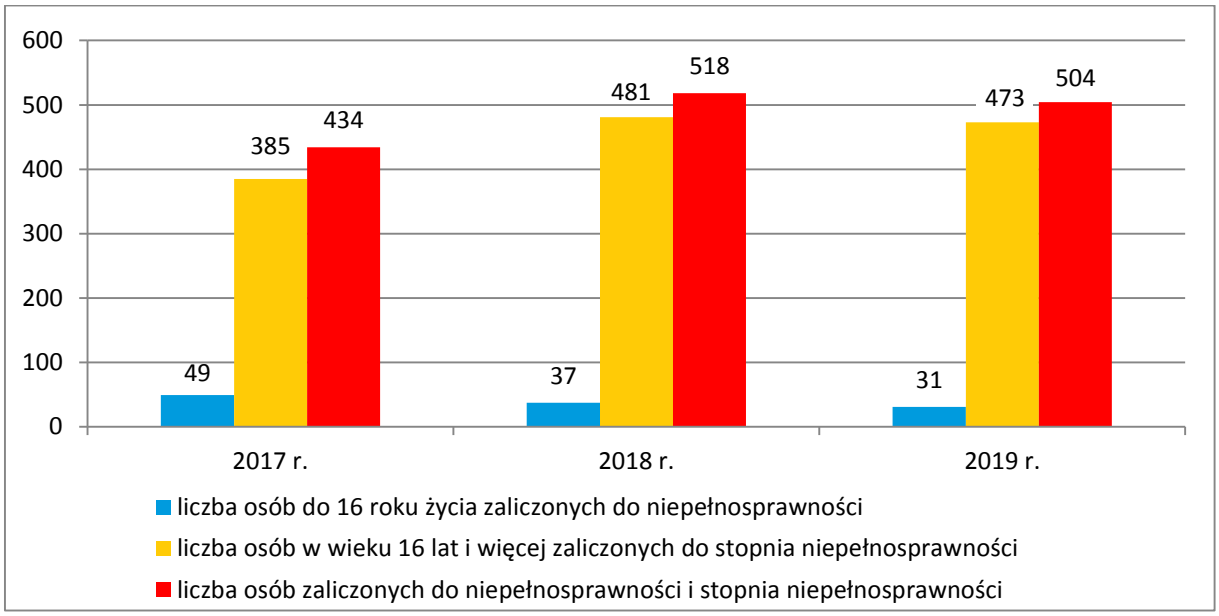

Źródło danych: Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Tczewie.

9. UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE

Alkoholizm, narkomania i przemoc w rodzinie są problemami społecznymi, które powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka. Wpływają negatywnie na poczucie bezpieczeństwa społecznego, ogólny stan zdrowia, relacje rodzinne i międzyludzkie, a także zdolność do konkurencji na rynku pracy.

Wśród przyczyn popadania w alkoholizm zasadniczą rolę odgrywają uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych i utrata zatrudnienia. Szerzeniu się narkomanii sprzyjają natomiast coraz większa powszechność i dostępność środków odurzających, panująca moda na ich zażywanie, chęć poszukiwania nowych wrażeń i doznań oraz traktowanie narkotyków jako środków umożliwiających ucieczkę od trudności życia codziennego, rozładowanie stresu i konfliktów. Przemoc w rodzinie jest z kolei problemem mającym często swoje źródło w uzależnieniach i ubóstwie. Jej ofiarami są niejednokrotnie osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, zależne od sprawcy. Na ogół są to kobiety i dzieci, rzadziej osoby niepełnosprawne, starsze i chore.

Trudno jest ustalić liczbę osób zmagających się z problemami alkoholowymi, które niejednokrotnie są przyczyną wystąpienia przemocy w rodzinie. Dane szacunkowe w tym zakresie przygotowała Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Zawiera je poniższa tabela.

Tabela 6. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych

		w Polsce	w 100-tys. mieście	w 25-tys. mieście	w 10-tys. gminie
liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 2.000 osób	ok. 500 osób	ok. 200 osób
dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5 mln	5.000-7.000 osób	1.250-1.750 osób	ok. 500-700 osób

ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	razem ok. 2 mln osób: dorosłych i dzieci	ok. 5.300 osób: dorosłych i dzieci	ok. 1.330 osób: dorosłych i dzieci	ok. 530 osób: dorosłych i dzieci

Źródło danych szacunkowych: Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Prowadzenie działań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy w rodzinie oraz integracji społecznej osób nimi dotkniętych należy do zadań własnych gminy. Działania te podejmowane są w oparciu o gminne programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie i przy wykorzystaniu zaplanowanych w ich ramach środków finansowych.

Poniższy wykres przedstawia wysokość środków finansowych wydatkowanych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie narkomanii i przemocy w rodzinie w gminie Gniew w latach 2017-2019.

Wykres 22. Środki finansowe wydatkowane na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie w latach 2017-2019

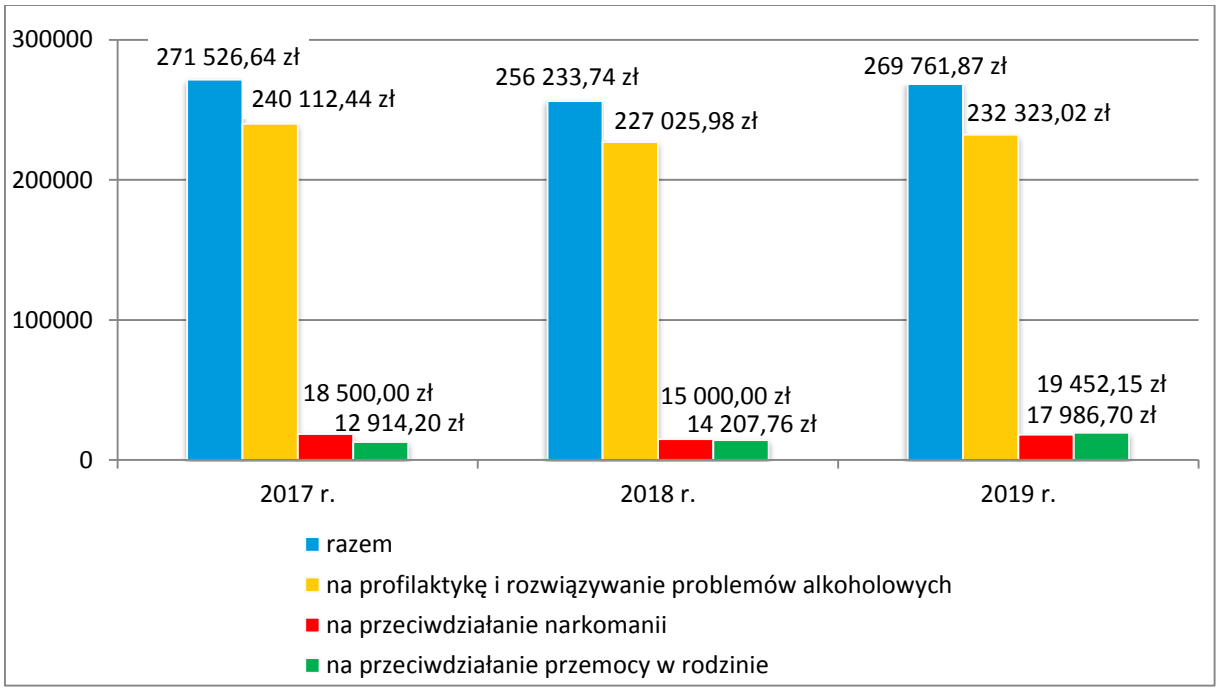

Źródło danych: Urząd Miasta i Gminy Gniew.

W latach 2017-2019 wysokość środków finansowych wydatkowanych w gminie na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie narkomanii i przemocy w rodzinie ulegała nieznacznym wahaniom (271.526,64 zł w 2017 r., 256.233,74 zł w 2018 r., 269.761,87 zł w 2019 r.).

Poniższy wykres przedstawia wybrane dane na temat rynku napojów alkoholowych w gminie Gniew, a także aktywności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, która zajmuje się inicjowaniem działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracją społeczną osób uzależnionych od alkoholu. W ramach swoich zadań podejmuje ona m.in. czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego.

Wykres 23. Wybrane dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w gminie oraz działalności GKRPA w latach 2017-2019

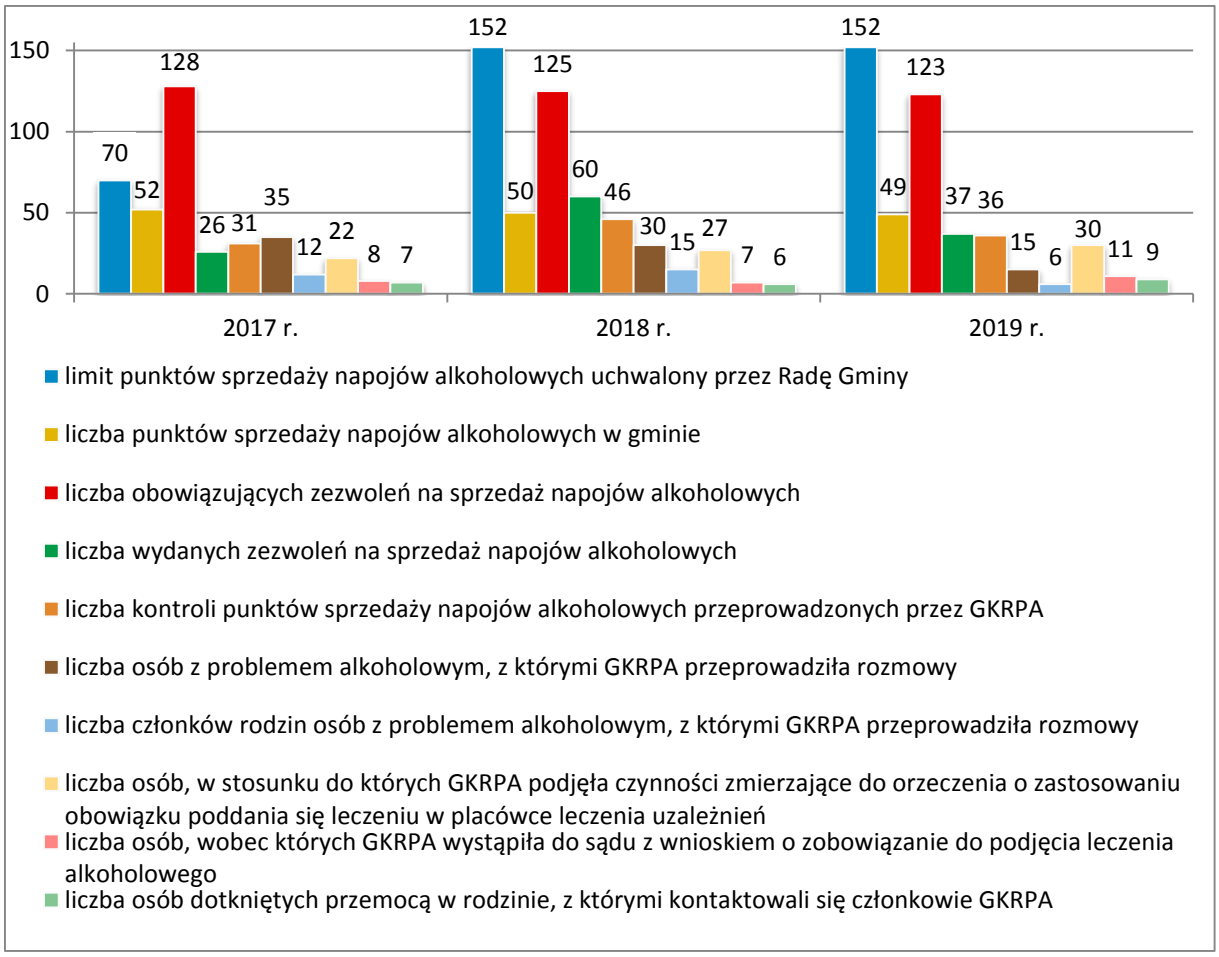

Źródło danych: Urząd Miasta i Gminy Gniew.

W latach 2018-2019 uchwalony przez Radę Miejską limit punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie był ponad dwukrotnie wyższy niż w 2017 roku (70 w 2017 r., po 152 w latach 2018-2019). Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie była na zbliżonym poziomie (52 w 2017 r., 50 w 2018 r., 49 w 2019 r.), a liczba obowiązujących zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych nieznacznie zmniejszała się z roku na rok (128 w 2017 r., 125 w 2017 r., 123 w 2019 r.). Jednocześnie wahaniom ulegała liczba wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych (26 w 2017 r., 60 w 2018 r., 37 w 2019 r.).

W latach 2017-2019 liczba osób z problemem alkoholowym, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy, systematycznie zmniejszała się (z 35 w 2017 r. do 15 w 2019 r.), a liczba członków rodzin tych osób w 2019 roku była niższa niż w latach 2017-2018 (12 w 2017 r., 15 w 2018 r., 6 w 2019 r.).

W latach 2017-2019 GKRPA podejmowała również czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnień (w stosunku do 22 osób w 2017 r., 27 w 2018 r., 30 w 2019 r.) oraz występowała do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia alkoholowego (wobec 8 osób w 2017 r., 7 w 2018 r., 11 w 2019 r.).

W latach 2017-2019 członkowie GKRPA kontaktowali się z odpowiednio 5, 3 i 2 osobami doznającymi przemocy w rodzinie, odpowiednio 2, 3 i 7 osobami stosującymi przemoc w rodzinie.

Obok Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych istotną rolę w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie na terenie gminy ogrywają: w Gniewie – Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Punkt Informacyjny ds. uzależnień, Grupy AA, Al-Anon i dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym, Komisariat Policji, w Tczewie – Punkt Konsultacyjny ds. Uzależnień „Okno”, Poradnia Terapii Uzależnienia Od Alkoholu i Współuzależnienia, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i jego Wydział Interwencji Kryzysowej, Komenda Powiatowa Policji, a także Szpital dla Nerwowo i Psychicznie Chorych w Starogardzie Gdańskim, Oddział Leczenia Uzależnień od Alkoholu Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej Centrum Psychiatrii w Prabutach oraz Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Rusocinie.

Dane szczegółowe na temat podmiotów mogących wspierać mieszkańców gminy dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7. Podmioty mogące wspierać mieszkańców gminy dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie

nazwa jednostki	adres jednostki
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gniewie	os. Witosa 9, 83-140 Gniew
Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gniewie	os. Witosa 9, 83-140 Gniew
Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gniewie	os. Witosa 9, 83-140 Gniew
Punkt Informacyjny ds. uzależnień w Gniewie	os. Witosa 9, 83-140 Gniew
Grupa AA przy Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Gniewie	os. Witosa 9, 83-140 Gniew
Grupa AA przy parafii św. Mikołaja w Gniewie	ul. Kursikowskiego 4, 83-140 Gniew
Grupa dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym przy parafii św. Mikołaja w Gniewie	ul. Kursikowskiego 4, 83-140 Gniew
Grupa Al-Anon (dla osób współuzależnionych) przy parafii św. Mikołaja w Gniewie	ul. Kursikowskiego 4, 83-140 Gniew
Punkt Konsultacyjny ds. Uzależnień „Okno” w Tczewie	ul. Plac Grzegorza 5, 83-100 Tczew
Poradnia Terapii Uzależnienia Od Alkoholu i Współuzależnienia w Tczewie	ul. Kasztanowa 2, 83-100 Tczew
Szpital dla Nerwowo i Psychicznie Chorych w Starogardzie Gdańskim	ul. Skarszewska 7, 83-200 Starogard Gdański
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Centrum Psychiatrii w Prabutach, Oddział Leczenia Uzależnień od Alkoholu	Pawilon VI, ul. Kuracyjna 30, 82-550 Prabuty
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tczewie	ul. Wojska Polskiego 6, 83-110 Tczew
Wydział Interwencji Kryzysowej Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Tczewie	ul. Wojska Polskiego 6, 83-110 Tczew
Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Rusocinie	ul. Rataja 10, 83-031 Rusocin
Komisariat Policji w Gniewie	ul. Kościuszki 2, 83-140 Gniew
Komenda Powiatowa Policji w Tczewie	ul. Kasprowicza 2, 83-110 Tczew

Źródło danych: Urząd Miasta i Gminy Gniew.

Prowadzona w gminie działalność profilaktyczna z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie (w szczególności w funkcjonujących na jej terenie placówkach oświatowych oraz świetlicach wiejskich dla dzieci i młodzieży)

obejmuje m.in. organizowanie i realizowanie programów profilaktycznych, jednorazowych prelekcji i pogadanek, spektakli profilaktycznych, festynów i innych imprez plenerowych, imprez sportowych, konkursów, pozalekcyjnych zajęć sportowych, zajęć świetlicowych, wypoczynku dla dzieci i młodzieży oraz szkoleń i warsztatów dla rodziców, nauczycieli i wychowawców.

W 2019 roku rekomendowanymi przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych programami z obszaru profilaktyki uniwersalnej (Program Profilaktyczny Debata, Program Trzy Koła, Program Domowych Detektywów, ARS, czyli jak dbać o miłość?, Szkolna Interwencja Profilaktyczna) dla dzieci i młodzieży objęto 232 uczniów, 1 nauczyciela i 14 rodziców, programami z obszaru profilaktyki selektywnej dla młodzieży z grup ryzyka – 16 uczniów, 3 nauczycieli i 6 rodziców, skierowanymi do dzieci i młodzieży innymi programami z obszaru profilaktyki uniwersalnej – 1.130 uczniów i 30 nauczycieli, w jednorazowych prelekcjach i pogadankach uczestniczyło 250 osób, w spektaklach profilaktycznych – 618 osób, w imprezach sportowych – 395 osób, w konkursach – 79 osób, w pozalekcyjnych zajęciach sportowych – 2.080, w zajęciach świetlicowych – 90 dzieci, w tym 40 dzieci z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym, w koloniach z programem zajęć profilaktycznych – 20 osób, w szkoleniach i warsztatach dla rodziców – 416 osób, a w szkoleniach i warsztatach dla nauczycieli i wychowawców – 241 osób.

10. PROBLEM BEZDOMNOŚCI

W ujęciu socjologicznym bezdomność jest problemem społecznym charakteryzującym się brakiem stałego miejsca zamieszkania. Ze względu na trudną do określenia skalę, złożone przyczyny oraz szczególnie dotkliwe społeczno-ekonomiczne skutki jest zjawiskiem o zasięgu i znaczeniu globalnym, mającym jednocześnie specyficzne regionalne i lokalne uwarunkowania, które wpływają na dobór odpowiednich środków przeciwdziałania.

Zapobieganie bezdomności wymaga aktywnego, zintegrowanego i kompleksowego działania. Wykorzystanie istniejących zasobów środowiska i tworzenie warunków do wdrażania nowych form wsparcia na rzecz osób bezdomnych i ich integracji z otoczeniem powinno stanowić podstawowy cel prowadzonej na szczeblu lokalnym polityki społecznej.

W gminie Gniew zjawisko bezdomności występuje i utrzymuje się na zbliżonym poziomie. Pomoc osobom nim zagrożonym i dotkniętym świadczy Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gniewie. W latach 2017-2018 w związku z bezdomnością, objął on wsparciem 22 osoby, a w 2019 roku 20 osób.

Osoby bezdomne kierowane są do placówek zapewniających schronienie, jak również mogą być im udzielane świadczenia z pomocy społecznej w formie zasiłków celowych, okresowych i stałych. Każdego roku w okresie jesienno-zimowym osoby bezdomne przebywające na terenie gminy Gniew są objęte monitoringiem ze strony policji i pracowników pomocy społecznej. Większość osób bezdomnych ma zapewnione miejsce w schroniskach. Najbliższe ogrzewalnie znajdują się w: Nowem (ul. Tylna 12) i Tczewie (ul. Orzeszkowej 6).

Schronienia i pomocy osobom bezdomnym przebywającym na terenie gminy Gniew udzielają także następujące placówki: Schronisko dla osób bezdomnych w Smętowie (ul. Ogrodowa 1, 83-230 Smętowo Graniczne), Schronisko dla osób bezdomnych w Malborku (ul. Rolnicza 1, 82-200 Malbork), Centrum Usług Socjalnych i Wsparcia w Nowym Stawie (ul. Mickiewicza 32, 82-230 Nowy Staw), Schronisko Stowarzyszenia na rzecz bezdomnych AGAPE w Szawałdzie (Szawałd 16, 82-200 Malbork), Schronisko Stowarzyszenia na rzecz bezdomnych AGAPE w Borowym Młynie (Borowy Młyn 22, 82-420 Ryjewo), Schronisko Stowarzyszenia na rzecz bezdomnych AGAPE w Sztumie (ul. Żeromskiego 8, 82-400 Sztum), Gdańska Fundacja Kultury Chrześcijańskiej w Gdańsku-Oruni (ul. Równa 14, 80-067 Gdańsk); Schronisko Stowarzyszenia na rzecz bezdomnych Panakeja w Wiślince (ul. Piaskowa 90, 83-011 Wiślinka), Stowarzyszenie Opiekuńczo-Resocjalizacyjne „Prometeusz” w Gdańsku (ul. Sucharskiego 1, 80-601 Gdańsk), Ogrzewalnia przy dworcu PKP w Gdańsku (ul. Podwale Grodzkie, 80-895 Gdańsk). Osoby bezdomne, które chcą skorzystać z noclegowni poza terenem Tczewa, mogą się zwrócić do M-GOPS lub policji po tzw. bilet kredytowany.

11. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Przestępczość jest dynamicznym, podlegającym rozwojowi zjawiskiem społecznym, które stanowi zagrożenie dla obowiązującego porządku prawnego. W zależności od swej intensywności i częstotliwości wpływa na formowanie się postaw i zachowań ludności oraz odciska piętno na jej funkcjonowaniu.

Zapobieganie przestępczości wymaga zastosowania rozwiązań kompleksowych, zakładających wspólne zaangażowanie instytucji i organizacji państwowych, samorządowych i społecznych, przedstawicieli społeczności lokalnych oraz środków masowego przekazu. Ważną rolę w zakresie inicjowania i organizowania tej działalności odgrywa policja.

Nad bezpieczeństwem mieszkańców gminy Gniew czuwa Komenda Powiatowa Policji w Tczewie (ul. Kasprowicza 2, 83-110 Tczew), a bezpośrednie czynności policyjne wykonują funkcjonariusze Komisariatu Policji w Gniewie (ul. Kościuszki 2, 83-140 Gniew).

Według danych Komisariatu Policji w Gniewie, w 2019 roku na terenie gminy Gniew odnotowano 100 przestępstw, wśród których dominowały takie przestępstwa, jak: uchylanie się od płacenia alimentów (30), przestępstwa narkotykowe (23) i prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości (22). W przypadku stwierdzonych przestępstw ujawniono 97 sprawców w wieku od 17 do 65 lat.

Dane szczegółowe na temat przestępstw popełnionych w gminie w 2019 roku przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Przestępstwa popełnione w gminie w 2019 roku

kategoria przestępstwa	liczba przestępstw	liczba sprawców
uchylanie się od płacenia alimentów	30	30
przestępstwa narkotykowe	23	20
prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości	22	22
kradzież mienia	7	7
uszkodzenie ciała	5	5
zniszczenie mienia	4	4
kradzież z włamaniem	4	4
znęcanie się nad rodziną	2	2
bójki i pobicia	2	2
rozboje	1	1

Źródło: Komisariat Policji w Gniewie.

Funkcjonariusze Policji na bieżąco monitorują sytuację we wszystkich obszarach mających wpływ na poczucie bezpieczeństwa mieszkańców gminy. Systematycznie nagłaśniane są problemy dotyczące m.in. bezpieczeństwa w ruchu drogowym, uzależnień, mechanizmy oszustw oraz zagadnienia dotyczące cyberprzestępczości. Wśród zdiagnozowanych zagrożeń, nad wyeliminowaniem

których pracowali funkcjonariusze policji znalazły się m.in.: przekraczanie dozwolonej prędkości na drodze pomiędzy miejscowościami Tymawa – Jelenica w godzinach popołudniowych i wieczornych; omijanie przez kierujących pojazdami progów zwalniających oraz najeżdżanie na linię podwójną ciągłą w Gniewie przy ul. Gdańskiej; problem biegających bez opieki psów na terenie miejscowości Jaźwiska i Szprudowo oraz spożywanie alkoholu na terenie parku w miejscowości Majewo.

Istotne znaczenie dla poczucia bezpieczeństwa mieszkańców gminy ma także ochrona przeciwpożarowa. Na terenie gminy działa 11 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej, które posiadają łącznie 20 samochodów ratowniczo-gaśniczych, w tym 12 samochodów gaśniczych i 8 specjalnych.

12. POMOC SPOŁECZNA I WSPARCIE RODZINY

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 2 pkt 1 i art. 3 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej).

W gminie Gniew zadania z zakresu pomocy społecznej i wspierania rodziny wykonuje Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gniewie. Podejmuje on działania m.in. na podstawie następujących przepisów prawa: ustawa o pomocy społecznej, ustawa o świadczeniach rodzinnych, ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, ustawa o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, ustawa o Karcie Dużej Rodziny, ustawa o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, ustawa o dodatkach mieszkaniowych oraz ustawa – Prawo energetyczne.

W 2019 roku kadra M-GOPS-u liczyła 40 osób, w tym kierownik i jego zastępca oraz 8 pracowników socjalnych. W analizowanym roku Ośrodek spełniał

wynikający z art. 110 ust. 11-12 ustawy o pomocy społecznej obowiązek zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców, nie mniej jednak niż 3 pracowników, lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną 1 pracownika socjalnego na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących.

Ośrodek zatrudniał 2 asystentów rodziny i 10 pracowników świadczących pracę w Środowiskowym Domu Samopomocy a także pracowników ds. świadczeń rodzinnych, funduszu alimentacyjnego, dodatków mieszkaniowych, pracowników księgowości, kadr, informatyki i pomoce administracyjne.

Spośród pracowników M-GOPS-u, 27 osób posiadało wykształcenie wyższe, 12 osób – wykształcenie średnie, a 1 osoba – zasadnicze zawodowe. Specjalizację I i II stopnia w zawodzie pracownika socjalnego posiadało 7 osób, a 6 osób posiadało specjalizację z organizacji pomocy społecznej.

W 2019 roku wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie były wyższe niż w latach 2017-2018 (25.293.989 zł w 2017 r., 25.652.603 zł w 2018 r., 29 181 967 zł w 2019 r.). Przyczyniło się do tego głównie świadczenie wychowawcze, na które wydatki wzrosły z 11.420.335 zł w 2017 r. do 13.241.606 zł w 2019 roku.

W analizowanym okresie stale rosły środki finansowe przeznaczone m.in. na utrzymanie mieszkańców gminy w domach pomocy społeczne, świadczenia rodzinne oraz wspieranie rodziny. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie w latach 2017-2019

rozdziały	wysokość wydatków (w zł)		
	w 2017 r.	w 2018 r.	w 2019 r.
ochrona zdrowia			
przeciwdziałanie narkomanii	18.500	15.000	17.987
przeciwdziałanie alkoholizmowi	123.526	112.055	232.323
pomoc społeczna			
domy pomocy społecznej	596.318	797.236	854.536
ośrodki wsparcia	405.112	517.128	615.587
przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	12.914	14.998	19.452
składki na ubezpieczenia zdrowotne	123.380	123.297	72.332
zasiłki okresowe, celowe i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	281.520	256.477	246.340

dodatki mieszkaniowe	761.459	689.867	687.483
zasiłki stałe	914.669	870.140	886.987
Ośrodek Pomocy Społecznej	1.507.460	1.578.083	1.605.466
usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	495.749	670.445	935.912
pomoc w zakresie dożywiania	372.000	386.862	332.375
usuwanie klęsk żywiołowych			
pozostała działalność	92.599	95.329	92.763
rodzina			
świadczenie wychowawcze	11.420.335	10.657.270	13.241.606
świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	7.831.787	7.855.505	8.155.156
wspieranie rodziny	177.446	851.001	891.472
rodziny zastępcze	0	0	0
składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia rodzinne	X	X	61.550
edukacyjna opieka wychowawcza			
pomoc materialna dla uczniów	159.215	161.910	232.640
ogółem	**25.293.989.**	**25.652.603**	**29.181.967**
w tym w budżecie M-GOPS-u	**25.293.989.**	**25.652.603**	**29.082.563**

Źródło danych: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gniewie.

W latach 2017-2019 systematycznie malała liczba osób w gminie, którym udzielono pomocy i wsparcia oraz liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie (z odpowiednio 1.285 i 1.146 w 2017 r. do 1.200 i 973 w 2019 r.).

Z roku na rok zmniejszała się także liczba osób w rodzinach , które otrzymały świadczenie pieniężne (z 828 w 2017 r. do 666 w 2019 r.) i niepieniężne (z 625 w 2017 r. do 482 w 2019 r.).

W latach 2018-2019 liczba rodzin, z którymi przeprowadzono wywiad środowiskowy, była wyższa niż w 2017 roku (532 w 2017 r., 585 w 2018 r., 582 w 2019 r.).

Poniższe wykresy przedstawiają dane szczegółowe na temat korzystających z pomocy społecznej w gminie.

Wykres 24. Osoby w gminie, którym w latach 2017-2019 udzielono pomocy i wsparcia

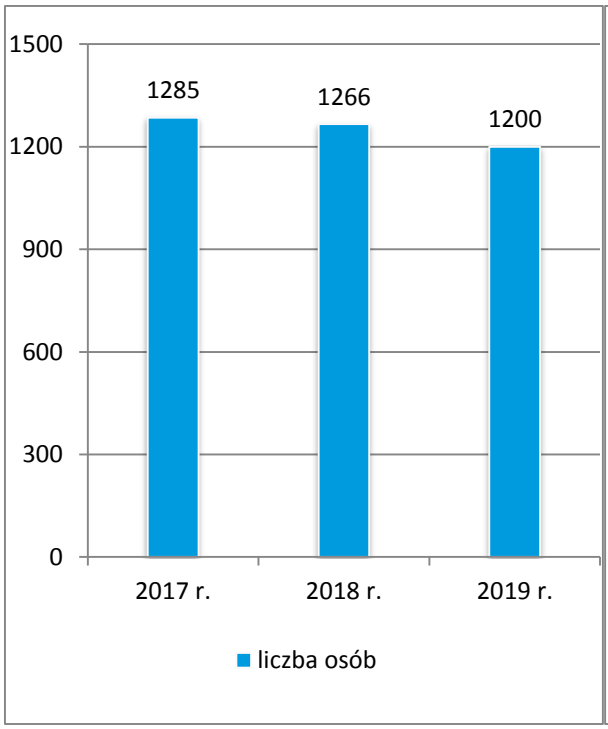

Wykres 25. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2017-2019 przyznano świadczenie

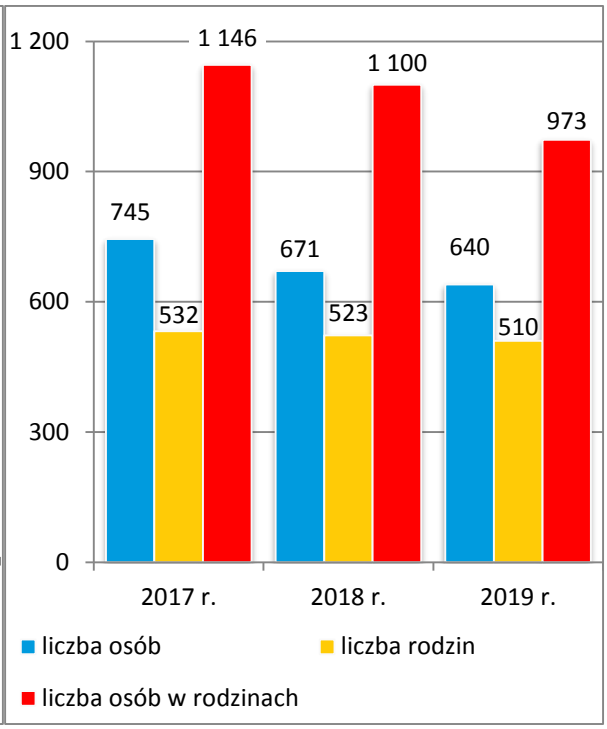

Źródło danych: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gniewie.

Wykres 26. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2017-2019 przyznano świadczenie pieniężne

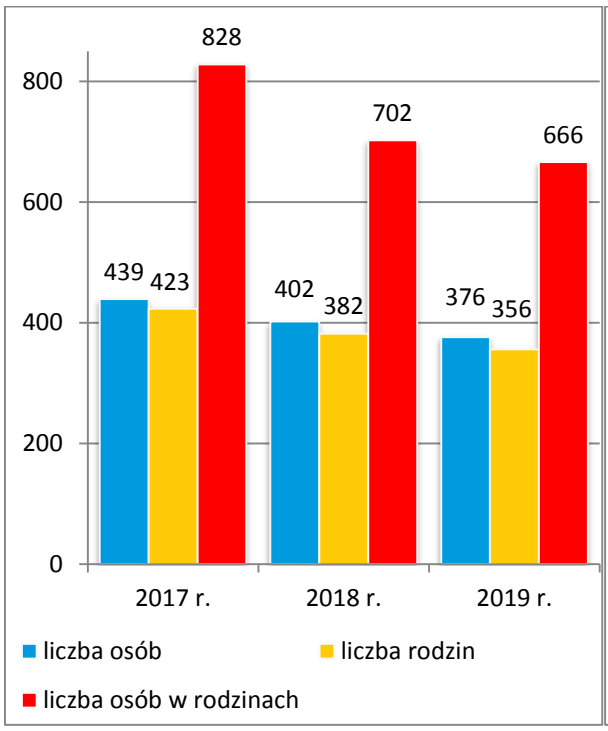

Wykres 27. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2017-2019 przyznano świadczenie niepieniężne

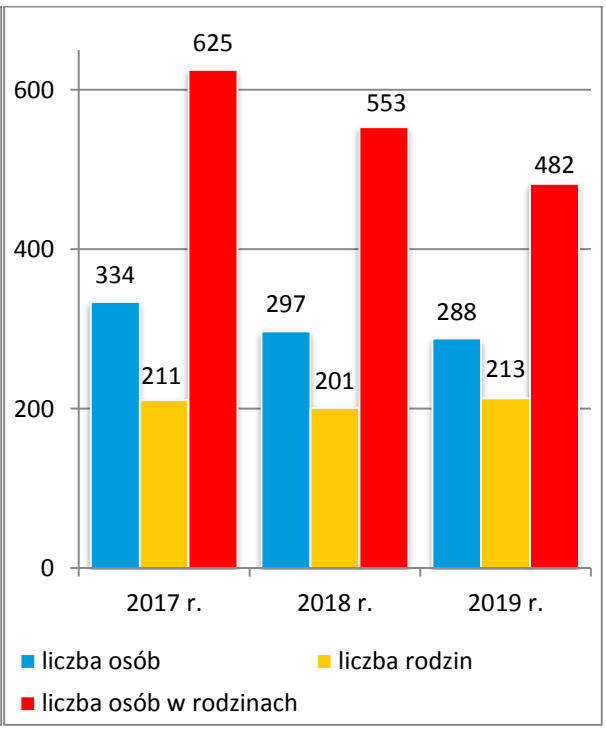

Źródło danych: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gniewie.

Wśród mieszkańców gminy korzystających ze wsparcia M-GOPS-u w latach 2017-2019 najliczniejsze grupy stanowiły rodziny żyjące w ubóstwie, dotknięte niepełnosprawnością, bezrobociem, długotrwałą lub ciężką chorobą, mające trudności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego, a także wymagające ochrony macierzyństwa i wielodzietności. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 28. Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2017-2019 (liczba osób w rodzinach)

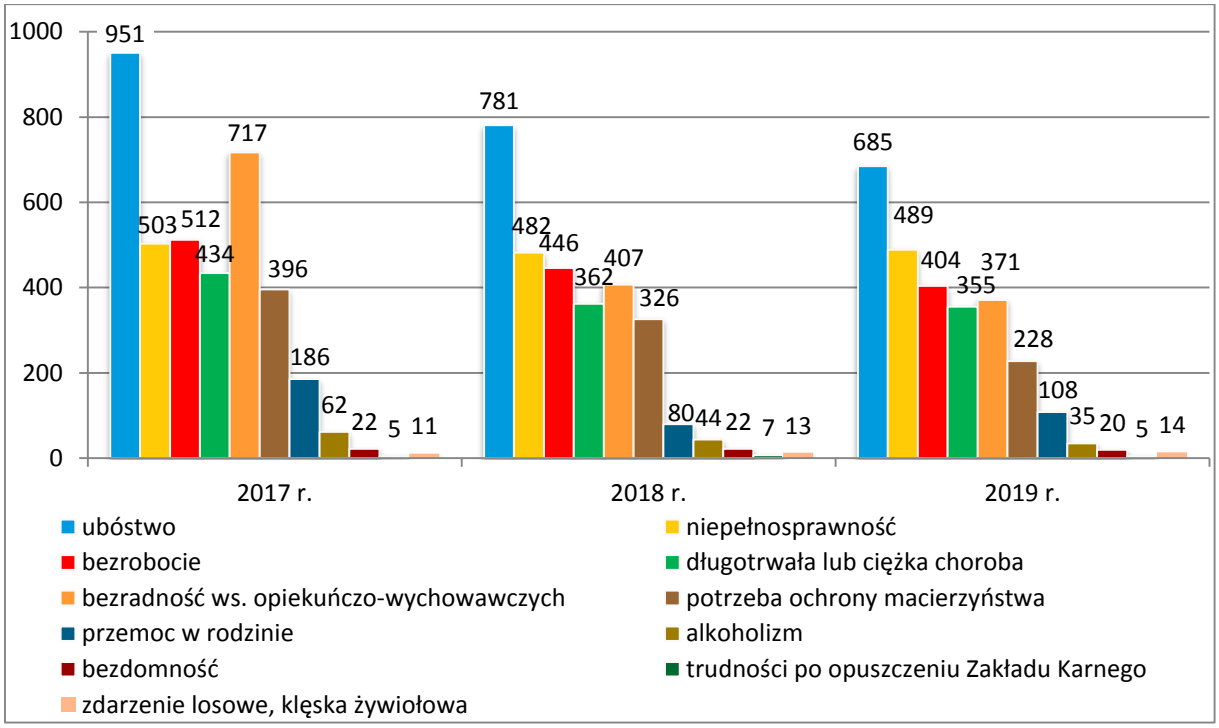

Źródło danych: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gniewie.

W latach 2017-2019 znacząco spadła liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną z głównych powodów przyznawania świadczeń społecznych w gminie, tj. ubóstwa (z 951 w 2017 r. do 685 w 2019 r.) oraz bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego (z 717 w 2017 r. do 371 w 2019 r.). Zmniejszyła się również liczba osób korzystających z pomocy społecznej w związku z bezrobociem (z 512 w 2017 r. do 404 w 2019 r.) oraz potrzebą ochrony macierzyństwa i wielodzietności (z 396 w 2017 r. do 228 w 2019 r.).

Wśród głównych przyczyn zmniejszania się liczby beneficjentów korzystających z pomocy w związku z potrzebą ochrony macierzyństwa wymienić

można wprowadzenie Rządowego Programu „500+”. Należy jednak zaznaczyć, że choć świadczenie wychowawcze stanowi realną pomoc dla rodzin z dziećmi, to jednak, z uwagi na brak jego waloryzacji od momentu wprowadzenia, poziom wsparcia dla rodzin ubogich w ramach tego świadczenia zmniejsza się. Szczególnej uwagi wymaga tzw. ubóstwo senioralne (dotyczy to głównie osób nabywających emeryturę na nowych zasadach) oraz rodzin z osobami niepełnosprawnymi, które w zdecydowanej większości są nieaktywne zawodowo.

Świadczenia pomocy społecznej udzielane przez M-GOPS mają głównie charakter pieniężny, niepieniężny i usługowy. Dane szczegółowe w tym zakresie za lata 2017-2019 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Formy świadczeń pomocy społecznej udzielonych w gminie przez M-GOPS w latach 2017-2019

formy świadczeń		liczba osób			kwota świadczeń		
		2017 r.	2018 r.	2019 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.
pieniężne	zasiłek stały	189	174	168	914.669	870.140	886.987
	zasiłek okresowy	62	58	55	59.520	64.477	75.236
	zasiłek celowy	374	356	330	367.213	367.780	340.453
niepieniężne	posiłek	246	177	133	106.865	75.483	50.451
	schronienie	15	14	13	101.098	123.399	99.491
	ubranie	0	0	0	0	0	0
	sprawienie pogrzebu	1	0	1	1.824	0	3.580
	odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej	27	30	26	596.318	797.236	854.536
usługi	usługi opiekuńcze	50	56	72	310.388	360.594	412.118
	specjalistyczne usługi opiekuńcze	0	0	0	0	0	0
	specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi	11	16	18	183.780	308.270	516.280
	poradnictwo specjalistyczne	49*	44*	34*	X	X	X
	praca socjalna	462*	421*	390*	X	X	X
	interwencja kryzysowa	0*	0*	0*	X	X	X
	kontrakt socjalny	10	4	6	X	X	X
	projekt socjalny	0	0	0	X	X	X

indywidualne programy pomocy	indywidualny program wychodzenia z bezdomności	0	0	0	X	X	X
	indywidualny program zatrudnienia socjalnego (CIS)	0	0	0	X	X	X
wspieranie rodziny i piecza zastępcza	wspieranie rodziny przez asystenta rodziny (liczba asystentów rodziny)	18*(2)	20*(2)	19*(2)	X	X	X
	liczba dzieci w pieczy zastępczej/odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej (w zł)	(14) 106.806	(15) 137.608	(16) 172.334	X	X	X

*liczba rodzin

Źródło danych: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gniewie.

Spośród świadczeń pieniężnych najczęściej udzielaną formą pomocy w latach 2017-2019 był zasiłek celowy. Jest on przyznawany na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, obuwia, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, opłat za gaz, energię, wodę i czynsz, a także kosztów pogrzebu. W analizowanym okresie liczba osób nim objętych stale zmniejszała się (z 374 w 2017r. do 330 w 2019 r.).

Dominujący rodzaj pomocy niepieniężnej stanowił z kolei posiłek, który był wsparciem udzielanym głównie dzieciom w ramach wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania" realizowanego w latach 2017-2018 oraz „Posiłek w szkole i w domu" w 2019 r. Nowy program na lata 2019-2023 zakłada wsparcie finansowe gmin w udzieleniu pomocy w formie posiłku, świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności oraz świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Program „Posiłek w szkole i w domu" zapewnia pomoc zarówno osobom starszym, niepełnosprawnym, o niskich dochodach, jak i dzieciom, które wychowują się w rodzinach znajdujących się w trudnej sytuacji. Istotnym elementem Programu jest zapewnienie dzieciom i młodzieży w wieku szkolnym gorącego posiłku przygotowanego w stołówce szkolnej. W ramach Programu dofinansowane są także posiłki dowożone osobom dorosłym, w tym osobom niewychodzącym z domu (np. ze względu na podeszły wiek czy

niepełnosprawność), niebędącym w stanie przygotować sobie codziennie gorącego posiłku. W latach 2018-2019 roku liczba osób objętych posiłkiem była niższa niż w 2017 roku (246 w 2017 r., 177 w 2018 r., 133 w 2019 r.).

Ważnymi formami wsparcia niepieniężnego w latach 2017-2019 było także pokrywanie kosztów pobytu mieszkańców gminy w domach pomocy społecznej (27 w 2017 r., 30 w 2018 r., 26 w 2019 r.) oraz świadczenie usług opiekuńczych (50 w 2017 r., 56 w 2018 r. i 72 w 2019 r.).

Wśród usług najistotniejszą rolę odgrywała praca socjalna mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych i tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. W latach 2017-2019 liczba rodzin, które objęto pracą socjalną, stale zmniejszała się (z 462 w 2017 r., do 390 w 2019 r.).

W analizowanym okresie Ośrodek realizował również zadania z zakresu wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej. W latach 2017-2019 z rodzinami wymagającymi wsparcia pracowało 2 asystentów rodziny a pod ich opieką pozostawało do 20 rodzin w każdym roku (18 w 2017 r., 20 w 2018 r., 19 w 2019 r.). Środki na pokrycie kosztów związanych z zatrudnieniem asystenta rodziny zostały pozyskane w ramach Programu „Asystent rodziny i koordynator pieczy zastępczej". Gmina ponosiła również odpłatność za pobyt dzieci z gminy w pieczy zastępczej (za 14 w 2017 r., 15 w 2018 r., 16 w 2019 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie za lata 2017-2019 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Dzieci z gminy umieszczone w pieczy zastępczej w latach 2017-2019

		2017 r.	2018 r.	2019 r.
dzieci umieszczone w pieczy zastępczej		14	15	16
w tym:	liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	3	8	8
	liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych	11	7	8

Źródło danych: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gniewie.

W latach 2017-2019 M-GOPS realizował także zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, będąc odpowiedzialnym za obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, a także delegując do niego swoich pracowników. W 2019

roku do Przewodniczącego Zespołu wpłynęło 29 formularzy Niebieskich Kart (w 2018 r. – 28). W 2019 roku z pomocy i wsparcia oferowanego przez Zespół skorzystało 10 mężczyzn skierowanych na konsultacje indywidualne z pedagogiem (o 11 mniej niż w 2018 r.) oraz 10 mężczyzn skierowanych na program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie realizowany w siedzibie M-GOPS-u (o 11 mniej niż w 2018 r.). Ponadto 4 osoby skorzystały ze spotkań indywidualnych oraz grupowych z terapeutą ds. uzależnień w siedzibie Ośrodka (w 2018 r. – 5 osób), a 19 osób skorzystało z indywidualnej konsultacji z psychoterapeutą w siedzibie M-GOPS (w 2018 r. – 20 osób).

W analizowanym okresie Ośrodek realizował również zadanie wynikające z ustawy o pomocy państwa w wychowaniu dzieci, przyznając świadczenia wychowawcze – 22.603 dla 1.291 rodzin w 2017 roku, 21.052 dla 1.214 rodzin w 2018 r., 26.135 dla 1.680 rodzin w 2019 r.). Wzrost w 2019 roku wynikał ze zmiany przepisów, które od 1 lipca 2019 roku umożliwiły pobieranie świadczenia również na pierwsze dziecko w rodzinie.

W analizowanym okresie M-GOPS zajmował się również przyznawaniem świadczeń rodzinnych. W latach 2017-2019 ogólna ich liczba zmniejszała się z roku na rok (z 33.827 w 2017 r. do 32.662 w 2019 r.), podobnie jak liczba wypłaconych zasiłków rodzinnych i dodatków do zasiłków (z 24.459 w 2017 r. do 23.384 w 2019 r.). Jednocześnie stale zwiększała się liczba wypłaconych zasiłków pielęgnacyjnych (z 7.374 w 2017 r. do 8.215 w 2019 r.) oraz świadczeń pielęgnacyjnych (z 858 w 2017 r. do 1.017 r. w 2019 r.).

Dane szczegółowe na temat przyznanych w gminie świadczeń rodzinnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2017-2019

	2017 r.	**2018 r.**	**2019 r.**
zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych			
liczba świadczeń	24.459	24.243	23.384
zasiłek pielęgnacyjny			
liczba świadczeń	7.374	7.442	8.215
świadczenia pielęgnacyjne			
liczba świadczeń	858	947	1.017

specjalny zasiłek opiekuńczy			
liczba świadczeń	281	228	285
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka			
liczba świadczeń	141	126	136
świadczenie rodzicielskie			
liczba świadczeń	714	705	642
ogółem			
liczba świadczeń	33.827	33.691	32.662
zasiłek dla opiekuna			
liczba świadczeń	825	651	510
jednorazowe świadczenie w wysokości 4.000 zł			
liczba świadczeń	0	0	0

Źródło danych: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gniewie.

W analizowanym okresie M-GOPS przyznawał również zasiłek dla opiekunów osób niepełnosprawnych. Przysługuje on osobom, które utraciły prawo do świadczenia pielęgnacyjnego z dniem 1 lipca 2013 roku w związku z wygaśnięciem z mocy prawa (na podstawie art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 7 grudnia 2012 roku o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2012 r., poz. 1548) decyzji przyznającej prawo do świadczenia pielęgnacyjnego. W latach 2017-2019 M-GOPS wypłacił odpowiednio 825, 651 i 510 zasiłków dla opiekuna na łączną kwotę odpowiednio 426,725, 347.856 i 315.540 zł.

W latach 2017-2019 Ośrodek nie przyznawał jednorazowego świadczenia z tytułu urodzenia dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Świadczenie to przyznawane jest w oparciu o art. 10 ustawy z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, wynosi 4.000 zł i jest finansowane z dotacji celowej z budżetu państwa.

Kolejną formę pomocy udzielanej przez M-GOPS stanowiły świadczenia z funduszu alimentacyjnego, które służą wsparciu osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych. W latach 2017-2019 liczba przyznanych świadczeń zmniejszała się z roku na rok (z 2.027 w 2017 r. do 1.863 w 2019 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 13. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminie w latach 2017-2019

	2017 r.	2018 r.	2019 r.
liczba przyznanych świadczeń	2.027	2.030	1.863
łączna kwota wypłaconych świadczeń (w zł)	804.865	813.137	737.375

Źródło danych: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gniewie.

W 2019 roku Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gniewie przystąpił do realizacji resortowego programu „Usługi opiekuńcze dla osób niepełnosprawnych" – edycja 2019., który jest realizowany w ramach Solidarnościowego Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych. Z tej formy pomocy w 2019 roku skorzystało 17 osób. Całkowity koszt usług opiekuńczych wyniósł 79.820 zł, a kwota dofinansowania z Solidarnościowego funduszu wsparcia osób niepełnosprawnych – 39.910 zł.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gniewie angażował się również w działania środowiskowe na rzecz lokalnej społeczności. Była to m.in. organizacja festynów profilaktycznych czy dystrybucja żywności we współpracy z Bankiem Żywności.

Pomoc społeczna polega również na prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej. Obejmuje ona zarówno jednostki środowiskowe, jak i instytucjonalne. W gminie Gniew, oprócz Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, funkcjonują dysponujący 30 miejscami Środowiskowy Dom Samopomocy oraz prowadzony przez powiat tczewski dom pomocy społecznej. Dane szczegółowe na temat instytucji wsparcia w gminie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 14. Instytucje wsparcia w gminie

nazwa i adres instytucji	zakres oferowanych usług oraz kategoria klienta
Środowiskowy Dom Samopomocy w Gniewie, ul. Krasickiego 8, 83-140 Gniew	**Zakres oferowanych usług:** placówka wsparcia dziennego oferująca trening umiejętności społecznych i interpersonalnych, zajęcia integracyjne, terapię zajęciową. **Kategoria klienta:** osoby z upośledzeniem umysłowym i chorobami psychicznymi.

Dom Pomocy Społecznej w Gniewie, ul. Gdańska 23, 83-140 Gniew	**Zakres oferowanych usług:** całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców. **Kategoria klienta:** osoby przewlekle somatycznie chore.

Źródło danych: Urząd Miasta i Gminy Gniew.

Mieszkańcy mają również możliwość korzystania z oferty instytucji udzielających wsparcia poza gminą. Dane szczegółowe na ich temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 15. Instytucje udzielające wsparcia poza gminą, z oferty których mogą korzystać lub korzystają mieszkańcy gminy

nazwa i adres instytucji	zakres oferowanych usług oraz kategoria klienta
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tczewie, ul. Wojska Polskiego 6, 83-110 Tczew	**Zakres oferowanych usług:** realizacja zadań powiatu z zakresu pomocy społecznej, rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej, przeciwdziałania przemocy w rodzinie, rehabilitacji społecznej oraz organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. **Kategoria klienta:** mieszkańcy powiatu.
Wydział Interwencji Kryzysowej Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Tczewie, ul. Wojska Polskiego 6, 83-110 Tczew	**Zakres oferowanych usług:** pomoc psychologiczna i prawna, pomoc socjalna, grupy wsparcia. **Kategoria klienta:** osoby doświadczające przemocy, osoby w kryzysie.
Dom Pomocy Społecznej w Damaszce, Damaszka 1, 83-209 Godziszewo	**Zakres oferowanych usług**: całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców. **Kategoria klienta:** osoby przewlekle psychicznie chore.
Dom Pomocy Społecznej w Pelplinie, ul. Szpitalna 2,83-130 Pelplin	**Zakres oferowanych usług:** całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców. **Kategoria klienta:** osoby przewlekle somatycznie chore i z niepełnosprawnością fizyczną.
Dom Pomocy Społecznej w Rudnie, ul. Lipowa 1, 83-121 Rudno	**Zakres oferowanych usług:** całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców. **Kategoria klienta**: osoby z niepełnosprawnością intelektualną.

Dom Pomocy Społecznej w Stanisławiu, Stanisławie, 83-112 Lubiszewo	**Zakres oferowanych usług:** całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców. **Kategoria klienta:** osoby przewlekle psychicznie chore i z niepełnosprawnością intelektualną
Dom Pomocy Społecznej w Wielkich Wyrębach Wielkie Wyręby, 83-230 Smętowo Graniczne	**Zakres oferowanych usług:** całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców. **Kategoria klienta:** dzieci i młodzież, osoby dorosłe z niepełnosprawnością intelektualną.
Zespół Placówek Specjalnych w Tczewie, ul. Grunwaldzka 1, 83-110 Tczew	**Zakres oferowanych usług:** zajęcia dydaktyczno-wychowawcze, pomoc psychologiczna, specjalistyczna terapia. **Kategoria klienta:** dzieci z upośledzeniem umysłowym.
Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Pelplinie, ul. Sambora 5a, 83-130 Pelplin	**Zakres oferowanych usług:** edukacja, wychowanie, pomoc psychologiczno-pedagogiczna, rewalidacja, wspomaganie rozwoju. **Kategoria klienta**: dzieci z niepełnosprawnością intelektualną.
Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Tczewie, ul. Wojska Polskiego 6, 83-110 Tczew	**Zakres oferowanych usług:** udzielanie dzieciom i młodzieży pomocy psychologiczno-pedagogicznej, logopedycznej, pomocy w wyborze zawodu i kierunku kształcenia oraz udzielanie rodzicom i nauczycielom porad związanych z wychowywaniem i kształceniem dzieci i młodzieży. **Kategoria klienta:** dzieci, młodzież, pedagodzy, nauczyciele i rodzice.

Źródło danych: Starostwo Powiatowe i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tczewie.

13. AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA

Przejawem społeczeństwa obywatelskiego, jedną z form jego aktywności są organizacje pozarządowe. Stanowią grupę podmiotów funkcjonujących w sferze ekonomii społecznej, która poprzez działalność ekonomiczną i pożytku publicznego służy integracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych marginalizacją społeczną, tworzeniu miejsc pracy, świadczeniu usług społecznych użyteczności publicznej oraz rozwojowi lokalnemu.

Organizacje pozarządowe pełnią istotną rolę nie tylko w konsolidacji społeczności lokalnej, organizacyjnym wzmacnianiu władz lokalnych, lecz również zwiększają szanse rozwoju małych i średnich miejscowości. Dobrze zorganizowane środowisko może sprzyjać aktywizowaniu nie tylko pojedynczych osób i marginalizowanych grup społecznych, ale ich lokalnego otoczenia, sprzyja

budowaniu samowystarczalności społeczności lokalnych poprzez uruchomienie i wykorzystanie jej zasobów.

Współpraca samorządu lokalnego z podmiotami należącymi do sektora pozarządowego nie tylko pozwala skuteczniej i efektywniej działać na rzecz rozwoju oraz poprawy warunków i jakości życia mieszkańców, lecz również umożliwia istotne odciążenie sektora publicznego w realizacji zadań.

W gminie Gniew funkcjonuje kilkadziesiąt organizacji pozarządowych. Samorząd gminy posiada uchwalany corocznie program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, w oparciu o który ma możliwość podejmowania z nimi współpracy.

Głównym celem współpracy z organizacjami pozarządowymi w gminie Gniew jest poprawa jakości życia oraz pełniejsze zaspokajanie potrzeb społecznych mieszkańców. Do priorytetowych działań publicznych gminy wskazanych w programie uchwalonym na 2019 roku należały zadania z zakresu: edukacji, oświaty i wychowania, kultury i sztuki, kultury fizycznej, sportu i rekreacji, ochrony środowiska, profilaktyki, ochrony zdrowia, pomocy społecznej, porządku i bezpieczeństwa publicznego, turystyki i aktywnego wypoczynku, a także w obszarze działalności wspomagającej organizacje pozarządowe (technicznie, szkoleniowo, informacyjnie, finansowo) oraz popularyzacji i organizacji wolontariatu.

W 2019 roku gmina przekazała organizacjom pozarządowym dotacje m.in. na prowadzenie placówek oświatowych (2.182.723 zł), na ochronę przeciwpożarową dla jednostek ochotniczych straży pożarnych (1.018.104 zł), dla organizacji działających w obszarze kultury fizycznej, sportu i rekreacji (140.000 zł), dla organizacji działających w obszarze kultury i sztuki (125.000 zł). Gmina wspierała organizacje pozarządowe także w pozafinansowych formach, m.in. poprzez nieodpłatne użyczenie lokali i obiektów, prowadzenie szkoleń i doradztwa, promocję działalności organizacji.

Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat sektora pozarządowego w gminie.

Tabela 16. Organizacje pozarządowe w gminie

lp.	nazwa i adres organizacji	adres organizacji
1.	Stowarzyszenie Centrum Aktywnych – Gniew	Plac Grunwaldzki 45, 83-140 Gniew
	w tym: Eko – Centrum „Helianthus”	Ciepłe 26, 83-140 Gniew
2.	Fundacja im. Jana III Sobieskiego	ul. Gdańska 16, 83-140 Gniew
3.	Fundacja Obywatelska w Gniewie	ul. Oski 3, 83-123 Piaseczno
4.	Stowarzyszenie Gniewski Uniwersytet Trzeciego Wieku	Plac Grunwaldzki 16/17, 83-140 Gniew
5.	Stowarzyszenie Przewodnicy Gniewscy	Plac Grunwaldzki 45, 83-140 Gniew
6.	Grupa Prokultura	Ciepłe 26, 83-140 Gniew
7.	Fundacja Stacja Mikrostyk	ul. Sobieskiego 11, 83-140 Gniew
8.	Stowarzyszenie Kociewskie Centrum Edukacji	ul. Sobieskiego 11, 83-140 Gniew
9.	Fundacja Europejski Park Historyczny w Zamku Gniew	ul. Zamkowa 3, 83-140 Gniew
10.	Akademia Animacji Kultury Średniowiecza	ul. Drzymały 1, 83-140 Gniew
11.	Stowarzyszenie Chorągiew Husarska Województwa Pomorskiego	ul. Zamkowa 3, 83-140 Gniew
12.	Żółty Regiment Piechoty	ul. Sobieskiego 6/2, 83-140 Gniew
13.	Fundacja Daszrade im. Barbary Karaczyńskiej	ul. Hutten-Czapskiego 49, 83-136 Opalenie
14.	Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Barka”	ul. Gdańska 23, 83-140 Gniew
15.	Stowarzyszenie Ziemi Tymawskiej	Tymawa 28, 83-140 Gniew
16.	Stowarzyszenie „Piaseczno Folklor Festiwal”	ul. Oski 2, 83-123 Piaseczno
17.	Klub Abstynenta „Podać rękę” w Gniewie	ul. Witosa 9, 83-140 Gniew
18.	Stowarzyszenie Dwójkofani	ul. 27 Stycznia 19, 83-140 Gniew
19.	Eskadra Rzeczypospolitej Polskiej	ul. Kraziewicza 99a, Nicponia, 83-140 Gniew
20.	Bractwo Żeglarskie w Gniewie	ul. Kopernika 1, 83-140 Gniew
21.	Polskie Stowarzyszenie Baśki Koło nr 3 w Gniewie	ul. Kusocińskiego10, 83-140 Gniew
22.	Polski Związek Wędkarski Koło nr 54 Gniew	Plac Grunwaldzki 1, 83-140 Gniew
23.	Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży przy Parafii Św. Mikołaja w Gniewie	ul. Ks. Kursikowskiego 8, 83-140 Gniew
24.	Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży przy Parafii Narodzenia NMP w Piasecznie	ul. Kardynała Wojtyły 8, 83-123 Piaseczno
25.	Parafialny Zespół Pomocy Charytatywnej „Caritas” przy Parafii Św. Mikołaja w Gniewie	ul. Ks. Kursikowskiego 8, 83-140 Gniew

26.	Zespół Caritas przy Parafii św. Apostołów Piotra i Pawła w Opaleniu	ul. Kościelna 26, 83-136 Opalenie
27.	Parafialny zespół Caritas przy Parafii Narodzenia NMP w Piasecznie	ul. Kardynała Wojtyły 8, 83-123 Piaseczno
28.	Uczniowski Klub Sportowy Olimpia Gniew	ul. Gdańska 16, 83-140 Gniew
29.	Uczniowski Klub Sportowy Karate Tradycyjnego	os. Leśne 88, Tymawa, 83-140 Gniew
30.	Uczniowski Klub Sportowy „Alfil”	ul. Kusocińskiego 5b/4, 83-140 Gniew
31.	Ludowy Zespół Sportowy Wisła Walichnowy	83-122 Wielkie Walichnowy 4
32.	Klub Sportowy Sobieski Gniew	ul. Kusocińskiego 10, 83-140 Gniew
33.	Klub Sportowy Mewa Gniew	ul. Kusocińskiego 10, 83-140 Gniew
34.	Klub Piłkarski Keramzyt Szprudowo	Szprudowo 8, 83-140 Gniew
35.	Parafialny Uczniowski Klub Sportowy "Piast"	ul. Kardynała Wojtyły 8, 83-123 Piaseczno
36.	Gminna Rada Kół Gospodyń Wiejskich	Gogolewo 22, 83-140 Gniew
37.	Koło Gospodyń Wiejskich Nicponia	Nicponia 70, 83-140 Gniew
38.	Koło Gospodyń Wiejskich Pieniążkowo	Pieniążkowo 59, 83-135 Mała Karczma
39.	Koło Gospodyń Wiejskich Opalenie	ul. Lipowa 10, 83-136 Opalenie
40.	Koło Gospodyń Wiejskich Piaseczno	ul. Parkowa 3/3, 83-123 Piaseczno
41.	Koło Gospodyń Wiejskich Gogolewo	Gogolewo 22, 83-140 Gniew
42.	Koło Gospodyń Wiejskich Ostrowicka	Kolonia Ostrowicka 11A, 83-135 Mała Karczma
43.	Koło Gospodyń Wiejskich Brody Pomorskie	Brody Pomorskie 18, 83-140 Gniew
44.	Koło Gospodyń Wiejskich Jaźwiska	Jaźwiska 28, 83-136 Opalenie
45.	Koło Gospodyń Wiejskich Rakowiec	Rakowiec 5, 83-135 Mała Karczma
46.	Ochotnicza Straż Pożarna w Gniewie	ul. Kościuszki 6, 83-140 Gniew
47.	Ochotnicza Straż Pożarna w Rakowcu	Rakowiec 27, 83-135 Mała Karczma
48.	Ochotnicza Straż Pożarna w Wielkich Walichnowach	83-122 Wielkie Walichnowy 19a
49.	Ochotnicza Straż Pożarna w Piasecznie	83-123 Piaseczno 13c
50.	Ochotnicza Straż Pożarna w Jaźwiskach	Jaźwiska 32, 83-136 Opalenie
51.	Ochotnicza Straż Pożarna w Tymawie	Tymawa 33, 83-140 Gniew
52.	Ochotnicza Straż Pożarna w Gogolewie	Gogolewo 28/2, 83-140 Gniew
53.	Ochotnicza Straż Pożarna w Jeleniu	Jeleń 16, 83-123 Piaseczno
54.	Ochotnicza Straż Pożarna w Polskim Gronowie	Kuchnia 28, 83-122 Wielkie Walichnowy
55.	Ochotnicza Straż Pożarna w Opaleniu	ul. J. Hutten Czapskiego 12, 83-136 Opalenie
56.	Ochotnicza Straż Pożarna w Kolonii Ostrowickiej	Kolonia Ostrowicka 25, 83-135 Mała Karczma

Źródło danych: Urząd Miasta i Gminy Gniew.

14. WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH „PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU LOKALNYM”

Badania ankietowe przeprowadzone w ramach diagnozy sytuacji społecznej w gminie Gniew posłużyły identyfikacji, określeniu przyczyn i skali występujących na jej terenie problemów społecznych oraz wskazaniu działań, jakie należałoby podjąć w celu zmniejszenia ich natężenia oraz zminimalizowania ich skutków.

Badania zostały przeprowadzone przy pomocy ankiet, które zostały rozpowszechnione wśród mieszkańców gminy, w tym reprezentantów samorządu lokalnego – Burmistrza i jego Zastępcy, radnych, sołtysów, pracowników Urzędu Miasta i Gminy, członków komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawicieli jednostek organizacyjnych gminy, m.in. placówek oświatowo-wychowawczych, kulturalnych, sportowych i pomocy społecznej, a także przedstawicieli jednostek służby zdrowia, policji, organizacji pozarządowych i kościoła. W sumie do analizy przedłożono 59 wypełnionych anonimowo ankiet.

W pierwszym pytaniu poproszono przedstawicieli środowiska lokalnego o ocenę warunków życia w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 29. Warunki życia w gminie

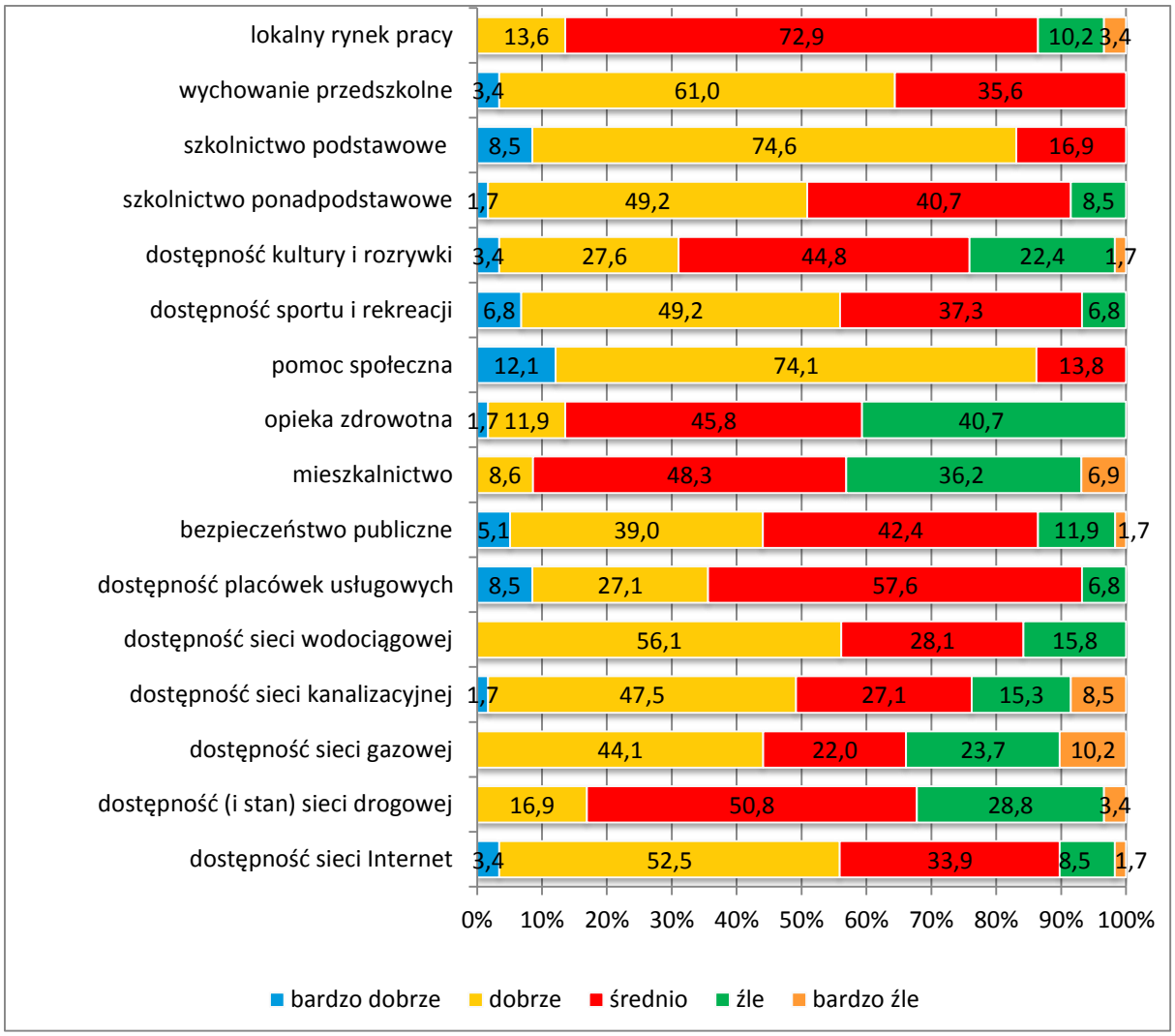

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Analizując warunki życia w gminie, przedstawiciele środowiska lokalnego najlepiej ocenili pomoc społeczną (łącznie 86,2% ocen dobrych i bardzo dobrych), dostępność szkolnictwa podstawowego (w sumie 83,1% ocen dobrych i bardzo dobrych) oraz wychowania przedszkolnego (łącznie 64,4% ocen dobrych i bardzo dobrych).

Najgorzej ankietowani ocenili natomiast sytuację mieszkaniową (w sumie 43,1% ocen złych i bardzo złych), dostęp do opieki zdrowotnej (40,7% ocen złych), sieci gazowej (łącznie 33,9% ocen złych i bardzo złych) oraz dostępność (i stan) sieci drogowej (w sumie 32,2% ocen złych i bardzo złych).

W kolejnym pytaniu zapytano badanych o problemy, które najczęściej dotykają mieszkańców gminy. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 30. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców gminy

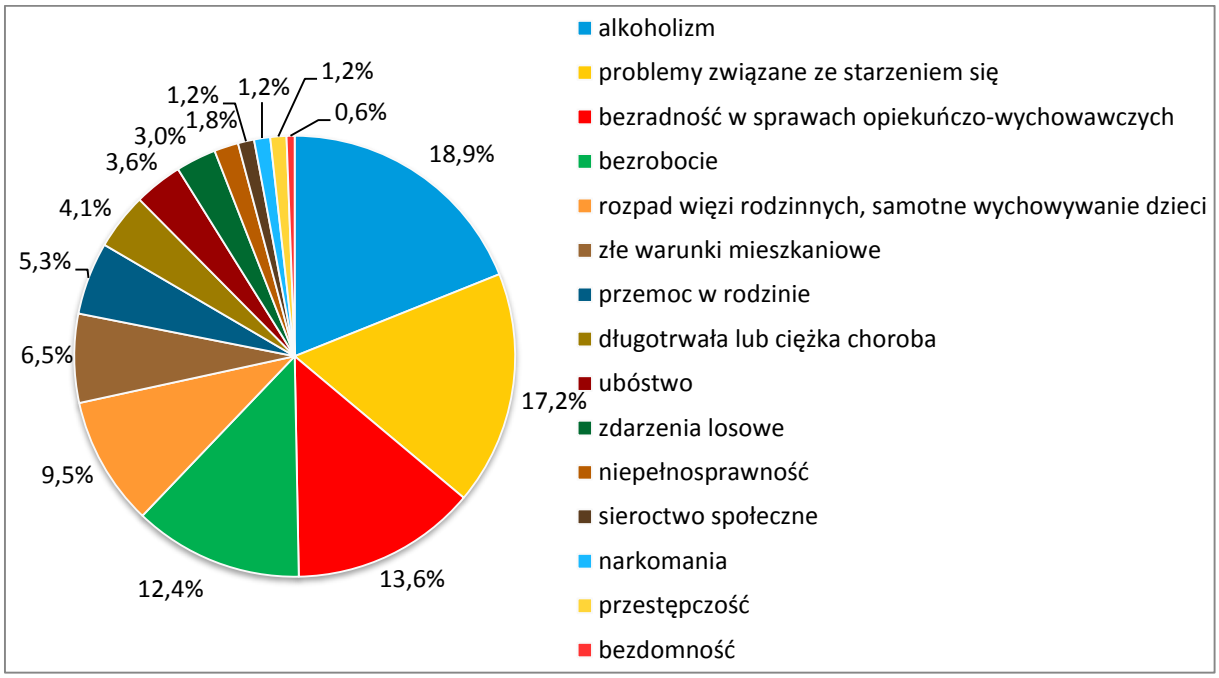

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Za problemy, który najczęściej dotykają mieszkańców gminy, respondenci uznali alkoholizm (18,9%), a także problemy związane ze starzeniem się (17,2%), bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego, zaniedbanie dzieci (13,6%) oraz rozpad więzi rodzinnych i samotne wychowywanie dzieci (12,4%).

Odpowiadając na następne pytanie, ankietowali identyfikowali grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 31. Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie

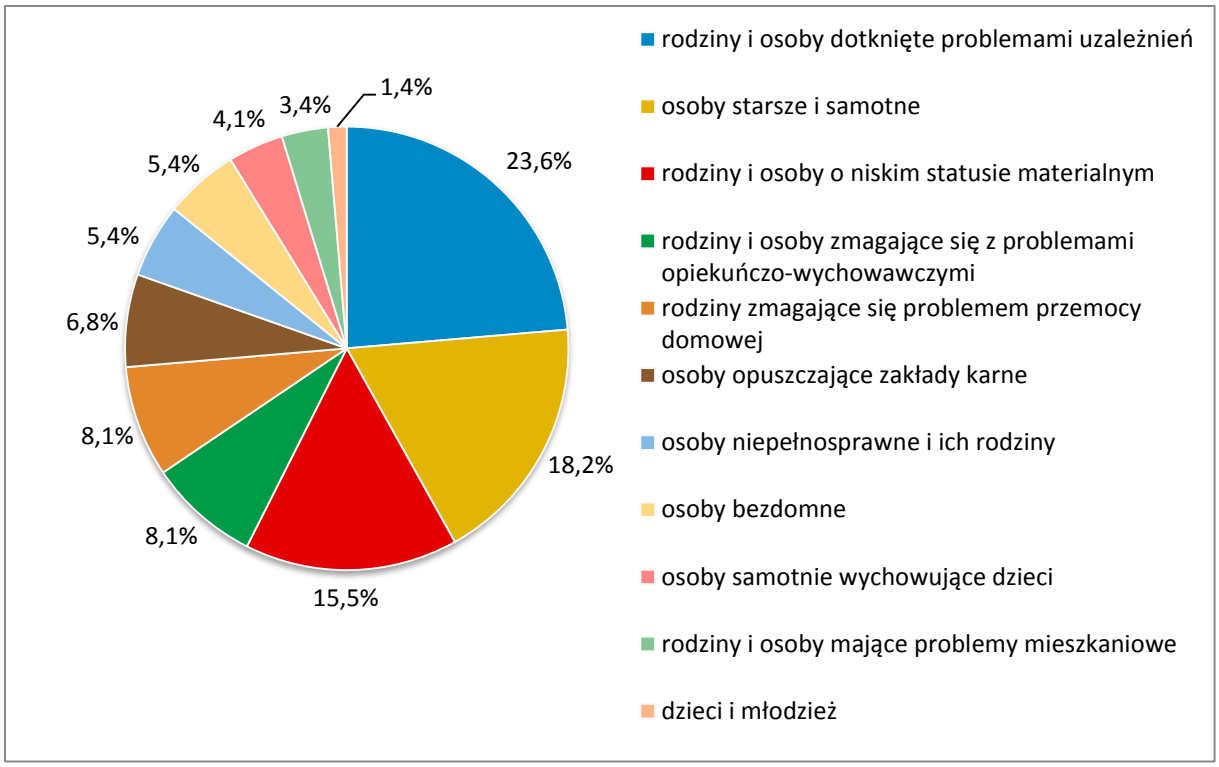

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Najwięcej badanych stwierdziło, że najbardziej zagrożone wykluczeniem społecznym są rodziny i osoby dotknięte problemami uzależnień (23,6%), a także osoby starsze i samotne (18,2%) oraz rodziny i osoby o niskim statusie materialnym (15,5%).

W kolejnych pytaniach poproszono badanych o opinię na temat poziomu bezrobocia w gminie oraz wskazanie działań, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób nim dotkniętych. Uzyskane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 32. Jaki jest poziom bezrobocia w gminie?

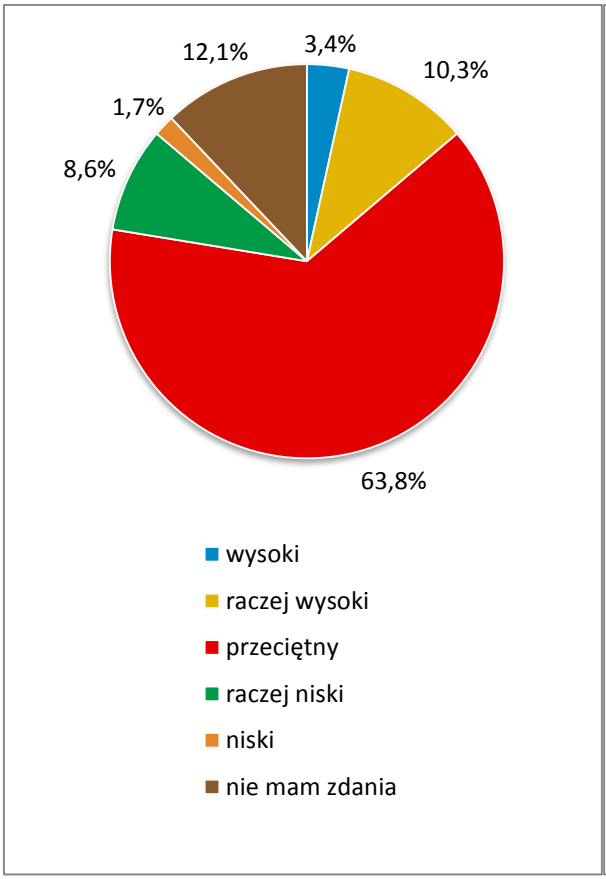

Wykres 33. Jakie działania należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych?

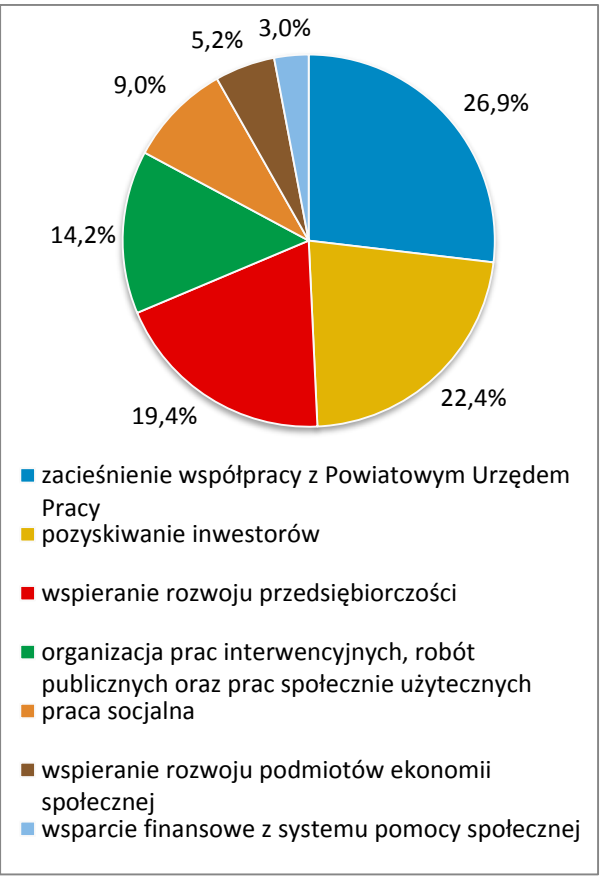

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

W opinii większości ankietowanych (63,8%) poziom bezrobocia w gminie jest przeciętny. Jednocześnie zdaniem 13,7% badanych jest on raczej wysoki lub wysoki.

Wśród działań, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób pozostających bez pracy, respondenci najczęściej wymieniali: zacieśnianie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w celu umożliwienia osobom bezrobotnym (poprzez świadczenie poradnictwa oraz organizowanie stażu, kursów i szkoleń; 26,9%), pozyskiwanie inwestorów (22,4%), wspieranie przedsiębiorczości (19,4%) oraz organizowanie prac interwencyjnych, robót publicznych i prac społecznie użytecznych (14,2%).

W odpowiedzi na następne pytania ankietowani wskazali przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy oraz przedstawili propozycje działań, jakie powinny być podejmowane na rzecz osób nim dotkniętych. Szczegóły w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 34. Przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy?

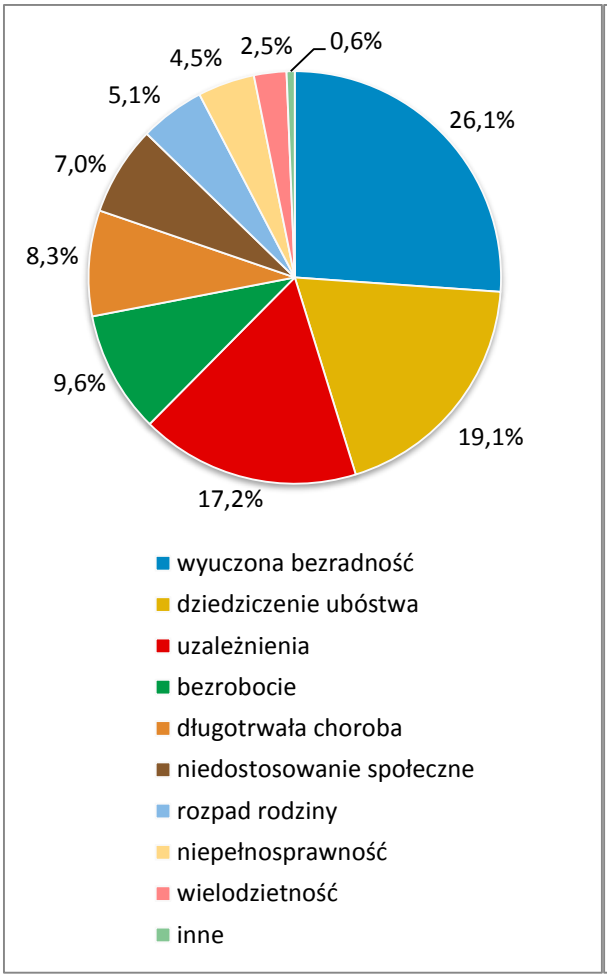

Wykres 35. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz dotkniętych problemem ubóstwa?

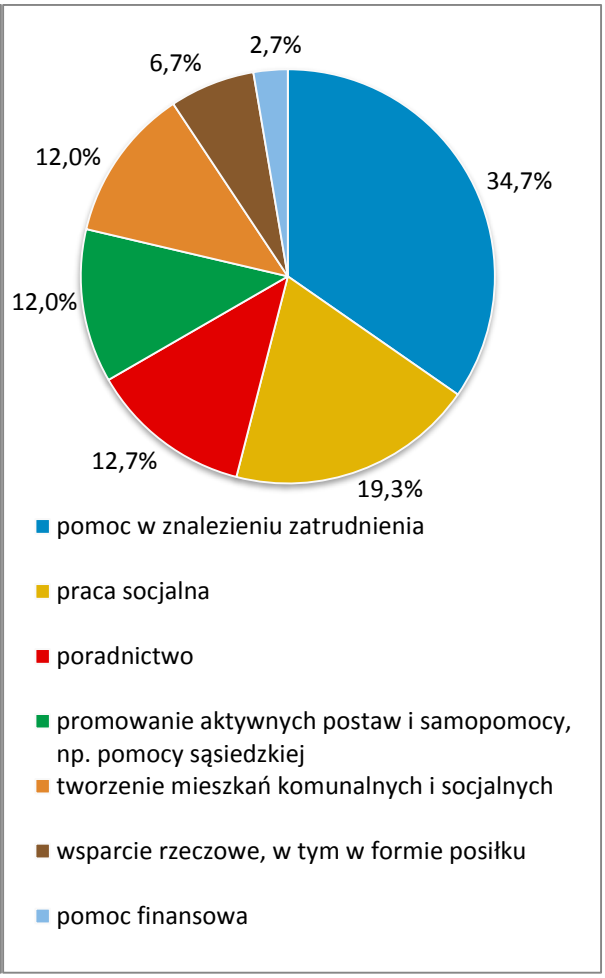

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Wśród przyczyn popadania mieszkańców gminy w ubóstwo, ankietowani najczęściej wskazywali wyuczoną bezradność (26,1%), dziedziczenie ubóstwa (19,1%) oraz uzależnienia (17,2%).

Zdaniem respondentów, by skutecznie przeciwdziałać problemowi ubóstwa, należałoby przede wszystkim udzielać pomocy w znalezieniu zatrudnienia (34,7%), prowadzić pracę socjalną (19,3%) oraz świadczyć poradnictwo (12,7%).

W kolejnych pytaniach została podjęta kwestia bezdomności – poproszono badanych o opinię na temat skali tego problemu w gminie oraz wskazanie działań, które przyniosłyby największą skuteczność w jego zapobieganiu i rozwiązywaniu. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 36. Jaka jest skala problemu bezdomności w gminie?

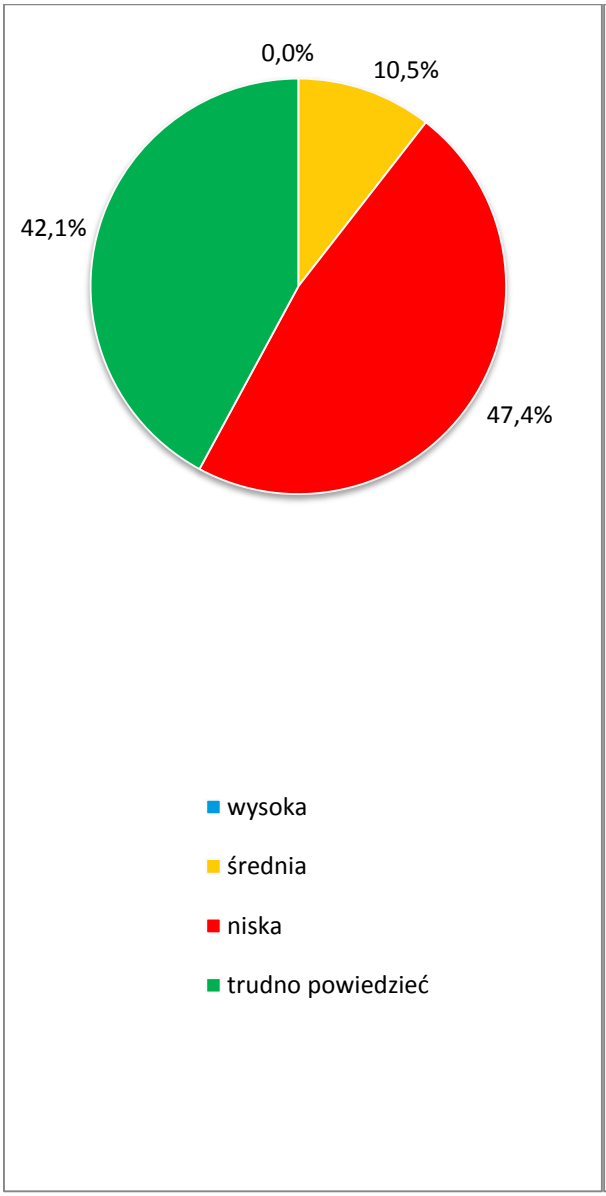

Wykres 37. Jakie działania byłby najskuteczniejsze w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności?

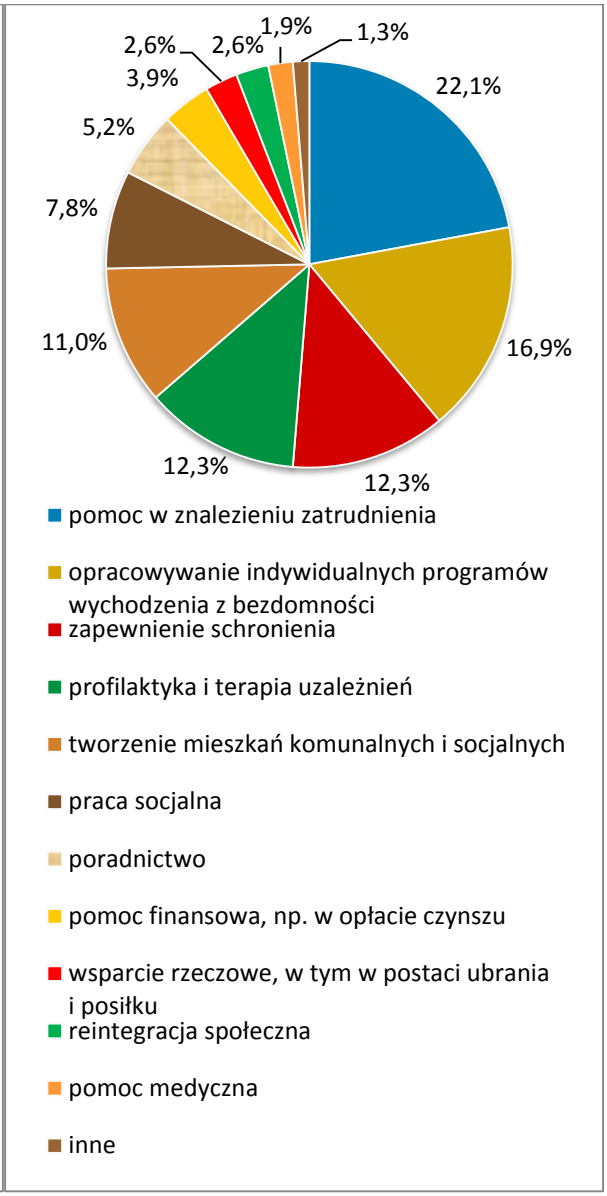

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Najwięcej respondentów (47,4%) stwierdziło, że skala bezdomności w gminie jest niska. Jednocześnie 42,1% ankietowanych nie miało w tej kwestii zdania.

W opinii ankietowanych największe efekty w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności może przynieść udzielenie pomocy w znalezieniu zatrudnienia (22,1%), opracowywanie indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności (16,9%), zapewnienie schronienia oraz prowadzenie profilaktyki i terapii uzależnień (po 12,3%).

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające poznać opinie respondentów na temat przyczyn bezradności opiekuńczo-wychowawczej oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 38. Przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie

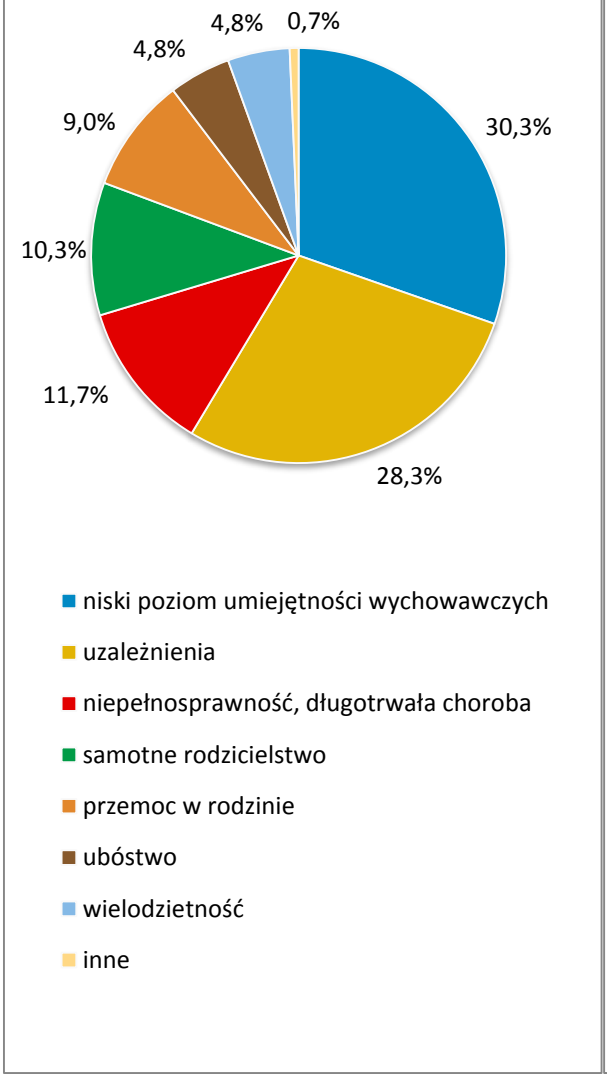

Wykres 39. Jakie działania poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo w gminie?

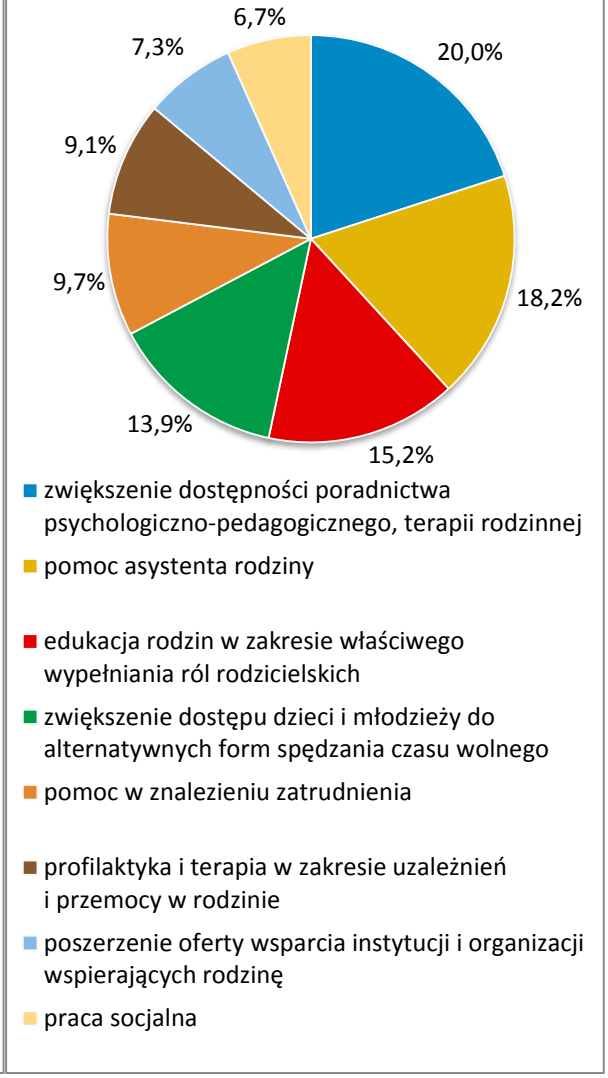

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

W opinii badanych głównymi przyczynami bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie są niski poziom umiejętności wychowawczych (30,3%) oraz uzależnienia (28,3%).

Wśród działań, których podjęcie mogłoby poprawić sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo, ankietowani najczęściej wskazywali zwiększenie dostępności poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego, terapii rodzinnej (20%), świadczenie pomocy przez asystenta rodziny (18,2%), edukowanie rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich (15,2%) oraz zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego (13,9%).

W uzupełnieniu odpowiedzi na poprzednie pytania, ankietowani wskazali negatywne zjawiska, na jakie najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 40. Na jakie negatywne zjawiska społeczne najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy?

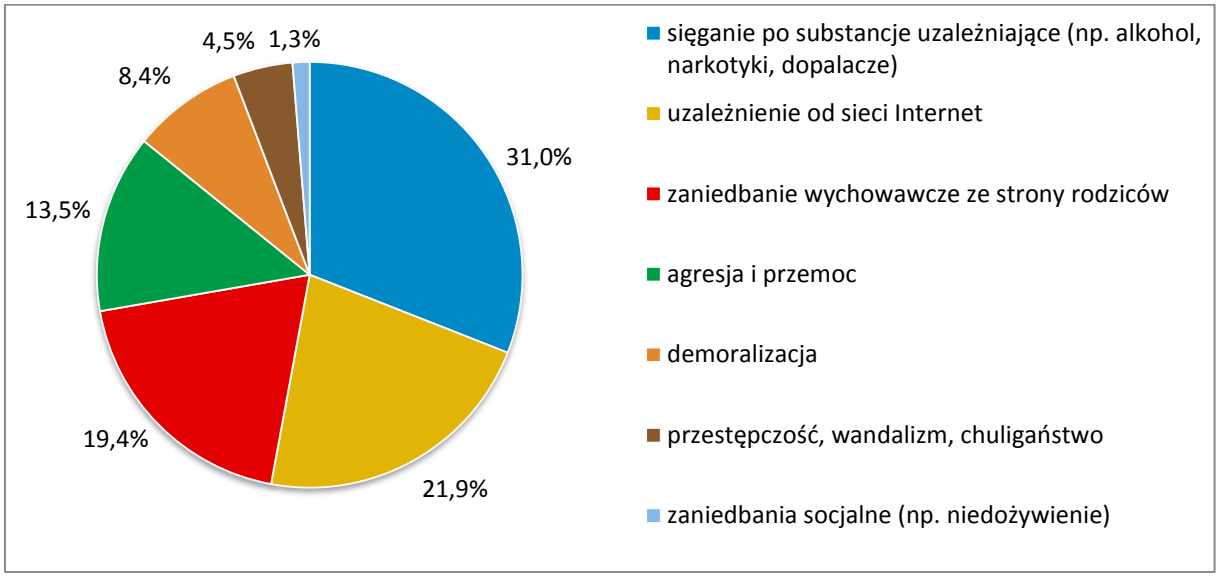

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Według ankietowanych, do negatywnych zjawisk społecznych, na które najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy, należą: sięganie po substancje uzależniające, np. alkohol, narkotyki i dopalacze (31%), uzależnienie od sieci Internet (21,9%) oraz zaniedbania wychowawcze ze strony rodziców (19,4%).

W następnych pytaniach poproszono respondentów o podanie przyczyn występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy oraz wskazanie działań, jakie powinny być podejmowane na rzecz osób i rodzin nim dotkniętych. Odpowiedzi w tym zakresie prezentują poniższe wykresy.

Wykres 41. Przyczyny występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy

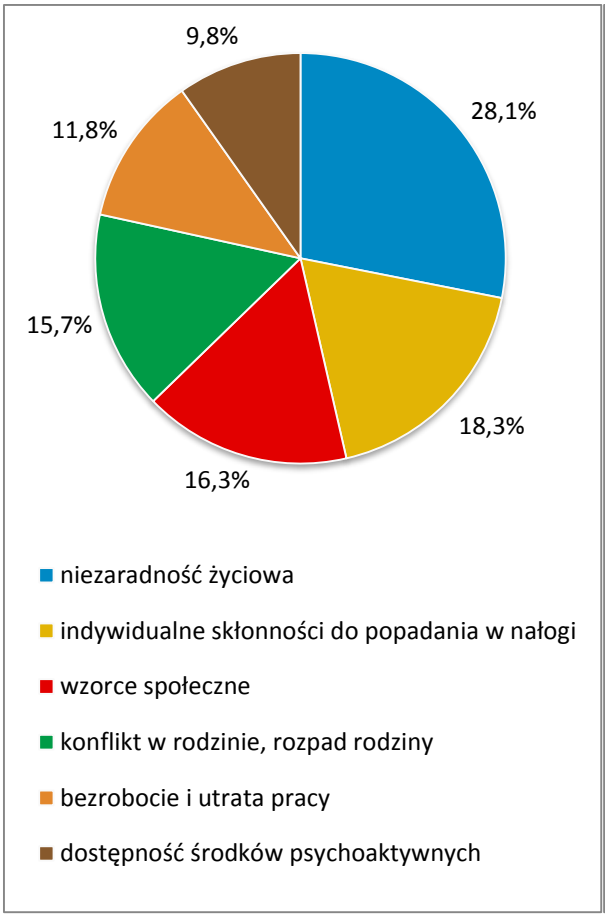

Wykres 42. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin?

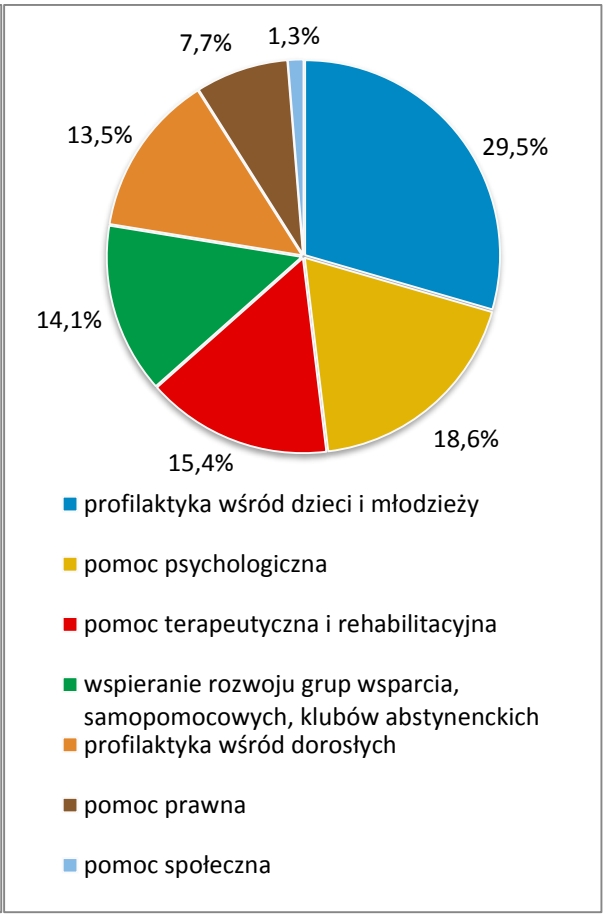

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Do zasadniczych powodów występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy badani zaliczyli niezaradność życiową (28,1%), a także indywidualne skłonności do popadania w nałogi (18,3%), wzorce społeczne (16,3%) oraz konflikt w rodzinie i jej rozpad (15,7%).

Zdaniem respondentów, podejmując działania na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin, należy przede wszystkim skupić się na prowadzeniu profilaktyki wśród dzieci i młodzieży (29,5%) oraz zapewnieniu dostępu do pomocy psychologicznej (18,2%), terapeutycznej i rehabilitacyjnej (15,4%).

Następnie zapytano badanych o znajomość przypadków występowania problemu, który niejednokrotnie ma swoje źródło w uzależnieniach, tj. przemocy w rodzinie, oraz poproszono o przedstawienie działań, które byłyby najskuteczniejsze w walce z tym zjawiskiem. Uzyskane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 43. Znajomość przypadków przemocy w rodzinie w gminie

Wykres 44. Jakie kroki byłyby najskuteczniejsze w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie?

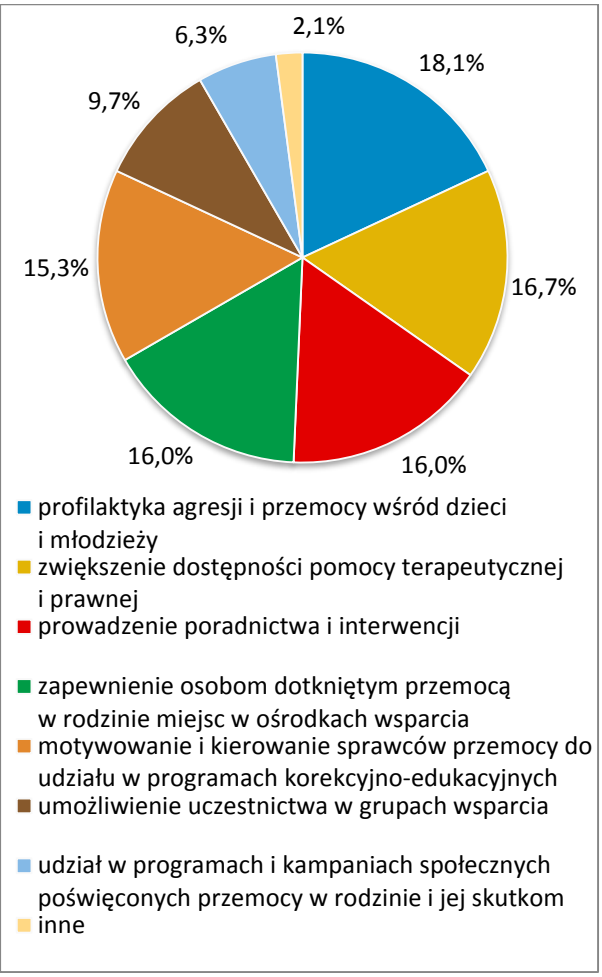

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Większość badanych (łącznie 62,7%) stwierdziła, że słyszała o przypadkach przemocy w rodzinie w gminie lub je zna. Odmiennego zdania było w sumie 37,2% ankietowanych.

Zdaniem respondentów, by skutecznie przeciwdziałać przemocy w rodzinie, należy przede wszystkim prowadzić profilaktykę agresji i przemocy wśród dzieci i młodzieży (18,1%), zwiększyć dostępność pomocy terapeutycznej i prawnej (16,7%), prowadzić poradnictwo i interwencje, zapewnić osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia (po 16%) oraz motywować i kierować sprawców przemocy do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych (15,3%).

Kolejna kwestia poruszona w ankiecie dotyczyła problemów, z jakimi najczęściej zmagają się osoby starsze w gminie, oraz działań, których wdrożenie przyczyniłoby się do poprawy ich sytuacji. Udzielone przez badanych odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 45. Problemy najczęściej dotykające osoby starsze z gminy

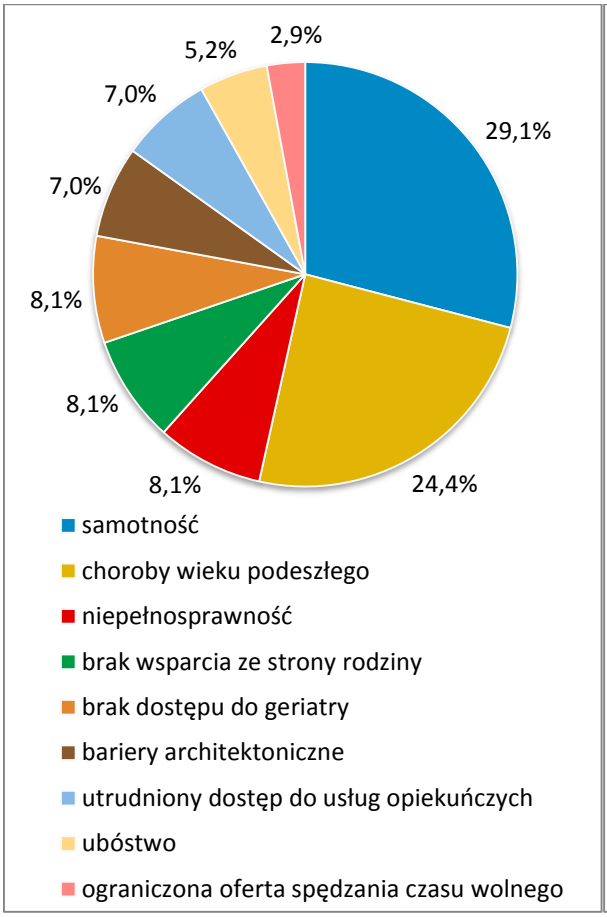

Wykres 46. Jakie działania poprawiłyby sytuację osób starszych w gminie?

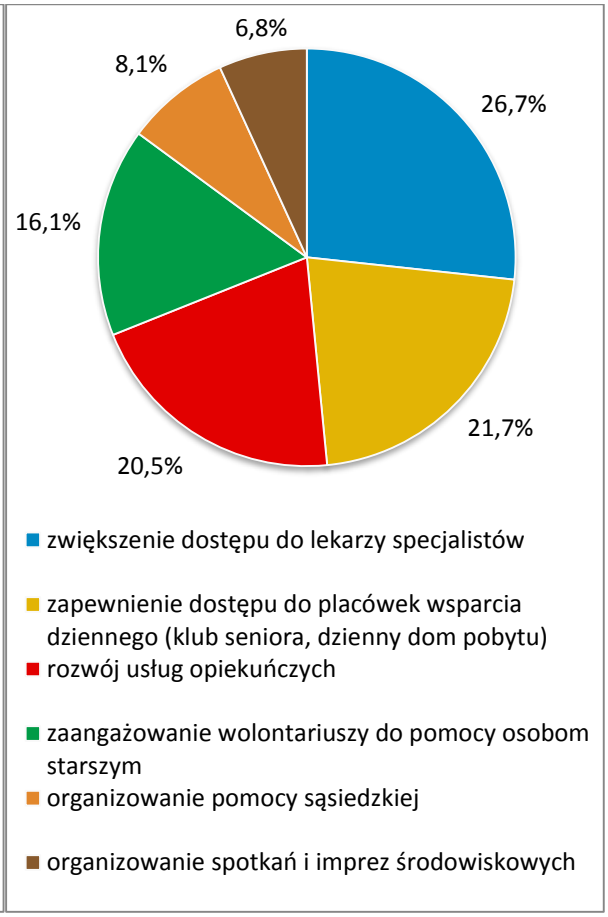

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

W opinii osób ankietowanych, problemami, które najczęściej dotykają seniorów w gminie, są samotność (29,1%) oraz choroby wieku podeszłego (24,4%).

Do działań, których realizacja mogłaby się przyczynić do poprawy sytuacji seniorów w gminie, respondenci najczęściej zaliczali: zwiększenie dostępu do lekarzy specjalistów (26,7%) zapewnienie dostępu do placówek wsparcia dziennego (klub seniora, dzienny dom pobytu; 21,7%) oraz rozwój usług opiekuńczych (20,5%).

W odpowiedzi na kolejne pytania ankietowani identyfikowali problemy, których najczęściej doświadczają osoby niepełnosprawne w gminie, oraz wskazywali działania, których podjęcie pozwoliłoby na pełniejszy ich udział w życiu społecznym. Szczegóły w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 47. Problemy, których najczęściej doświadczają osoby niepełnosprawne z gminy

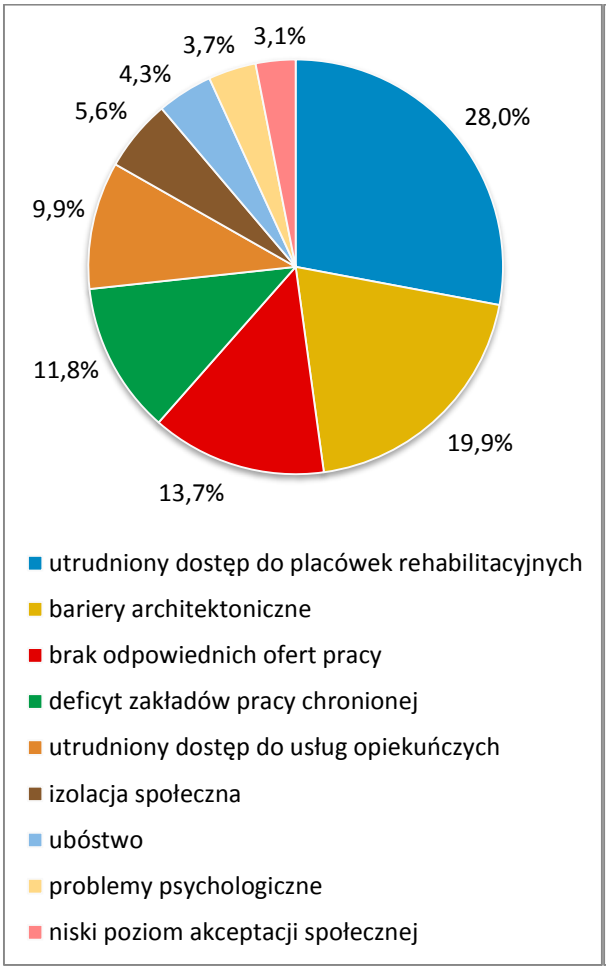

Wykres 48. Jakie działania umożliwiłyby osobom niepełnosprawnym pełniejszy udział w życiu społecznym?

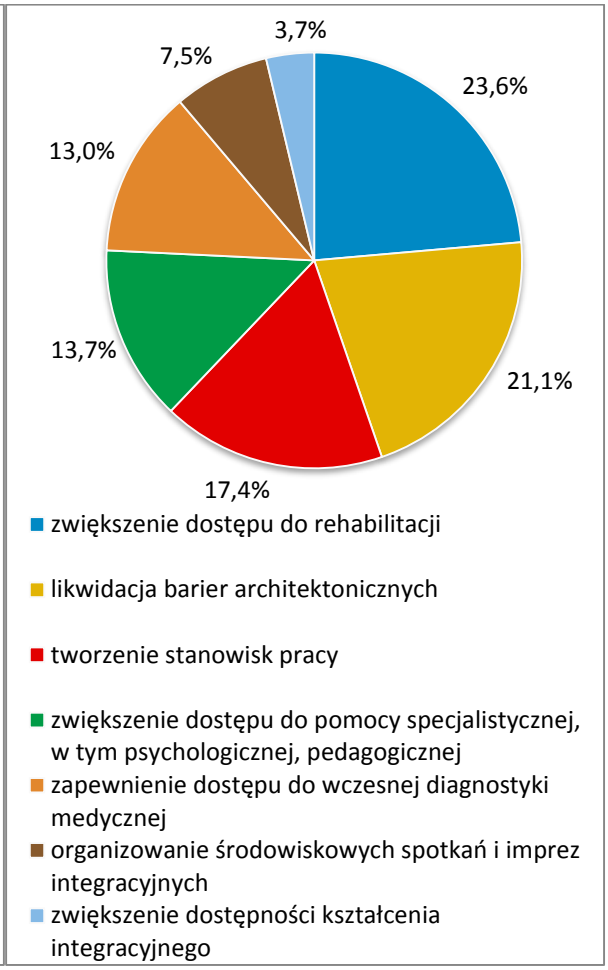

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Według badanych problemami, z którymi najczęściej zmagają się osoby dotknięte niepełnosprawnością z gminy, są: utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych (28%), bariery architektoniczne (19,9%), brak odpowiednich ofert pracy (13,7%) oraz deficyt zakładów pracy chronionej (11,8%).

W opinii ankietowanych, działania, które umożliwiłyby osobom niepełnosprawnym pełniejszy udział w życiu społecznym, powinny skupiać się na

zwiększeniu dostępu do rehabilitacji (23,6%), likwidacji barier architektonicznych (21,1%) oraz tworzeniu stanowisk pracy (17,4%).

W ostatnich pytaniach podjęto temat stanu bezpieczeństwa w gminie – poczucia bezpieczeństwa, przyczyn jego braku oraz działań, które wpłynęłyby na jego zwiększenie. Szczegóły w tym zakresie prezentują poniższe wykresy.

Wykres 49. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w gminie?

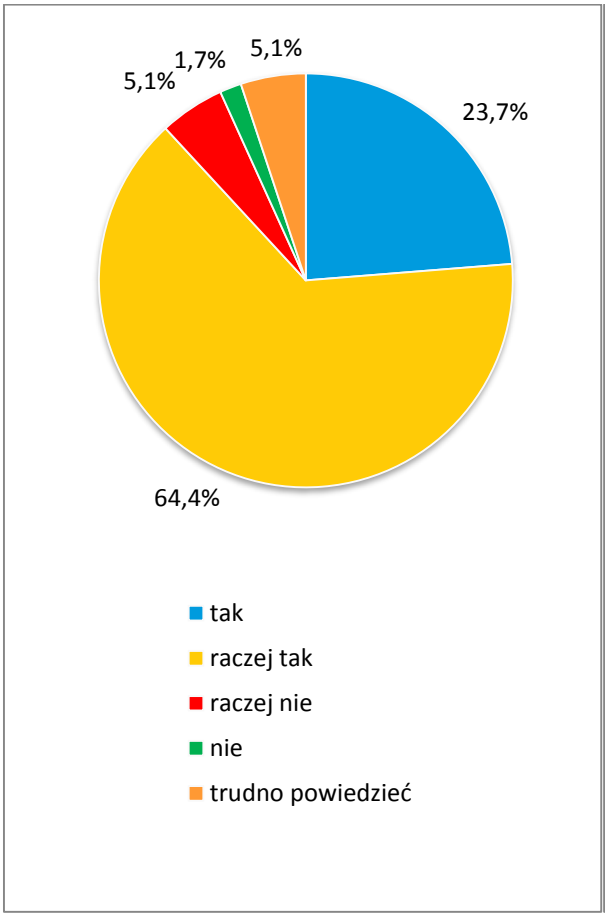

Wykres 50. Przyczyny braku bezpieczeństwa w gminie

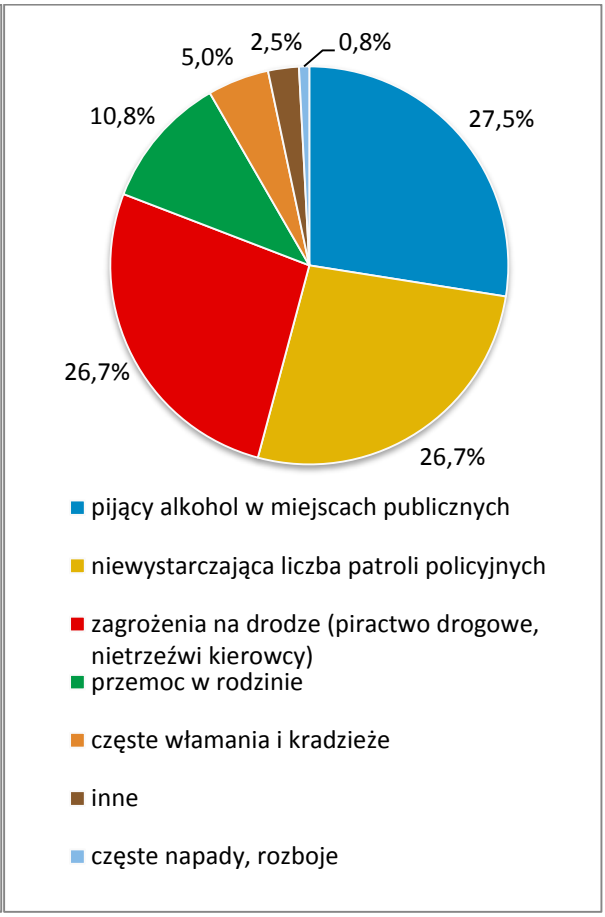

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość ankietowanych (łącznie 88,1%) stwierdziła, że czuje się raczej bezpiecznie bądź bezpiecznie w miejscu zamieszkania. Jedynie 6,8% badanych było odmiennego zdania.

Wśród przyczyn braku bezpieczeństwa respondenci najczęściej wskazywali osoby pijące alkohol w miejscach publicznych (27,5%), niewystarczającą liczbę patroli policyjnych oraz zagrożenia na drodze (piractwo drogowe, nietrzeźwi kierowcy; (26,7%).

Wykres 51. Co wpłynęłoby na zwiększenie bezpieczeństwa publicznego w gminie?

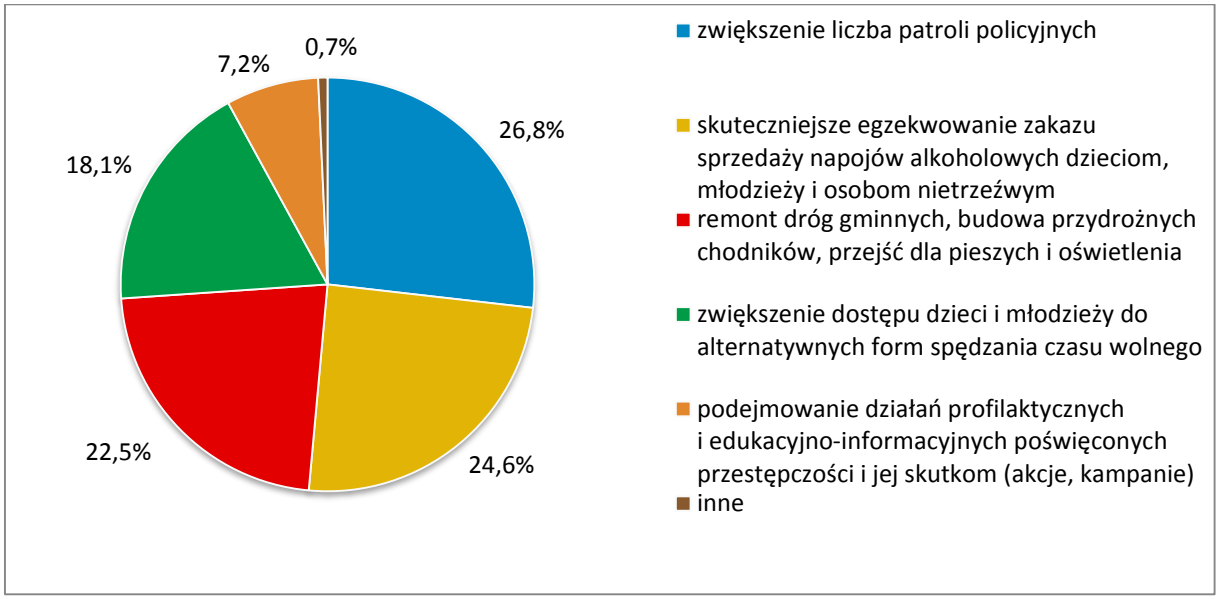

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Zdaniem ankietowanych na poprawę bezpieczeństwa publicznego w gminie w największym stopniu wpłynęłyby takie działania, jak: zwiększenie liczby patroli policyjnych (26,8%), skuteczniejsze egzekwowanie zakazu sprzedaży napojów alkoholowych dzieciom, młodzieży i osobom nietrzeźwym (24,6%), remont dróg gminnych, budowa przydrożnych chodników, przejść dla pieszych i oświetlenia (22,5%) oraz zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego (18,1%).

15. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest heurystyczną techniką analityczną służącą uporządkowaniu posiadanych informacji. W przypadku strategii rozwiązywania problemów społecznych stanowi efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu pomocy społecznej oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje, oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej. Analizę SWOT przeprowadzoną na potrzeby niniejszego dokumentu przedstawiono poniżej.

Mocne strony	Słabe strony
▪ dobra współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy, m.in. w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy i szkoleniach, o usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach ▪ informowanie bezdomnych o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy; dobra współpraca ze schroniskiem ▪ wspieranie rodzin ze strony asystenta rodziny ▪ dobra dostępność opieki przedszkolnej i szkolnictwa podstawowego ▪ możliwość kontynuowania nauki w gminie na poziomie ponadpodstawowym ▪ dobrze działający wolontariat w szkołach w mieście ▪ funkcjonowanie w gminie świetlic wiejskich ▪ działalność Ośrodka Kultury, Biblioteki Publicznej z filiami i Muzeum ▪ działalność GKRPA, Zespołu Interdyscyplinarnego, grup samopomocowych AA, Al-Anon ▪ wystarczające działania edukacyjno-szkoleniowe w zakresie uzależnień i przeciwdziałania przemocy	▪ niska skuteczność działań podejmowanych na rzecz ograniczenia bezrobocia ▪ niewystarczająca liczba nowych miejsc pracy w gminie ▪ niska skala działań zachęcających inwestorów do tworzenia w gminie nowych miejsc pracy ▪ niewystarczające zasoby mieszkań komunalnych i socjalnych w gminie ▪ brak mieszkań wspieranych ▪ brak indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności ▪ nieodpowiednie warunki do prowadzenia efektywnej pracy socjalnej ▪ niewystarczający dostęp do poradnictwa specjalistycznego, w tym terapii psychologicznej, socjoterapii i psychiatry dziecięcego ▪ brak grup i ośrodków wsparcia dla rodzin i osób samotnie wychowujących dzieci ▪ niewystarczający dostęp do placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, w tym świetlicy socjoterapeutycznej ▪ niewystarczająca oferta spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży ▪ niewystarczająca dostępność specjalistycznej opieki zdrowotnej, w tym do opieki geriatrycznej

w rodzinie wśród rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych ▪ prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie ▪ świadczenie w gminie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi ▪ podejmowanie działań prozdrowotnych wśród osób starszych ▪ działalność Klubu Błękitna Wstęga, Uniwersytetu III Wieku i Kół Gospodyń Wiejskich ▪ funkcjonowanie w gminie Środowiskowego Domu Samopomocy i Domu Pomocy Społecznej ▪ zapewnianie dostępu do kształcenia integracyjnego w gminie ▪ dobrze wykwalifikowana i odpowiednia do potrzeb kadra M-GOPS-u ▪ dobra współpraca M-GOPS-u z innymi podmiotami pomocowymi ▪ wystarczająca wiedza kadry M-GOPS-u na temat problemów społecznych w gminie ▪ informowanie beneficjentów pomocy społecznej o możliwościach	▪ niedostateczny dostęp rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie do wsparcia terapeutycznego, rehabilitacyjnego, psychospołecznego i prawnego; brak punktu konsultacyjnego ▪ brak w gminie grupy wsparcia i mieszkań chronionych dla ofiar przemocy w rodzinie ▪ utrudniony dostęp do grup wsparcia w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom dla mieszkańców obszarów wiejskich gminy ▪ niedostatecznie rozwinięta baza lokalowa do prowadzenia działalności w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom ▪ niewystarczające działania profilaktyczne, informacyjne i edukacyjne w zakresie uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie wśród dzieci i młodzieży ▪ niewystarczająca liczba pracowników świadczących pomoc i wsparcie osobom starszym i niepełnosprawnym ▪ niedostateczne środki na realizację usług opiekuńczych ▪ słabo rozwinięta baza rehabilitacyjna w gminie ▪ istnienie w gminie barier utrudniających osobom niepełnosprawnym codzienne życie

uzyskania wparcia oraz odpowiednia, empatyczna jakość ich obsługi ▪ zaangażowanie kościoła w działania na rzecz rodzin; podejmowanie współpracy z jego przedstawicielami ▪ istnienie wolontariatu w gminie, w tym wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze i niepełnosprawne	▪ nieodpowiednia baza lokalowa M-GOPS-u ▪ niska skala działań służących pozyskaniu środków finansowych z funduszy zewnętrznych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej) ▪ deficyt podmiotów ekonomii społecznej w gminie, w tym organizacji pozarządowych działających w obszarze polityki społecznej ▪ niski poziom aktywności społecznej; mała liczba liderów, inicjatorów działań na rzecz społeczności lokalnej
Szanse	**Zagrożenia**
▪ pozyskiwanie inwestorów i tworzenie nowych miejsc pracy, w tym dla osób niepełnosprawnych ▪ rozwój turystyki, w tym agroturystyki ▪ skuteczniejsze pozyskiwanie środków finansowych, m.in. z programów krajowych oraz funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej ▪ dostęp do europejskich rynków pracy ▪ realizowanie projektów na rzecz rodzin	▪ słaba kondycja finansowa gminy ▪ mały potencjał inwestorów w regionie ▪ występowanie w gminie zjawiska dziedziczenia bezrobocia ▪ niska aktywność osób bezrobotnych w poszukiwaniu pracy ▪ podejmowanie zatrudnienia w szarej strefie ▪ ograniczone możliwości znalezienia zatrudnienia na lokalnym rynku pracy przez kończącą edukację młodzież

- dostępność różnorodnych form profilaktyki i edukacji w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie
- zatrudnienie specjalistów w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie
- rosnąca świadomość społeczna na temat problemów uzależnień i przemocy w rodzinie
- rozwijanie nowych form aktywności wśród seniorów i osób niepełnosprawnych
- propagowanie zdrowego i aktywnego stylu życia
- wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych
- podnoszenie kwalifikacji przez pracowników M-GOPS-u
- rozwój sektora pozarządowego, w tym działającego w obszarze polityki społecznej
- zmieniający się na korzyść wizerunek sektora pomocy społecznej
- wzrost aktywności obywatelskiej
- rozwój wolontariatu

- wzrost poziomu bezrobocia w kraju i spadek dynamiki w gospodarce spowodowany epidemią Covid-19
- niewydolność wychowawcza rodziców i niechęć do podnoszenia swoich kompetencji wychowawczych
- kryzys rodziny i rozluźnienie więzi rodzinnych
- samoizolacja młodzieży i zbyt duże zaangażowanie w media społecznościowe
- ograniczone możliwości podjęcia terapii ze względu na duże odległości do ośrodków leczenia uzależnień
- obniżanie się wieku inicjacji alkoholowej i narkotykowej
- rosnąca liczba rodzin wymagających z powodu przemocy w rodzinie interwencji i objęcia działaniami interdyscyplinarnymi i korekcyjno-edukacyjnymi
- coraz większy dostęp do używek
- rosnąca skala problemów agresji wśród młodzieży i przemocy w rodzinie
- zwiększająca się liczba osób starszych, samotnych i niepełnosprawnych
- ograniczone możliwości uzyskania przez osoby starsze pomocy ze strony rodziny
- niezadowalający poziom życia osób starszych

	▪ występowanie zjawiska migracji osób młodych do większych jednostek administracyjnych ▪ zagrożenie wypaleniem zawodowym wśród pracowników pomocy społecznej ▪ niewłaściwie finansowany system pomocy społecznej

16. WNIOSKI Z DIAGNOZY

Przeprowadzona w kilkunastu obszarach diagnoza sytuacji społecznej w gminie Gniew, pozwoliła na zidentyfikowanie najważniejszych problemów oraz wyzwań, przed którymi w najbliższych latach stanie samorząd lokalny. Zaliczono do nich:

- niekorzystne zmiany demograficzne w gminie – spadek liczby dzieci i młodzieży oraz osób w wieku produkcyjnym, któremu towarzyszy wzrost udziału osób starszych;
- dalsze wspieranie rodzin i osób zmagającymi się z trudnościami w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, wymagających ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, znajdujących się w trudnej sytuacji bytowej i wymagających aktywizacji zawodowej;
- rozwijanie systemu pomocy osobom i rodzinom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy domowej;
- zaspokajanie potrzeb w zakresie ochrony zdrowia, w tym zwiększenie dostępu do specjalistycznej opieki zdrowotnej oraz zintensyfikowanie działań prozdrowotnych;
- podnoszenie poziomu bezpieczeństwa publicznego, m.in. poprzez kontynuowanie działań profilaktycznych i edukacyjnych poświęconych przestępczości;
- rozwijanie aktywności obywatelskiej oraz usprawnianie lokalnego systemu pomocy społecznej.

Wyniki diagnozy, po ich nałożeniu na kompetencje samorządu gminnego, posłużyły do sformułowania misji oraz wyznaczenia celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań niezbędnych do podjęcia w latach 2021-2027. Wdrożenie zaplanowanych przedsięwzięć powinno przyczynić się do poprawy jakości życia mieszkańców gminy, zmniejszenia skali występujących problemów społecznych oraz zminimalizowania ich skutków społecznych. Inicjatywy te zostały ujęte w poniżej przedstawionych obszarach.

1. **Utrzymanie seniorów i osób niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania:** zapewnienie osobom starszym odpowiedniej opieki oraz zwiększenie ich udziału w życiu społeczności lokalnej, a także ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz tworzenie warunków do społecznej i zawodowej aktywności osób nią dotkniętych;
2. **Wspieranie rodzin, zapewnienie dzieciom i młodzieży warunków do rozwoju oraz zwiększenie dostępności opieki zdrowotnej:** pomoc rodzinom w wypełnianiu ich funkcji oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiedniego dostępu do kształcenia i umożliwienie im wszechstronnego rozwoju, wspieranie osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie, zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia;
3. **Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego oraz stwarzanie mieszkańcom gminy warunków do rozwoju:** wspieranie osób znajdujących się w trudnej sytuacji bytowej i wymagających aktywizacji, w tym pozostających bez pracy, oraz tworzenie w gminie nowych miejsc pracy;
4. **Podnoszenie poziomu bezpieczeństwa publicznego w gminie:** przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich, oraz podejmowanie przedsięwzięć profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych poświęconych przestępczości;
5. **Rozwijanie sektora obywatelskiego oraz wzmacnianie lokalnych służb społecznych:** wzmacnianie i poszerzanie sektora pozarządowego w gminie oraz zacieśnianie współpracy z należącymi do niego organizacjami, a także doskonalenie sektora pomocy społecznej.

III. MISJA, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Misją samorządu gminy Gniew w realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2027 jest:

Wzmacnianie rodzin, przeciwdziałanie różnym formom marginalizacji i wykluczenia społecznego, stwarzanie mieszkańcom gminy warunków do rozwoju, wzmacnianie rodzin oraz dążenie do integracji społecznej.

Wypełnienie tak sformułowanej misji wymaga wdrożenia wyznaczonych celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań. Zostały one przedstawione poniżej w formie kart strategicznych, w których uwzględniono również realizatorów i partnerów w realizacji poszczególnych zapisów, źródła ich finansowania, czas realizacji oraz prognozę zmian.

Cel strategiczny 1.:

Utrzymanie seniorów i osób niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania.

Cele operacyjne

1. Zapewnienie osobom starszym odpowiedniej opieki oraz zwiększenie ich udziału w życiu społeczności lokalnej.
2. Ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz tworzenie warunków do społecznej i zawodowej aktywności osób nią dotkniętych.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.:

1. Informowanie osób starszych i niepełnosprawnych o dostępnych formach pomocy, podejmowanych na ich rzecz działaniach oraz przysługujących im prawach.
2. Udzielanie osobom starszym i niepełnosprawnym wsparcia w postaci pracy socjalnej oraz pomocy finansowej i rzeczowej.
3. Rozwijanie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
4. Inicjowanie i promowanie wśród mieszkańców gminy działań samopomocowych, np. pomocy sąsiedzkiej.

5. Podejmowanie działań prozdrowotnych wśród osób starszych i niepełnosprawnych.
6. Rozwijanie oferty spędzania czasu wolnego kierowanej do osób starszych i niepełnosprawnych – zapewnienie im odpowiedniego dostępu do edukacji, kultury i rekreacji poprzez organizowanie imprez środowiskowych, wycieczek, zajęć, spotkań integracyjnych, m.in. w ramach gminnych placówek kulturalnych, uniwersytetu trzeciego wieku oraz przy współpracy z organizacjami pozarządowymi, w tym kołami gospodyń wiejskich.
7. Wspieranie inicjatyw służących zwiększeniu aktywności osób starszych i niepełnosprawnych oraz wykorzystujących ich potencjał.
8. Podjęcie działań w kierunku utworzenia w gminie dziennego domu pobytu.
9. W razie potrzeby rozwijanie oferty działającego na terenie gminy Środowiskowego Domu Samopomocy.
10. Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowym Urzędem Pracy oraz Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, m.in. przy: likwidacji barier, zapewnieniu dostępu do rehabilitacji i sprzętu rehabilitacyjnego oraz zapewnieniu i utrzymaniu odpowiedniego zatrudnienia.
11. Podejmowanie i rozszerzanie współpracy z instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych, m.in. z zakładami opieki zdrowotnej, ośrodkami wsparcia, domami pomocy społecznej, podmiotami świadczącymi usługi rehabilitacyjne, zakładami aktywności zawodowej, zakładami pracy chronionej, organizacjami pozarządowymi, a także z Kościołem.
12. Pozyskiwanie wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze i niepełnosprawne w codziennym życiu.

Czas realizacji:

Lata 2021-2027.

Realizatorzy:

Burmistrz Miasta i Gminy, Rada Miejska, Urząd Miejski, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Środowiskowy Dom Samopomocy, gminne publiczne placówki oświatowe i kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne.

Partnerzy w realizacji:

Powiatowy Urząd Pracy i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tczewie, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, gminne niepubliczne placówki oświatowe, placówki ponadpodstawowe, niepubliczne placówki ochrony zdrowia, pracodawcy, ośrodki wsparcia spoza gminy, podmioty świadczące usługi rehabilitacyjne, domy pomocy społecznej, zakłady aktywności zawodowej, zakłady pracy chronionej, instytucje rządowe, organizacje pozarządowe działające na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych, a także Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania:

Budżet samorządowy i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Prognoza zmian:

Efektywniejszy udział seniorów i osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, wyższy standard świadczonych usług, lepsza jakość funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania, wzrost liczby osób usprawnionych i zatrudnionych.

Cel strategiczny 2.:

Wspieranie rodzin, zapewnienie dzieciom i młodzieży warunków do rozwoju oraz zwiększenie dostępności opieki zdrowotnej.

Cele operacyjne:

1. Pomoc rodzinom w wypełnianiu ich funkcji oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiedniego dostępu do kształcenia i umożliwienie im wszechstronnego rozwoju.
2. Wspieranie osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie.
3. Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Kontynuowanie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności z rodzinami mającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz wymagającymi ochrony macierzyństwa lub wielodzietności.
2. Utrzymanie, a w razie konieczności, zwiększenie liczby asystentów rodziny oraz, w razie potrzeby, ustanawianie rodzin wspierających dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizowanie dla nich szkoleń.
3. Prowadzenie wśród rodzin edukacji w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich oraz promowanie prawidłowego modelu rodziny, m.in. przez pracowników M-GOPS-u (w tym asystentów rodziny) i placówek oświatowych.
4. Zapewnienie rodzinom oraz osobom samotnie wychowujących dzieci szerszego dostępu do poradnictwa specjalistycznego.
5. Promowanie wśród pracodawców elastycznych form zatrudnienia, ułatwiających godzenie pracy z wychowaniem dzieci.
6. Kontynuowanie i wspieranie działań integracyjnych na rzecz rodzin, m.in. organizowanie rodzinnych pikników.
7. Zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, m.in. poprzez rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych przy wykorzystaniu zasobów oświatowych, kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych gminy; rozwijanie infrastruktury umożliwiającej spędzanie czasu wolnego oraz rozwój uzdolnień i zainteresowań dzieci i młodzieży, organizowanie wypoczynku.

8. Tworzenie w gminie i rozwijanie oferty placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.
9. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, m.in. poprzez zwiększenie dostępności zajęć wyrównawczych, udzielanie pomocy w nauce (np. przez wolontariuszy), przyznawanie stypendiów i zasiłków szkolnych.
10. Opracowywanie i wdrażanie programów i projektów na rzecz rodziny i dziecka, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej i z budżetu państwa (w ramach konkursów); podejmowanie współpracy w tym zakresie z organizacjami pozarządowymi.
11. Integrowanie i koordynowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w gminie poprzez stałą współpracę placówek oświatowych i kulturalnych, jednostek pomocy społecznej i ochrony zdrowia, policji, sądu rejonowego i kuratorów sądowych, organizacji pozarządowych i kościoła.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej, psychologicznej, prawnej i społecznej dla osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie, m.in. poprzez utworzenie w gminie punktu konsultacyjnego oraz zacieśnienie współpracy z placówkami leczenia uzależnień i ośrodkami wsparcia funkcjonującymi poza gminą.
2. Zintensyfikowanie w gminie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie, w szczególności kierowanej do dzieci i młodzieży, ich rodziców oraz nauczycieli.
3. Wspieranie ruchu samopomocowego w gminie, w tym działań mających na celu utworzenie grupy wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie.
4. Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
5. Zintensyfikowanie działalności Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

6. W razie potrzeby zapewnienie im miejsc dla ofiar przemocy w rodzinie w ośrodkach wsparcia, a także kierowanie sprawców przemocy do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych; nawiązywanie współpracy w tym zakresie z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Tczewie i funkcjonującym w jego ramach Wydziałem Interwencji Kryzysowej.
7. Tworzenie w gminie i rozwijanie oferty placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.
8. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.:

1. Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej.
2. Zwiększenie dostępu mieszkańcom do świadczeń zdrowotnych, głównie specjalistycznych, oraz usług pielęgniarki środowiskowej.
3. Podejmowanie działań wynikających z rozeznanych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców, w tym opracowywanie i realizowanie programów zdrowotnych.
4. Inicjowanie przedsięwzięć lokalnych mających na celu zaznajomienie mieszkańców z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia i ich skutkami.
5. Upowszechnianie wśród mieszkańców gminy informacji na temat dostępności i możliwości skorzystania ze specjalistycznych usług medycznych, w tym wykonania badań specjalistycznych.
6. Opracowanie i realizacja gminnego programu ochrony zdrowia psychicznego.

Czas realizacji:

Lata 2021-2027.

Realizatorzy:

Burmistrz Miasta i Gminy, Rada Miejska, Urząd Miasta i Gminy, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminny, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, gminne publiczne placówki oświatowe i kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.

Partnerzy w realizacji:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna i Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Tczewie, gminne niepubliczne placówki oświatowe, placówki ponadpodstawowe, niepubliczne placówki ochrony zdrowia, placówki leczenia uzależnień, ośrodki wsparcia, grupy samopomocowe, instytucje rządowe, policja, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, m.in. organizacje udzielające pomocy rodzinom i dzieciom, w tym dotkniętym problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie, organizacje zajmujące się wspieraniem i upowszechnianiem kultury, turystyki, sportu i rekreacji, jednostki ochotniczej straży pożarnej, oraz Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania:

Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

Prognoza zmian:

Niższy odsetek rodzin zmagających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, podniesienie poziomu wiedzy w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, skuteczniejsze wsparcie dla rodziców mających trudności opiekuńczo-wychowawcze, rodziców samotnych i wychowujących dzieci niepełnosprawne, zapewnienie dostępu do opieki nad dziećmi do lat 3., podwyższenie szans edukacyjnych dla uczniów uzdolnionych i dzieci mających problemy w nauce, wzbogacenie oferty spędzania czasu wolnego oraz wzrost liczby dzieci i młodzieży z niej korzystających, większy poziom świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej, uzależnień oraz zdrowego trybu życia, lepszy dostęp do opieki zdrowotnej, w tym specjalistycznej, wydatniejsze wsparcie dla osób uzależnionych i współuzależnionych oraz dotkniętych przemocą w rodzinie, obniżenie liczby przypadków przemocy w rodzinie.

Cel strategiczny 3.:

Stwarzanie mieszkańcom gminy warunków do rozwoju oraz zapewnienie im bezpieczeństwa socjalnego.

Cele operacyjne:

1. Tworzenie w gminie nowych miejsc pracy.
2. Wspieranie osób znajdujących się w trudnej sytuacji bytowej i wymagających aktywizacji, w tym pozostających bez pracy.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.:

1. Pozyskiwanie nowych inwestorów, promowanie gminy przy wykorzystaniu jej walorów, tworzenie i oferowanie terenów pod działalność gospodarczą, oferowanie inwestorom ulg podatkowych.
2. Wspieranie i promowanie przedsiębiorczości, w tym małej i średniej.
3. Wspieranie rozwoju turystyki i rekreacji w gminie, m.in. poprzez promowanie jej walorów oraz rozwijanie oferty i infrastruktury turystycznej, w tym agroturystycznej.
4. Wspieranie w gminie rolnictwa i zmian w rolnictwie w celu zwiększenia jego konkurencyjności.
5. Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie aktywizacji zawodowej bezrobotnych mieszkańców gminy – upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach, organizowanie robót publicznych, prac społecznie użytecznych, interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego oraz udzielanie pomocy w rozpoczęciu działalności gospodarczej.
6. Kontynuowanie pracy socjalnej z osobami ubogimi i bezrobotnymi, obejmującej m.in. motywowanie do podnoszenia kwalifikacji, poszukiwania zatrudnienia i rozwiązywania własnych problemów oraz zawieranie z nimi kontraktów socjalnych.
7. Udzielanie przez M-GOPS pomocy osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i z funduszu alimentacyjnego oraz w formie dodatków mieszkaniowych i dodatku energetycznego.

8. Udzielanie przez M-GOPS świadczenia wychowawczego i świadczenia „Dobry Start".
9. Podejmowanie wśród osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej działań edukacyjnych służących poprawie ich położenia oraz zapobieganiu zjawisku dziedziczenia bezrobocia i biedy, m.in. edukowanie w zakresie umiejętnego gospodarowania budżetem domowym.
10. Zachęcanie osób zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego do aktywnych postaw, promowanie wśród nich samopomocy, np. pomocy sąsiedzkiej, oraz organizowanie na rzecz ubogich akcji charytatywnych (np. zbiórek).
11. Udzielanie pomocy dzieciom pochodzącym z rodzin ubogich, m.in. poprzez prowadzenie dożywiania w szkołach, wyposażenie ich w podręczniki i pomoce szkolne oraz odzież, a także organizowanie wypoczynku oraz czasu wolnego.
12. Wspieranie podmiotów ekonomii społecznej w gminie, w tym spółdzielni socjalnych.
13. W razie potrzeby podejmowanie działań na rzecz osób zagrożonych i dotkniętych bezdomnością, m.in. prowadzenie pracy socjalnej, udzielenie wsparcia finansowego i rzeczowego oraz w dostępie do opieki zdrowotnej i terapii uzależnień, zapewnienie schronienia; podejmowanie współpracy w tym zakresie z placówkami świadczącymi wsparcie w tym zakresie.
14. Tworzenie w gminie mieszkań komunalnych, w tym socjalnych.
15. Opracowanie, realizacja lub współudział w realizacji programów i projektów na rzecz zagrożonych i dotkniętych wykluczeniem społecznym, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz z budżetu państwa (w ramach konkursów).
16. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi zajmującymi się wspieraniem przedsiębiorczości i inicjatyw gospodarczych oraz rozwoju gminy, udzielaniem wsparcia osobom ubogim, bezrobotnym i bezdomnym, a także z Kościołem.

Czas realizacji:

Lata 2021-2027.

Realizatorzy:

Burmistrz Miasta i Gminy, Rada Miejska, Urząd Miasta i Gminy, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, gminne publiczne placówki oświatowe i kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.

Partnerzy w realizacji:

Powiatowy Urząd Pracy i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tczewie, gminne niepubliczne placówki oświatowe, szkoły ponadpodstawowe, inwestorzy, pracodawcy, w tym lokalni przedsiębiorcy, placówki zapewniające schronienie, placówki ochrony zdrowia, instytucje rządowe, organizacje pozarządowe, w tym organizacje zajmujące się wspieraniem przedsiębiorczości i inicjatyw gospodarczych oraz rozwoju gminy, udzielaniem wsparcia osobom bezrobotnym, ubogim i bezdomnym, a także Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania:

Budżet samorządowy i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Prognoza zmian:

Aktywizacja zawodowa i usamodzielnienie części dotychczasowych beneficjentów systemu pomocy społecznej, poprawa warunków ekonomicznych osób zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego, łatwiejszy dostęp do mieszkań dla osób o niskim statusie materialnym, lepsze wsparcie dla osób zagrożonych i dotkniętych bezdomnością, zwiększenie liczby miejsc pracy w gminie, wzrost aktywności gospodarczej w gminie.

Cel strategiczny 4.:

Podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego w gminie.

Cele operacyjne:

1. Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.
2. Podejmowanie przedsięwzięć profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych poświęconych przestępczości.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.:

1. Podejmowanie w gminie przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych poświęconych przestępczości i jej skutkom (akcje, kampanie).
2. Podejmowanie działań profilaktyczno-edukacyjnych wśród dzieci i młodzieży, m.in. opracowywanie i realizowanie programów w placówkach oświatowych i włączanie w ich realizację policjantów.
3. Patrolowanie i wizytowanie miejsc publicznych w gminie; zwiększenie częstotliwości patroli policyjnych w miejscach najbardziej zagrożonych przestępczością, szczególnie w godzinach wieczornych i nocnych.
4. Kontynuowanie przez jednostki gminne i mieszkańców współpracy z policją, prokuraturą rejonową, sądem rejonowym, kuratorami sądowymi i organizacjami pozarządowymi na rzecz przeciwdziałania przestępczości.
5. Zapewnienie dzieciom i młodzieży alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
6. Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze, m.in. poprzez remont ulic i dróg gminnych, budowę przejść dla pieszych, oświetlenia i miejsc parkingowych.

Czas realizacji:

Lata 2021-2027.

Realizatorzy:

Burmistrz Miasta i Gminy, Rada Miejska, Urząd Miasta i Gminy, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, gminne publiczne placówki oświatowe i kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.

Partnerzy w realizacji:

Niepubliczne placówki ochrony zdrowia, gminne niepubliczne placówki oświatowe, placówki ponadpodstawowe, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, policja, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania:

Budżet samorządowy i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Prognoza zmian:

Ograniczenie przestępczości, w tym wśród młodocianych, wzrost zasobu wiedzy mieszkańców o przestępczości i jej skutkach, bezpieczniejsze drogi.

Cel strategiczny 5.:

Rozwijanie społeczeństwa obywatelskiego oraz wzmacnianie lokalnych służb społecznych.

Cele operacyjne:

1. Wzmacnianie i poszerzenie sektora pozarządowego w gminie oraz zacieśnianie współpracy z należącymi do niego organizacjami.
2. Doskonalenie sektora pomocy społeczne w gminie.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Realizowanie zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych przy szerszej współpracy z sektorem pozarządowym oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.
2. Wspieranie organizacyjne, prawne i lokalowe powstających i istniejących organizacji pozarządowych, promowanie ich działalności oraz udzielanie im pomocy w nawiązaniu współpracy międzynarodowej oraz w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet samorządu źródeł finansowania.
3. Zachęcanie mieszkańców gminy do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych – samoorganizowania się, samopomocy oraz tworzenia organizacji działających na rzecz społeczności lokalnej.
4. Wspieranie lokalnych inicjatyw społecznych.
5. Propagowanie idei wolontariatu oraz pozyskiwanie wolontariuszy do udziału w realizacji zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Systematycznie podnoszenie kompetencji przez kadrę M-GOPS-u, m.in. poprzez uczestnictwo w szkoleniach i kursach.
2. Dalsze zapewnianie wsparcia ze strony asystenta rodziny.
3. W razie możliwości rozszerzenie infrastruktury socjalnej w gminie.
4. Projektowanie i wdrażanie nowych instrumentów i usług służących podniesieniu jakości świadczonej pomocy.
5. Zapewnienie mieszkańcom szerszego dostępu do informacji o możliwościach uzyskania i dostępnych formach świadczeń pomocowych, m.in. poprzez rozwijanie strony internetowej M-GOPS-u.

6. Opracowywanie i realizowanie projektów współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz z budżetu państwa (w ramach konkursów).

Czas realizacji:

Lata 2021-2027.

Realizatorzy:

Burmistrz Miasta i Gminy, Rada Miejska, Urząd Miasta i Gminy, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej i inne jednostki organizacyjne gminy.

Partnerzy w realizacji:

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Gdańsku, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tczewie, instytucje rządowe, organizacje pozarządowe, inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania:

Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

Prognoza zmian:

Zwiększenie aktywności mieszkańców, zwielokrotnienie inicjatyw społecznych, rozmaitość form i lepsza efektywność współpracy z sektorem pozarządowym, większe kompetencje kadr pomocy społecznej, wyższa jakość świadczonych usług.

IV. PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Gniew na lata 2021-2027 będzie realizowana w szczególności poprzez następujące programy:

- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii,
- Gminny Program Wspierania Rodziny,
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie,
- Program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Skuteczność wdrożenia dokumentu będzie również zależała od środków finansowych – posiadanych i pozyskanych przez samorząd gminy lub inne podmioty uczestniczące w realizacji strategii – na opracowanie i realizację innych programów oraz projektów, które będą zgodne z przyjętymi w dokumencie kierunkami działań (poniżej zaprezentowano propozycję projektów przygotowanych w trakcie prac nad strategią).

Programy i projekty powinna cechować efektywność, skuteczność i celowość. Mogą być one przyjmowane stosownymi uchwałami przez Radę Gminy i, w zależności od charakteru, realizowane w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych.

Zaprojektowane zgodnie z zapisami strategicznymi przedsięwzięcia mogą być dofinansowywane m.in. ze środków programów resortowych (np. w ramach otwartych konkursów ofert).

Projekt 1.

nazwa projektu	**Efektywne wsparcie pomagaczy**
wnioskodawca projektu	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gniewie
partnerzy w realizacji projektu	Placówki ochrony zdrowia
cele projektu	▪ wsparcie w przeciwdziałaniu wypaleniu zawodowemu ▪ szczepienia ochronne ▪ specjalistyczna opieka zdrowotna ▪ ułatwienie dostępu do psychologa, psychiatry, terapeuty

beneficjenci projektu	Pracownicy ośrodka pomocy społecznej, służby zdrowia, domu pomocy społecznej, środowiskowego domu samopomocy, zakładu opiekuńczo-leczniczego

Projekt 2.

nazwa projektu	**Zadbajmy o piękną starość**
wnioskodawca projektu	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gniewie
partnerzy w realizacji projektu	Uczestnicy projektów unijnych w latach 2008-2013
cele projektu	Wsparcie osób niepełnosprawnych i starszych
beneficjenci projektu	Osoby starsze zamieszkujące na wsi

Projekt 3.

nazwa projektu	**Zaadoptuj wnuka**
wnioskodawca projektu	Szkolny Klub Wolontariusza przy Szkole Podstawowej Nr 2 w Gniewie
partnerzy w realizacji projektu	▪ Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gniewie ▪ Dom Pomocy Społecznej w Gniewie
cele projektu	▪ promowanie aktywnych postaw społecznych i samopomocy ▪ niwelowanie problemów związanych ze starzeniem się i samotnością ▪ pomoc seniorom w zakupach i porządkach ▪ uwrażliwienie młodych na potrzeby starszych ▪ wykorzystanie potencjału szkoły do uaktywnienia i uatrakcyjnienia życia osób starszych i niepełnosprawnych poprzez m.in. spotkania, przedstawienia
beneficjenci projektu	Mieszkańcy gminy Gniew – osoby starsze, samotne, niepełnosprawne

Projekt 4.

nazwa projektu	**Z kultura przy kawie – kameralne spotkania literackie**
wnioskodawca projektu	Gminny Ośrodek Kultury w Gniewie
partnerzy w realizacji projektu	▪ Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gniewie ▪ placówki oświatowe w gminie ▪ organizacje pozarządowe
cele projektu	▪ aktywizacja kulturalne osób starszych, samotnych i młodzieży ▪ nawiązanie relacji międzypokoleniowych ▪ zagospodarowanie czasu wolnego ▪ zapobieganie wykluczeniu społecznemu
beneficjenci projektu	Młodzież i dorośli mieszkańcy gminy Gniew, ze szczególnym uwzględnieniem osób starszych, samotnych, niepełnosprawnych

Projekt 5.

nazwa projektu	**„Twórczo-wspólnie – po Kociewiu”**
wnioskodawca projektu	Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Gniewie
partnerzy w realizacji projektu	▪ Urząd Marszałkowski w Gdańsku ▪ Urząd Miasta i Gminy Gniew ▪ sołectwa ▪ Gminny Ośrodek Kultury w Gniewie, ▪ placówki oświatowe
cele projektu	▪ zwiększenie aktywności społecznej ▪ wyrównywanie szans dzieci i młodzieży w dostępie do kultury ▪ organizacja warsztatów terapeutycznych
beneficjenci projektu	Dzieci, młodzież oraz dorośli mieszkańcy miasta i gminy Gniew

V. WDROŻENIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA STRATEGII

Zgodnie z art. 110, pkt 4 ustawy o pomocy społecznej, koordynatorem realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Gniew na lata 2021-2027 będzie Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gniewie. Sformułowane w dokumencie kierunki działań będą wdrażane przez wyznaczonych realizatorów oraz partnerów w realizacji, w zależności od posiadanych i pozyskanych środków finansowych. Poniższa tabela przedstawia ramy finansowe strategii.

Tabela 17. Ramy finansowe strategii w latach 2021-2027 (w zł)

2021 r.	2022 r.	2023 r.	2024 r.	2025 r.	2026 r.	2027 r.
33.395.000	34.600.000	35.810.000	37.020.000	38.230.000	39.435.000	40.540.000

Źródło danych: Urząd Miasta i Gminy Gniew.

Do przygotowania ram finansowych strategii wykorzystano prognozowaną w budżecie gminy wielkość wydatków w pomocy społecznej oraz w innych obszarach polityki społecznej (dział 851 Ochrona zdrowia, rozdział 85153 Przeciwdziałanie narkomanii, rozdział 85154 Przeciwdziałanie alkoholizmowi, dział 852 Pomoc społeczna, dział 853 Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej, 854 Edukacyjna opieka wychowawcza, dział 855 Rodzina). Prognozę tę oparto o wysokość środków finansowych poniesionych na realizację zadań w ww. działach w latach 2017-2019.

Monitoring zapisów strategicznych, polegający na zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych bądź zrealizowanych już działań, będzie prowadzony przez podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji.

Gromadzone dane pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, z myślą o podjęciu działań korygujących, czy realizacja wyznaczonych działań zmierza w słusznym kierunku. Monitoring strategii dostarczy również informacji pozwalających na przeprowadzenie jej ewaluacji, która umożliwia ustalenie rzeczywistych rezultatów wdrożenia dokumentu – czy uzyskane efekty są zgodne z przyjętymi wcześniej zamierzeniami i na co miały wpływ.

Informacja na temat realizacji strategii oraz osiągniętych rezultatów będzie przygotowywana corocznie w formie raportu monitoringowego. Poza oceną wdrożenia zapisów strategicznych, będzie on zawierał propozycje rozwiązań (np. programów celowych) oraz, w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych lub nowych potrzeb, podjęcie działań korygujących i wszelkich prac mających na celu aktualizację obowiązującej strategii.

W celu skutecznego i sprawnego opracowywania raportu monitoringowego, Burmistrz może powołać zespół zadaniowy, w skład którego wejdą przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji, w tym pracownicy Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Do oceny stopnia wdrożenia strategii zostaną wykorzystane przedstawione poniżej wskaźniki monitoringowe (dla każdego wskaźnika określono jego wartość początkową za rok 2019 oraz wartość docelową w ostatnim roku realizacji dokumentu). W większości są one dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji.

Przygotowany zestaw wskaźników monitoringowych ma charakter otwarty, co oznacza, że w trakcie wdrażania strategii, może być on zmodyfikowany, w tym poszerzony o nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji zapisów strategicznych.

Tabela 18. Wskaźniki monitoringowe do oceny stopnia wdrożenia strategii

wskaźnik monitoringowy	wartość w 2019 r.	wartość docelowa w 2027 r.
Cel strategiczny 1		
liczba osób w wieku poprodukcyjnym (oraz ich udział w ogóle mieszkańców)	3.045 (19,7%)	3.200 (20,9%)
liczba seniorów objętych pomocą społeczną	112	150
liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną z powodu niepełnosprawności	489	560
liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	72	100
liczba osób objętych specjalistycznymi usługami opiekuńczymi dla osób z zaburzeniami psychicznymi	18	25
liczba osób korzystających z dziennego domu pobytu	0	20
liczba osób korzystających ze wsparcia Środowiskowego Domu Samopomocy w Gniewie	28	30
liczba obiektów, w których zlikwidowano bariery	0	2
liczba utworzonych przez gminę i jej jednostki organizacyjne miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnością	0	10

liczba osób korzystających z pomocy w formie pobytu w domach pomocy społecznej	26	30
liczba wolontariuszy wspierających osoby starsze i niepełnosprawne	0	5
Cel strategiczny 2		
liczba rodzin objętych pracą socjalną	390	450
liczba asystentów rodziny (oraz liczba rodzin objętych przez nich wsparciem)	2 (19)	2 (20)
liczba rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym	34	50
liczba placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży (i liczba osób objętych w ich ramach opieką)	0 (0)	1 (22)
liczba realizowanych programów i projektów na rzecz rodziny i dziecka (oraz liczba osób nimi objętych)	0 (0)	1 (87)
liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy w rodzinie	a – 35, n – 10, pwr – 108	a – 45, n – 15, pwr –110
liczba osób objętych pomocą w ramach punktu konsultacyjnego i informacyjnego	k –0, i – 30	k – 40, i – 50
liczba grup samopomocowych (oraz liczba osób objętych w ich ramach wsparciem)	5 (60)	6 (80)
liczba osób objętych oddziaływaniem zespołu interdyscyplinarnego	32	40
liczba osób skierowanych do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych	10	20
liczba przedsięwzięć gminy w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej	0	2
liczba osób objętych prawem do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych	80	100
cel strategiczny 3		
liczba podmiotów gospodarczych w gminie	1.233	1.235
liczba osób bezrobotnych w gminie	361	380
liczba osób bezrobotnych z gminy objętych przez Powiatowy Urząd Pracy wsparciem (prace społecznie użyteczne, szkolenia, kursy, staże)	118	125
liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną z powodu ubóstwa, bezrobocia i bezdomności	685, 404, 20	690, 420, 22
liczba rodzin pobierających świadczenia z pomocy społecznej, świadczenia rodzinne i z funduszu alimentacyjnego	ps – 625, śr – 1.172, fa – 89	ps – 650, śr – 1.182, fa – 100
liczba gospodarstw pobierających dodatki mieszkaniowe (i energetyczne)	329 (60)	340 (70)
liczba wydanych świadczeń wychowawczych (oraz świadczeń „Dobry Start")	2.570 (1.950)	2.580 (1.960)
liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem w formie stypendiów i zasiłków szkolnych	s – 236, zs – 7	s – 255, zs – 8
liczba podmiotów ekonomii społecznej	56	57
liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie	13	20
liczba mieszkań komunalnych (w tym socjalnych)	225 (61)	225 (65)
liczba programów i projektów realizowanych na rzecz zagrożonych i dotkniętych marginalizacją i wykluczeniem społecznym	0	1
cel strategiczny 4		
liczba stwierdzonych (i wykrytych) przestępstw	100 (97)	100 (100)

liczba przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych (w zakresie profilaktyki)	15	20
liczba inwestycji w celu poprawy bezpieczeństwa na drodze	15	20
cel strategiczny 5		
liczba pracowników M-GOPS-u (w tym liczba pracowników socjalnych)	40 (8)	30 (8)
liczba pracowników M-GOPS-u, którzy uczestniczyli w kursach i szkoleniach	37	30
liczba organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze polityki społecznej	72	75
liczba wspieranych przez samorząd gminy organizacji pozarządowych	72	75

Źródło danych: Urząd Miasta i Gminy Gniew i Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gniewie.

SPIS TABEL I WYKRESÓW

Tabele:

Tabela 1. Dodatki mieszkaniowe i energetyczne przyznane w gminie w latach 2017-2019 18
Tabela 2. Placówki oświatowe i opieki nad dziećmi do lat 3 w gminie 24
Tabela 3. Placówki kulturalne w gminie 26
Tabela 4. Obiekty sportowo-rekreacyjne w gminie 27
Tabela 5. Zakłady opieki zdrowotnej i apteki w gminie 28
Tabela 6. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych 32
Tabela 7. Podmioty mogące wspierać mieszkańców gminy dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie 36
Tabela 8. Przestępstwa popełnione w gminie w 2019 roku 39
Tabela 9. Wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie w latach 2017-2019 41
Tabela 10. Formy świadczeń pomocy społecznej udzielonych w gminie przez M-GOPS w latach 2017-2019 45
Tabela 11. Dzieci z gminy umieszczone w pieczy zastępczej w latach 2017-2019 47
Tabela 12. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2017-2019 48
Tabela 13. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminie w latach 2017-2019 50
Tabela 14. Instytucje wsparcia w gminie 50
Tabela 15. Instytucje udzielające wsparcia poza gminą, z oferty których mogą korzystać lub korzystają mieszkańcy gminy 51
Tabela 16. Organizacje pozarządowe w gminie 54
Tabela 17. Ramy finansowe strategii w latach 2021-2027 (w zł) 94
Tabela 18. Wskaźniki monitoringowe do oceny stopnia wdrożenia strategii 95

Wykresy:

Wykresy 1-2. Ludność gminy oraz jej struktura wiekowa w latach 2017-2019 ..14
Wykresy 3-4. Ruch naturalny i saldo migracji ludności gminy w latach 2017-2019 15
Wykres 5. Mieszkania w gminie w latach 2017-2019 17
Wykres 6. Mieszkania pozostające w zasobach gminy w latach 2017-2019.....17
Wykres 7. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki (w ha) w gminie.....19
Wykres 8. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2017-2019 20
Wykres 9. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) w 2019 roku 20
Wykres 10. Mieszkańcy gminy posiadający zatrudnienie w latach 2017-2019* .21
Wykres 11. Bezrobotni w gminie według płci w latach 2017-2019 21
Wykres 12. Stopa bezrobocia w powiecie tczewskim, w województwie pomorskim i w kraju w latach 2017-2019 (w %) 22
Wykresy 13-16. Bezrobotni w gminie na koniec 2019 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy oraz poziomu wykształcenia.....23
Wykres 17. Osoby niepełnosprawne w ogóle mieszkańców gminy w 2002 roku.29
Wykres 18. Struktura wiekowa osób niepełnosprawnych w gminie w 2002 roku 29
Wykres 19. Osoby niepełnosprawne w wieku 13 lat i więcej w gminie według poziomu wykształcenia w 2002 roku 30
Wykres 20. Osoby niepełnosprawne w gminie według aktywności ekonomicznej w 2002 roku 30
Wykres 21. Mieszkańcy gminy zaliczeni przez PZON w Tczewie do osób niepełnosprawnych i stopnia niepełnosprawności w latach 2017-2019 .31
Wykres 22. Środki finansowe wydatkowane na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie w latach 2017-2019.....33
Wykres 23. Wybrane dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w gminie oraz działalności GKRPA w latach 2017-2019.....34
Wykres 24. Osoby w gminie, którym w latach 2017-2019 udzielono pomocy i wsparcia 43
Wykres 25. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2017-2019 przyznano świadczenie 43

Wykres 26. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2017-2019 przyznano świadczenie pieniężne 43
Wykres 27. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2017-2019 przyznano świadczenie niepieniężne 43
Wykres 28. Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2017-2019 (liczba osób w rodzinach) 44
Wykres 29. Warunki życia w gminie 57
Wykres 30. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców gminy 58
Wykres 31. Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie 59
Wykres 32. Jaki jest poziom bezrobocia w gminie? 60
Wykres 33. Jakie działania należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych? 60
Wykres 34. Przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy? 61
Wykres 35. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz dotkniętych problemem ubóstwa? 61
Wykres 36. Jaka jest skala problemu bezdomności w gminie? 62
Wykres 37. Jakie działania byłby najskuteczniejsze w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności? 62
Wykres 38. Przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie 63
Wykres 39. Jakie działania poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo w gminie? 63
Wykres 40. Na jakie negatywne zjawiska społeczne najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy? 64
Wykres 41. Przyczyny występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy 65
Wykres 42. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin? 65
Wykres 43. Znajomość przypadków przemocy w rodzinie w gminie 66
Wykres 44. Jakie kroki byłyby najskuteczniejsze w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie? 66
Wykres 45. Problemy najczęściej dotykające osoby starsze z gminy 67
Wykres 46. Jakie działania poprawiłyby sytuację osób starszych w gminie? 67

Wykres 47. Problemy, których najczęściej doświadczają osoby niepełnosprawne z gminy 68
Wykres 48. Jakie działania umożliwiłyby osobom niepełnosprawnym pełniejszy udział w życiu społecznym? 68
Wykres 49. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w gminie? 69
Wykres 50. Przyczyny braku bezpieczeństwa w gminie 69
Wykres 51. Co wpłynęłoby na zwiększenie bezpieczeństwa publicznego w gminie? 70